Campbell v. d. 39

NATIONAL LIBRARY OF SCOTLAND

J. F. Campbell

July 1861 -

Gt from Sinclair Glasgow

COCHRUINNEACHA TAOGHTA

DE

SHAOTHAIR

NAM

BARD GAËLEACH.

A CHOICE

COLLECTION

OF THE

WORKS

OF THE

Highland Bards,

COLLECTED IN THE HIGHLANDS AND ISLES.

BY

ALEXANDER AND DONALD STEWART, A. M.

" Illa pharetratis est propria gloria Scotis,
Cingere venatu saltus, superare natando
Flumina, ferre famem, contemnere frigora et æstus;
Nec fossa, et muris patriam, sed Marte tueri;
Et spreta incolumem vita defendere famam:
Polliciti servare fidem, sanctumque vereri
Numen amicitiæ, mores, non munus amare."

IN TWO VOLUMES.

VOL. I.

Dunedin:
CLODH-BHUAILT LE T. STIUART.

1804.

Entered in Stationers Hall.

TO THE

NOBLEMEN AND GENTLEMEN

OF THE

HIGHLANDS OF SCOTLAND,

THIS COLLECTION

OF THE

WORKS

OF THE

HIGHLAND BARDS,

THE PUBLICATION OF WHICH THEY HAVE BEEN

PLEASED TO PATRONIZE AND ENCOURAGE,

IS MOST RESPECTFULLY INSCRIBED,

BY THEIR MUCH OBLIGED AND

MOST HUMBLE SERVANTS,

THE EDITORS.

CLAR INNSEIDH.

	Taobh duilleig.	
A CHLANNA Cuinn, cuimhnichibh	1	X
Am fad 's a bha tlachd agad annam	141	
Ann am madain chiuin cheitean	173	
An raoir a chuala mi'n sgeula	198	
A bhliadhna na Caluinn s'	252	
Aibhist fhuar! gun tuar, gun dreach	297	
Air bhi dhomh-sa triall thar druim	402	
A laochraidh threun, a's caoine dreach	530	
Aghmhor mar Dhè neo-bhàsmhor tha	537	
Air bhi dhuinn la sa bheinn sheilg	558	X Bran
A Chlann Uisnich nan each geala	562	X
An cual Oisian guth neo fhaoin?	581	X
An d'fhag thu gorm astar nan Spèur	592	X
Beannachd dhuit o'n ghabh thu 'n tam	80	
B'og bha mis, a's Mari	120	
Bithidh fonn orra daonnan	127	
Chunnaic mise bruadar	41	
Cha tog mise fonn, cha 'n eirich e leam	85	
Cia iad na Dè, 's Duilean treun	94	
Co b'e dheanadh mar rinn mis'	255	
Co fad 's a tha cliu na Reul tuatha	265	
Chlannaibh nan Gael	382	
Chualadh mi gu'n chailleadh thu	393	
Ciod is lionmhoire na feur? ar Fion	545	X X
Ceathrar fear fionn nan suidhe air thùs	547	X
Dhiult a Cheolradh an còra binn	284	

Dia gad' bheannachadh lain bhàin - - 501
Fhuara og' leis a' miannach posadh - 51
[illegible] Luain, a's mi air chuairt - - 328
[illegible] sgeul o'n ghobha - - 388
Fhuair mi nail beachd ro mhath leam - 433
Ge do theid mi dom' leabaidh - - - 149
Ced is socrach mo leabaidh - - 162
Gur e mis' tha briste, bruite - - 184
Gu 'm bu slan do'n mhaighdin oig - - 191
Gu'm beannaicheadh Dia an teach, 'san tùr - 225
Gur e mis' tha gu cianail - - 333
Gur e naidheachd so fhuair mi - 445
Ge socrach mo leaba, b'annsa cadal air fraoch 485
Gur e mis' an smeorach chreagach - - 513
Iain mhic Eachainn o dheug thu - - 36
X Innis dhomh-sa fhir fudh chreuchdaibh - 549
X Is tiamhaidh nochd Gleann comhann - 554
Lamh Dhe leinn a dhaoine - - 419
Moch la Coille ann sa mhadain - - 143
Mo nighean bhuidh bhàn nach falbhadh tu leam 147
Mo ghaol an coilgearnach spracail - - 187
Mo bheud, 's mo chradh - - - 228
Mu'n sgeul so a chualas - - - 239
Moch madain Cheitein ri eco - - - 287
Moch madain shamhraidh, am mios fàs nam meas 294
M'inntinn cha'n eirich ri ceol - - 305
Mile mallachd, do'n òl - - - 351
Moch, 's mi 'g eirigh sa mhadain - 406
Mi gabhail Sraith Dhruimuachdair - - 416
Mi bhi m'shuidh' air tulaich fhaoin - 479
Marbh-phaisg air a mhulad sin - - 488
Mo mhille beannachd ort lain Ghrudai - 495
Mhari bhoidheach gur mor mo ghaol or - 510
Na'n luidhe 'n so gu h iosal - - - 74

Nach truagh leat mi 's mi 'm priosan - 124
Nighean donn na buaile - - - 135
'Nuair thainig mi Ghleann a Comhann - 138
Na'n tarladh dhomh sin fhaotuinn - 170
Nigheann bhoidheach - - - 180
'Nuair a bha thu d fhleasgach òg - 209
Nis o'n tha mi m' donaran - - - 233
Nach truagh an sgeul, fhnair mi fein - 268
Naigheachd fior, a chaidh aithris - - 276
Neonan bhàn a's ailli snuadh - - 281
Nach mireagach Cupid - - - 336
'Nuair bha'm bàrr agaibh sgaoilte - 451
Naigheachd a fhuair sinn an tras, - - 456
Och! a's och! gur mi 'n t Oisian - 96
O thainig mi dhuthaich Lochiall - - 103
O! mosg'leamaid gu suilbhear ait - - 158
O thainig mi do'n bhaile so - - - 194
O'n tha mi fudh mhulad air m' aincol - 205
O's fada, 'scian fada - - - - 249
O'n a thuit duinn bhi 's tigh osda - - 345
O'n thathaich mi 'n rathad - - - 371
Och! a Thearlaich òig Stiuart - - 440
O thusa fein a shiubh'las shuas! - - 590 X
Rugadh mis 'ann sa gheamhradh - - 103
Righ! gur muladach a tha mi - - - 216
Ri fuaim an Taibh - - - - 279
Rinn mi suidh' aig a charn - - 301
'S i bhliadhna ùrsa thug am beum orm - 20
'S i so 'n Nollaig a's cianaile - - 29
'Se do bhàs a Mhaistir Murcha - 56
'Scianail 's cianail, O! 'scianail a ta mi - 64
'Se do bhàs Choinnich Shutharlain - - 66
'Sann o bhliadhna na tiomsa - - 70
'Smi-chomaineach thusa shaoghail, 's b'abhaist duit 78

'Sann leam nach eil tlachdmhor - - - 90
'S mor easbhuidh Lathurn' am bliadhna - 213
'S e mo bheachd ort a bhàis - - - 242
'S trom leam an airidh - - - 258
'S aonarach ata mi 'm blindhna - 262
'S tìm, tuirserch mo dhusgadh - - 319
'S truagh gu'n bhi san aite - - - 323
'S tric mi sealtuinn o'n chnoc a's airde - 339
'S iad na Gaidhil a fhuair an cliu - - 342
Shaoruinn, fheinn gun teagamh i - - 348
'S tu Mhòrag rinn mo bhuaireadh - - 354
Slan a chaoidh le ceol na Clàrsaich - 257
'S mise tu'air mo bhodh'radh - - - 366
'S mor mo mhulad, s mi m' aonar - - 396
Sgeul a thain' an tras oirn - - - 426
'S an ochd-ceud-deug, a's bliadhna - 470
'S ann thall ann an Sòa - - - 508
'S e dhuisg mo ghaol an tùs duit - - 526
'S i so 'n aimsir a leon mi - - - 532
'S aobhar dhèur an sgèul gun bhrèig - 538
'S tùrasch gach lath mi, 's craiteach gach oiche - 542
Tha tamal o sguir mi de 'n dàn - - 114
Thoir beannachdan le dùrachd uam - - 132
Tha m' aigne fein ag eiridh leam - - 153
Tha sud do ghna air m' inntinn - - - 167
Tha mo chean air an og mhnaoi - - 201
Tha cuid de na Bardaibh - - - 272
Tha mise air leaghadh le bròn - - 361
Tha mulad mor, tha mi-ghean orm - - 411
Tha bith ùr an tìr na Dreolluin, 's coir dhuinn aisneis 430
Tabhair fios uam do'n Bhrunach - - 459
Togaibh misneach, a's sòlas - - - 464
Thug m'inntinn air fad gu beadradh - 482
Thainig eachdair o'n Righ - - - 521

COCHRUINNEACHA TAOGHTA

DE

SHAOTHAIR

NAM

BARD GAELEACH.

PROSNACHA CATHA Chloinn Domhnuill, le Lachunn Mor Mac Mhuirich Albanaich, la Catha Harla*.

A.

A Chlanna Cuinn, cuimhnichibh
Cruas an am na h-iorghuil.
Gn arinneach, gu arronnach,
Gu àrach, gu allonnta,

* This battle was fought, anno 1411, at a small village, called Harlaw, in the district of Garioch, within ten miles of Aberdeen. The cause of it was this: Walter

Gu athlamh, gu arronta,
Gu allmhara, gu arachtach,
Gu anmhorach, gu aoninntinneach,
Gu àrmeineach, gu anamanta,
Gu ascaoineach, gu airfideach,
Gu alituidh, gu anbarrach,
Gu anmeinneach, gu anglonnach,
Gu ainneartach, gu ainsgianach,
Gu ainteasach, gu anmhurrach,
Gu armleonach, gu acfhuinneach,
Gu armchreuchdach, gu aigeantach,
Gu àillghiosach, gu agarach,
Gu àghmhor, gu abarach,
Gu airbheartach, gu athbhuilleach,
Gu andligheach, gu athmhilleach,

Lesly, a man nobly born, succeeded to the Earldam of Ross, in right of his lady, who was daughter of that House. He had by her a son, who succeeded him, and a daughter, who was married to the Lord of the Isles. His son married a daughter of the Duke of Albany, son of Robert II., at that time Governor of Scotland; but dying young, left behind him only one child—it is said, that she was somewhat deformed, and rendered herself a Religious. From her the Governor easily procured a resignation of the Earldom of

Gu ainmail, gu alloil,
Gu ardanach, gu athsheallach,
Gu aonghuthach, aonchridheach,
Aonghneach, allbhuadhach.

B.

Gu beotha, gu barrail,
Gu brighmhor, gu buadhach,
Gu borbanta, gu buanfheargach,
Gu builleach, gu builisgeanach,
Gu borb, gu beothail,
Gu beumlannach, gu beumbhuilleach,
Gu bunanta, gu beumach,
Gu beachdaidh, gu beucach,
Gu blaghach, gu buadhail,

Ross in favour of John Earl of Buchan, his second son, to the prejudice of Donald Lord of the Isles, who was grandson of the said Lesly, and supposed the nearest heir. He claimed his right accordingly, but finding the Governor, who probably regarded him already as too powerful a subject, not inclined to do him that justice he expected, he immediately raised an army of no less than 10,000 men within his own isles, and putting himself at their head, made a descent on the continent, and, without opposition, seized the

Gu boisgeanta, gu buaireasach,
Gu bagarach, gu buaidhghuthach,
Gu bunntuineach, gu buansheasmhach,
Gu ballsgiorrail, gu buaidhlarach,
Gu barrachdail, gu beumnach,
Gu beurtha, gu buadhmhor,
Gu baganta, gu bàdhach,
Gu biorrganta, gu brasbhuilleach,
Gu barrcaideach, gu barantail,
Gu beoinntinneach, beofhradharcach,
Buaidhchathach, bunailteach, buanlaith'reach.

C.

Gu calma, gu curanta,
Gu crodha, gu cruadalach,
Gu cathbhuadhach, gu creuchdarmach,

lands of Ross, and after encreasing his army with the inhabitants, he continued his march from Ross until he came to Garioch, within ten miles of Aberdeen, ravaging the countries through which he passed, and threatening to enrich his men with the wealth of that town. But before he could reach that place, his career was stopt by Alexander Stewart, grandson of Robert II., and Earl of Marr. For this brave youth, by orders from the Governor, drew together, with

Gu cruaidhlamhach, gu corrghleusach,
Gu conspullach, gu còragach,
Gu ciorusgrach, gu conusgrach,
Gu colganta, gu cathmhor,
Gu cuilbhaireach, gu cruaidhlannach,
Gu cneadhach, gu caithreamach,
Gu cathchritheach, gu ceannspreathach,
Gu ceannasach, gu cùramach,
Gu craobhach, gu cliuiteach,
Gu cmhachdach, gu confhadhach,
Gu claoidhbhuilleach, gu colgarra,
Gu cruaidhbhuilleach, gu casbheumach,
Gu coimheach, gu coirbte,
Gu cubhaidh, gu cudthromach,
Gu curaideach, gu cunnbhailteach,
Gu cointinneach, gu cnagach,

great expedition, almost all the nobility and gentry between the two rivers Tay and Spey, and with them met the invader at the place above mentioned, where a long, uncertain, and bloody battle ensued; so long, that nothing but the night could put an end to it: so uncertain, that it was hard to say who had lost or gained the day; so bloody, that one family is reported to have lost the father and six of his sons. The Earl of Marr's party, who survived, lay all night on

Gu cruaidhchridheach, gu corrach,
Cràdhach, coliaideach, creachmhor.

D.

Gu dian, gu dùr,
Gu dàsanach, gu deaghfhulangach,
Gu dàna, gu discir,
Gu dioganta, gu dichoisgte,
Gu deinnteach, gu dlubhuilleach,
Gu dearglamhach, gu doruinneach,
Gu doiligh, gu dolubaidh,
Gu drochmheinneach, gu dubhailceach,
Gu deacarach, gu doirtfhuileach,
Gu deifireach, gu deannalach,
Gu dichiollach, gu deurasach,
Gu dearg lasrach, gu dioghaltach,
Gu dèisteanach, gu diubhalach,
Gu dimheasach, gu diongach,

the field of battle; while Donald, being rather wearied with action, than conquered by force of arms, thought fit to retreat, first to Ross, and then to the Isles.

Vide Abercromby's Hist.

Gu dealaidh, gu deaghbhuilleach,
Gu deonach, gu dùrachdach,
Gu dorrdha, gu danghara,
Gu duranta, gu dalma,
Gu durganta, gu dorrda,
Dochasach, dochiosuighte.

E.

Gu euchdach, gu easguinn,
Gu earailteach, gu eudnamhach,
Gu eacruthach, gu eagsamhlaidh,
Gu eudmhor, gu eudloisgeach,
Gu eifeachdach, gu euchdghniomhach,
Gu eangnamhach, gu eighmhor,
Gu eatrocaireach, gu earghnaidh,
Gu eatlathach, gu eagmhaiseach,
Gu eisgeartha, gu ealdhanach,
Gu ealamh, gu eireachdail,
Gu eachtranach, gu eadarbhuaiseach,
Gu eagnaidheach, gu earbsach,
Gu eisiomalach, easgaidh, eascairdeach.

F.

Gu friotach, gu fûrachair,
Gu fiachmhor, gu fuileachdach,
Gu freachnamhach, gu frinneasach,
Gu feargloisgeach, gu fuathmhorach,
Gu fuadarach, gu fuathach,
Gu fealltach, gu fradharcah,
Gu fortail, gu fuathasach,
Gu farranta, gu foirneanta,
Gu frithir, gu feumail,
Gu fearail, flathmhaiseach,
Gu frioghail, gu fiorghleusda,
Gu fiorghlanta, gu faramach,
Gu frithloisgeach, gu fionnghaileach,
Gu faicilleach, gu fulangach,
Gu fraochmhor, gu foghainteach,
Gu fiaghaich, gu fiadhanta,
Gu foighidneach, gu faimeachail,
Gu foillghuineach, gu faobharach,
Gu fuarchridheach, gu fuaimneach,
Gu farasda, gu feardha,

Gu fiughantach, gu foghluimte,
Gu foirneartach, gu feargach,
Gu flathail, furanach, furbarneach.

G

Gu gruamach, gu grimail,
Gu grainail, gu gaisgail,
Gu gleusda, gu geinnail,
Gu gasda, gu guineach,
Gu golghaireach, gu griongalach,
Gu griosnamhach, gu geurlannhach,
Gu glansgathach, gu geurlannach,
Gu goinlamhach, gu garbhchreudach,
Gu gaorrghonach, gu gaoirghulach,
Gu graifneach, gu glaodhmhor,
Gu gusmhor, gu guaismhor,
Gu goimhchridhēach, gu guaisbheartach,
Gu glanchosg'rach, gu gearrghuaragrach,
Gu gramail, gu greannach,
Gu grinneasach, gu gradcharach,
Gú gearrbhuilleach, gu gniomhlochdach,
Gu gangaideach, gu geurchuiseach,

Gu goirtchathach, gu geurshaighideach,
Gu grioghanach, greadanach, gartmhor.

I.

Gu inntinneach, gu ionbhuadhach,
Gu iomghonach, gu iomdheargach,
Gu imshniomhach, gu imaithbhiorach,
Gu intleachdach, gu innealta,
Gu iolachdach, gu idnearach,
Gu iogarnach, gu iolghuthach,
Gu iolghairdeach, gu iolbhuadhach,
Gu iolghonach, gu iolghneach,
Gu iollagach, gu imaithfearach,
Gu imeasarganach, gu imraiteach,
Gu imbhuilleach, gu imseach,
Gu imsgathach, gu iorguileach,
Gu iunnsaidheach, gu ionnradhach,
Gu inghreimach, gu imluagail,
Gu itealach, gu iulmhor,
Gu imchubhaidh, gu iullagach,
Gu iriseach, gu iardhalta.

L.

Gu laomsgirra, gu lanealamh,
Gu labanach, gu lanchrodha,
Gu laidir, gu lochdmhor,
Gu leoghanta, gu lamhdheargach,
Gu laochail, gu ladarna,
Gu lomsgarach, gu lomsgatach,
Gu lòghmhor, gu leirsgriosach,
Gu luathbhuilleach, gu luthchleasach,
Gu laochlamhach, gu luidheachanach,
Gu leacanta, gu loinnearach,
Gu lanneuchdach, gu loisceanta,
Gu lamholtach, gu liobhara,
Gu leonchraiteach, gu luaimneach,
Gu lannchathach, gu lomarra,
Gu lamhsgiorrail, gu lamhsgathach,
Gu leimneach, gu lasanta,
Gu leanailteach, gu leadrach,
Lotach, leirsineach, luailteach.

M.

Gu mear, gu meanmnach,
Gu morchridheach, gu mearrganta,

Gu mileanta, gu maoimanta,
Gu meaghlach, gu mirechathach,
Gu meaghrach, gu mirunach,
Gu moreuchdach, gu mothachail,
Gu measarra, gu misneachail,
Gu morlotach, gu mordhalach,
Gu morphronntach, gu morghairdeach,
Gu morurranta, gu morthaitneach,
Gu morainmail, gu moriorgantach,
Gu morintleachdach, morchliuiteach,
Gu mishathsach, gu maitheasach,
Gu millteach, gu marbhteach,
Gu morsgriosach, gu morfhuileach,
Mearchruadalach, morchuiseach.

N.

Gu neimhneach, gu namhaidail,
Gu niata, gu nuadarra
Gu neoeagalach, gu neoeisleanach,
Gu neoichdmhor, gu neomheata,
Gu nuallghuthach, gu nochdlannach,
Gu neomhathach, gu neosgàthach,
Gu neo-iochd'ranach, gu neothrocaireach,

Gu nathairneimheach, gu neartmhor,
Gu neimhail, gu neulfheargach,
Namhadach, neoghioragach, neochearbach,

O.

Gu oirdheirc, gu oglaochail,
Gu ollabhar, gu osnadhach,
Gu oscach, gu oscardha,
Gu orbheartach, gu orbhuadhach,
Gu onorach, gu onfhadhach,
Gu ordail, gu orchiseach,
Gu oirnealta, gu orloinneach,
Gu oilthreabhach, gu oirchilleach,
Gu oirail, gu oirfheadhnach,
Gu oidmhuinteach, gu oscartha,
Gu olfhuileach, oilbheumach.

P.

Gu prop, gu priomhurlamh,
Gu prosda, gu prionnsail,
Gu praidhinneach, gu preachanach,
Gu peirseach, gu preabanach,
Gu pronntach, gu painntireach,

Gu prosnadhach, gu priobarrach,
Gu piolaisteach, gu peannaideach,
Gu praisbhallach, gu puinneanach,
Gu piollach, gu peilghuineach,
Gu parraicideach, gu porneimheach,
Gu plosgarnach, pleasganach.

R.

Gu ruaimneach, gu rioghail,
Gu robhorb, gu rannphairteach,
Gu rathoil, gu ruisceanta,
Gu ruireachail, gu rotach,
Gu riaghailteach, gu reubach,
Gu ruidigh, gu reachdail,
Gu roinnphairteach, gu ruganta,
Gu roghlic, gu rosgfhradharcach,
Gu rofhaicilleach, gu rannsachaidh,
Gu rothreun, gu reachdach,
Gu ringthach, gu ruatharach,
Gu riamhach, gu ribach,
Gu reublannach, gu reimheach,
Gu reimail, gu righfheinneach,
Gu robharrail, gu roghasda,

Gu robhuadhach, gu ro-oirdheirc,
Gu roàghmhor, rodhian, roghleusda.

S.

Gu sàrbhuilleach, gu socair,
Gu sobhuailteach, gu suilbhir,
Gu seunail, gu sarbhuailteach,
Gu sanntach, gu suigeartach,
Gu siorbhualach, gu seimhidh,
Gu sgairtail, gu screitidh,
Gu sealgach, gu sracaireach,
Gu screidail, gu sgiamhach,
Gu sodhearbhta, gu sgiorrail,
Gu scealparra, gu sgealparra,
Gu sgathach, gu sgeilmail,
Gu sadbhuilleach, gu sabhailt',
Gu sgairghreamach, gu smiorail,
Gu smuisghearrach, gu smiorchruadhach,
Gu scairtoil, gu smachdmhor,
Gu snaitheach, gu somulta,
Gu soibheusach, gu somhuinte,
Gu sgabullach, gu srolbhratach,
Gu spealanta, gu starbhanach,

Gu seanghlic, gu sgailcarra,
Gu seasmhach, gu soighnail,
Gu soghniomhach, gu seasgarach,
Gu saibhreach, gu saorghreasach,
Gu sgaiteach, gu sgiathach,
Gu suilfhurachair, gu saighidgheur,
Gu stuaghghreanach, stuthchruaidh,
Gu sluchach, gu slugach,
Gu sluaghmhor, gu sobhuadhach,
Gu scapach, gu scaurach,
Gu sgarach, gu sgaoilteach,
Gu slacairteach, gu siansach,
Gu siosarnach, gu sunghaothach,
Gu seideach, gu spuinneach,
Gu steallach, gu stroiceach,
Gu scianach, gu spionach,
Gu sraoilleach, gu sligheach,
Gu stalcurra, gu siorbhuanach,
Gu subhailceach, gu sracach,
Gu starrach, gu streangach,
Gu sonnta, gu smachdail,
Gu sona, subhach, seolta, suairce.

T.

Gu treuntach, gu teinteach,
Gu togarach, gu tulchuiſeach,
Gu troidfheargach, gu troidchathach,
Gu teathfhuileach, gu traosgach,
Gu tortail, gu treunchathach,
Gu turloisgeach, gu teurainte,
Gu tarruigeach, gu treunbhuilleach,
Gu toirmisgeach, gu tostalach,
Gu tailceasach, gu teascaireach,
Gu teanailteach, gu toireach,
Gu tartarach, gu trosgach,
Gu treunghreimach, gu toirleanailteach,
Gu toibheumach, gu treunthonnach,
Gu truaghmheileach, gu taitheach,
Gu teagmhuiseach, gu tuineasach,
Gu teaschathach, gu taitneach,
Gu tartfhuileach, gu treunsgathach,
Gu trombhuilleach, gu tionsgnamhach,
Gu tuadhbhuilleach, gu tarbhach,
Gu trusganta, gu tiogaireach,
Gu treuntoisgeach, gu tochdfheargach,

Gu tochailleach, gu tollghonach,
Gu treachailleach, gu toichiosdalach,
Gu tormanach, gu tuiriosgach,
Gu teoma, gu tabhachdach,
Gu taicail, gu tromluidheach,
Gu treubhach, gu treisail,
Gu toillteanach, gu turailteach,
Gu tùrail, tapaidh, tulgach, tionnsgnach.

U.

Gu urlamhach, gu urmhaiseach,
Gu urranta, gu uraluinn,
Gu urchleasach, gu uaibhreach,
Gu uilfheargach, gu uaillfheartach,
Gu urchoideach, gu uabhasach,
Gu urrasach, gu urramach,
Gu urloisgeach, gu uaimhfhlochdach,
Gu uachdarach, gu uallach,
Gu ullamh, gu usgarach,
Gu urmhailleach, gu uchdardach,
Gu uidhimichte, gu ughdarach,
Gu upagach, gu uilefhradharcach,
Gu upairneach, gu urghleusach,
Gu urbhuilleach, gu urspealach,

Gu urlabhrach, urlamhach, urneartmhor,
Gu coisneadh na Cathlarach,
Ri bruidh'ne ur biughi,
A Chlanna Chuinn cheudchathaich,
'Si nis uair ur n'aithneacha
A chuileanan confhadhach,
A bheirichean bunanta,
A leoghuinan langhasda,
Onnchonaibh iorghuileach,
De laochraidh chrodha, churanta,
De Chlannaibh Chuinn cheudchathaich,
A Chlannaibh Chuinn cuimhnichibh,
Cruas an am na h-iorghuil.

MARBH-RANN do Mhaiſtir Donull Mac Cuinn, Miniſteir a bha ann an Cille Mhuire Throternis san Eilean-Sgiathanach.

Air ſon, " Slan gu'm faic mi thu Mhareuis,"
le Iain Lom.

'S i bhliadhna ùrsa thug am beum orm,
Ge cruaidh 's fheudar dhomh fhulang,
Thug i 'n clogaid, 's an sgia dhiom,
Bha gam dhionadh o gach cunnart;
Chaill mi m'airm, agus m'aodach,
Bhuail an t-aog mi le bhuille,
Mo cheann, mo chasan, 's mo lamhan,
Gu trom na'n luidhe fudh'n tulaich.

'Sann 'san tulaich na luidhe,
Tha 'm fear taighe gun ghruaiman,
'M fear fiughantach, flathail,
Dha'n robh tathaich na'n uaislean,
Lamhan ſgaoilte gu'n glacadh,
'S ann a b'fhada leat uat iad,

'S cha b'i chuirm gun an còra
Gheibhte aig Dònull fan uair sin.

Cha b'i chuirm gun an còra
Gheibhte air bord mhic na maise,
Cuach, a's cupanan lana,
Le cairdeas, a's aiteas,
Bhiodh tosd air na ceudan
Ag eisdeachd ri d'eachdraidh,
Cha chluinntear, 's cha chuala
Ceol cluaise co-taitneach.

'S mor bha thaitneachdan sùla
Ann do ghiulan, 's do nadur
Cha'n fhaca fear riamh thu,
Nach robh lionta le gradh dhuit,
Bha mais 'ann ad' aoduinn,
Agus faoilte le cairdeas,
Bha tarruing na'n ceud ort,
'S moran ceutaidh aig cach dhiot.

S' mòr an ceutaidh bh'aig cach dhiot
Tha do chairdean ga d' iarguin,

Bu tu 'n coileir, 'san cleoca,
Bu tu 'n seol a cuir dion orr',
Bu tu 'n cairide Cuirte,
Ann 'sgach cùis am biodh fiaradh,
'S a bheireadh gu crich i
Le firinn, a's riaghailt.

Bu tu fear riaghlaidh gach gnothaich,
Bu tu 'n comhairlich fior ghlic,
Fear a dh'iaradh, 'sa ghabhadh,
Bhiodh an aithis leat direach,
Bhiodh an stiuir an do dheaslaimh,
Ann am freasdal na sithe,
Ga seoladh gu cala
Cheart aindeoin na strithe.

Nis 's doirbh dhuinn a seoladh,
D'fhalbh an seol'dair, 'san sgiobair,
D'fhalbh an t-slat leis an aodach,
Tha sinn sgaoilte dha 'n trioblaid,
D'fhalbh an crann leis an tarruing,
Tha sinn falamh dhe 'n *rigcin*,
D'fhalbh an druim leis na saidhean,
'S cruaidh an gnothach nach tig thu.

'S cruaidh an naigheachd nach tig thu,
'S tu sa chiste chaoil chlaraich;
Gun chothrom air eirigh,
Cha'n eil treun ris nach tainig,
'S fheudar triall, 'sa dhol dathigh,
Gun an teachdaireachd aicheadh,
'Sa dh'aindeoin ar 'n earbsa,
Cha'n eil dearbh ach am bas duinn.

Tha fear cheangal na sithe,
Na shìne fudh'n fhuar lic,
Beul a dh'aithris na firinn,
'Sga toirt siobhailte uaithe,
Bheireadh naimhdeas gu cairdeas,
Ann an aite na tuasaid,
Cha do luidh, 's cha do dh'eirich
Fear reit' a bheir buaidh ort.

D'fhalbh ar tuigse, 's ar gliocas,
'Nuair a sgioblaicheadh uainn thu,
Bu neart air ar cùl thu,
Ann 's gach cuis a bhiodh cruaidh oirn,
Bu tu ceann-uidhe na'm feumach,
'S tu an deigh air am fuasgladh,

Tha d' luchd leanmhuinn fudh smaointean,
'S iad mar chaoraich gun bhuachaill.

Tha d'Eaglais na bantraich,
Ge teann air a taobh thu,
Do leithid cha'n fhaigh i,
Tha e aineamh re fhaotuinn,
'M fear a gheibh i a cheud uair,
Tha e na fheuchain nach saoil e,
Mu leanas e samh'la
'N fhir a bh'ann, bithidh e daor dha.

Tha do mhic, tha do bhraith'rean,
Tha do chairdean, ga d'iuntruinn,
Tha chlann nighean a d'fhag thu
Lan craidh, agus ciuraidh,
'S tric sile o'n gruaidhean
Air an cluasaig ag drutha,
'S bochd an uaigneas na'n Seomar,
'S cha'n eil neonachas uair ann.

'N te a d'fhag thu san ait' dhiu,
Thuit a h aigne, 'sa h inntinn,
Tha saç trom air a çridhe,

Cha tog fiodhall, na piob e,
Cha tog clarsach, na ceol e,
Fad 's as beo i, bithidh cuimhn' aic
Air na fhuair i dhe d' cheanal,
'S d'fhag am barrachd ud claoidhte i.

Cha'n eil comunn 's na shuidh thu,
Nach robh duilich 'nuair chual iad,
Gu'n deach thu fudh dhubhar
Ann sa chumhag, 's nach gluais thu,
'S mor de sheanachas math priseil
Tha dhi oirn san uair sin,
'S 'nuair bu mhath dhuinn thu aguinn,
'S ann a ghrad thugadh uain thu.

Dhomhsa b'aithne do chleachda,
Na'm bu mhath mi gus innse,
Bu tu 'm fear foighidneach, faicilleach,
Bu tu 'm fear macanta, siobhailt,
Bu tu 'm fosgaradh fialaidh,
B'e 'n diubhail thu bhi dhi oirn,
Bu tu 'm fear carthanach, cairdail,
'M fear gun ardan, gun stri thu.

'S far an deanadh tu suidhe,
Bu tu cridhe na feile,
Bu tu 'n tlachd, bu tu chuideachd,
Cha bu sgrubaire feicheach,
Na dh'iaradh tu, dhioladh tu,
Riamh mar a d'fheum thu,
'S ioma fear dha'm bheil call ann
Luathas a laimhsich an t-eug thu.

Bha meas dhiot an alba,
'S bha thu ainmail an Lunnduin,
Air dheiseachd, 's air àilleachd,
'S tu gun fhaillinge cumaidh,
Cha do sheall ann ad aghaidh,
Nach bu tu raoghuinn san iomairt,
Bu shàr chompanach righ thu,
'S tu nach diobradh fear cumant.

Nuair a rigeadh tu ghalltachd,
Agus causair Dhuneidin,
B'e do bheatha aig gach deas-fhear,
Bu luaithe theirt ann na cheile,
'M fear nach b'urruin thu fhreasdal,
Bhitheadh e 'm feasd ann an eùd riut,

Cha robh buaidh a bh'air duine,
Nach robh an cumantas streup riut.

Air d'fhalbh, 's air do thighinn,
Bu tu 'n tighearn aig a bhaile,
Bu tu macaibh na h-uailse,
Ann an uachdar do thalla,
B'e do shòlas a chuideachd,
'S cha robh sgruba nad' aire,
'S ge do d'fhanadh iad bliadhna,
Bhitheadh iad riaruichte mar' riut.

Nis o chàireadh an ùir ort,
'S nach eil duil ri thu thighinn,
Bu tu sgoltadh na còrach,
Fhir chòraidich, chridhail,
Agus iuchair na glaise,
'Nuair a rachadh tu bhruidhin,
Agus casg' na mi-riaghailt
Far an iart thu na d'bhritheamh.

Trian cha'n urruin mi fhosgladh
Dhe na choisinn thu dheagh-chliu,
Bha uigh Dhia, agus dhoine

Air a sheuladh na aoduinn,
Bha thu carthanach, aonfhilte,
Ri daonaichte, 's ri feumaich,
Cha d'aicheadh thu ciad ghnuis,
'S cha b'fhiach leat sud eisdeachd.

Thug cach dhuit an t-urram
Air na chunnaic, na chi iad,
Do leithid cha d'rugadh
Ann sa chuid so de 'n righeachd,
'S ioma fear dha 'm bheil fios air,
'S fearr na mise gus innse,
Leis an duilich nach beo thu,
'S gu'n d'fhag Donull mac Cuinn sinn.

Gu 'n cluinn mise t'àlach
Dol air thàbhachd, 's air mhisnich,
Ann an cliu, 's ann an onair,
Ann an sonas, 'san gliocas,
Mu theid sibh ri dualchas,
Leanaidh uailse, agus meas ribh,
Leanaidh tlachd, a's buaidh-larach,
Ribh sgach aite dha'n tig sibh.

MARBH-RANN do Mhorear Donull Mac Aoidh, le Rob. Donn,

Air fon, " Tha Cheapach na fasach."

'Si so 'n Nollaig a's cianaile
Chunnacas riamh le mo shuil,
Is soilleir easbhuidh nar Triath oirn
'Nam do'n bhliadhna tighinn ùr,
Ceann na cuideachd sna *Tabhairn*,
An luchd Dhàn, as a chiuil,
Na luidhe 'n Eaglais Chinntaile
'S an rùm a's fhaidhne fudh 'n ùir.

'S ioma buille bha craiteach,
A rinn am bàs a thoirt duinn,
Air cosdas geugaibh do theaghlaich,
Gun ágha bonn do na cinn,
Ach cha deach urrad de throcair
A chuir fudh 'n fhoid ri mo linn,

'Sa chuaidh a sparradh san toma
Le Morear Donull Mac-aoidh.

'S lionmhor buaidh bh'ann do uadur,
Nach urruin bard chuir an ceill,
Cha d'àt do mhoirearachd d'ardan,
'S cha d'leag cairdeas do speis,
B'fhiu do choirean an sgaoileadh,
Air feadh an t-saoghail gu leir,
Gu'n robh do mhaitheanas ullamh
Dha'n aon a mhealladh thù 'n dè.

'Nuair thigeadh am na Feilmartuin,
A's cunntadh mhail hugad fein,
Bhiodh do shuil ris gach *paipeir*,
A chuireadh an *Clarc* as a dheigh,
'S math dh'aithnicheadh tu 'n tairidh,
'Sa 'n neach a tharladh san fheum,
'Se do pheann a bhiodh easguidh
Gu duthadh 'mhain an cuid feich.

'S tric a dh'innis do ghniomhara,
Nach robh crionachd 'n ad rùn,
'S tu thug fcairt air an diomh'nas

A bh'aig crioch luchd na'n dùn,
Chuireadh buileachadh t-fhabhair,
Urrad fhailt ann do ghnuis,
'Sa bhiodh aig na fir ghionaich,
Anam cuir sgillean ri crùn.

Cha dean mo mholadh na's aird thu,
'S cha'n eil thu 'n trasa na fheum,
'Sgaoil do bhuadhan am pàilteas,
'S cha'n eil thu 'n airc chuir an ceill,
Ach 'n'air their mi 'n dàn brònachs'
Do dhoine mor' air do dheigh,
Mur bi leithid ri inns' orr,
Cha bheag an aoir e dhoibh fein.

Gheibhar cron dha do sgaoilteachd,
O nach do chaomhuinn thu 'n còrr,
Leis an fhear tha na ghlutair,
'Gu deanadh uipinn de dh'or,
Dh'iaras fois thoirt d'a anam,
'N'air chi e mar ris na's leoir,
'Se neach sin fein ris an canar,
Le Dia "an tamadan mor."

Seallaibh Eachdraidh a Bhiobuil,
Chum na criche o thos,
'S ge nach faigh sibh ole a bha 'n aoruibh
Na 'm fior eàcorach mor',
Nach robh starruinean miomhara
Ann sna Criosduighean còir ?
Ach an crion pheaca biosdail,
Cha d'fhaod e riamh bhi san t-seors.

Ge math eolas na firinn,
Ni moran bruidhin gun stuaim ;
Ach soilleir comhara 'n deagh chriosduigh,
Dha'n nòs bhi gniomhach gun fhuaim.
Seallaidh Athair na caomhachd
Air fear na daonachd-gun ghruaim ;
'Nuair a their se ri crionan,
Bitheas gu siorruidh dol uam.

Gaol do Dhia, 's dha do nàbuidh,
Suim na'n aithn'tean gu leir,
'S their a mhuintir gun chrabhadh.
Gu'm bheil an nadurs' da'n reir,
Ach iads' tha beartach gun charthan
Rius' a tharlas na fheum,

Tha na scrioptuir 'g an Sàradh
O luchd na daimh ri Dia fein.

Labhraidh buidhean gun chreideamh,
Le moran glaigeais na'n ceann,
Ach 'n'air a thig iad gu cleachda,
Cha'n fhaigh thu 'm facail ach fann,
An teis meadhain am pailteais,
Mar san airc, bithidh siad gann,
'San uair a's toirmneich am farum,
Gur corp gun anam a tann.

Abram athair na'n creidmhach,
O 's e gun teagamh a bh'ann,
Dhiult e beartas Ri Shodom,
Ge bu math a choir air san am,
Bhiath e Ainglibh gu fhios da,
Le blàs, a's iochd nach robh gann,
Cia mar a's dana le Fionaig;
A radh gur aon e dhe chlann.

'S tusa tharruing gu timail
O chleachda dhaoine, 'sam beus;
Gu'n robh caitheamh 'san anbharr

Na ni a d'fhalbhadh gun fheum ;
'S uidhir bheartais 's a d'fhag thu,
Ga roinn aig cach as do dheigh ;
Ach bha thu cunntadh do dhaontachd,
Mar stoc a shaor thù dhuit fein.

Na'm biodh gionach a'd' nadur,
Com' nach deanadh tu torr
Leis na thogadh de mhàl duit,
'S le do *phension* de chorr,
Nuair a thàradh tu'm meall sin,
'S ann leat a b'annsa gu mor
Iomhaidh Dhe air bochd aoidhail,
Na iomhaidh 'n Ri air an òr.

Cha b'ionunn alt air 'n robh gaol duit,
'S do chuid de dhaoine tha beo,
A bhitheas luchd masguil ag sèideadh,
'N'air ni iad eàcoir, na còir,
Air eagal an uilc tha na'n nadur,
O'n tha iad naimhdail gu tòir,
Na bhi 'g earbsa o'n lamhan,
A maith nach dean iad le 'n deoin.

Bha daoine ard' dhe do Shinsir
An cliu, 'san inntinn, san ceill,
Bha 'g an guilan mar righrean.
A thaobh an intleachdan fein,
Cha d'thainig duine dhiu 'n aird riut
Ann am blas ri luchd feum,
'S-usa dhùrachd, na earbsa
Gu'n tig na's fearr an do dheigh.

'S tric le Filidhean dhaoine
Tighinn air an fhirinn ro theann,
Ach stearc againn an aireamh
A sheasas t'aite dhuinn san am,
Ach o nach eil mi m' fhior fhaighe,
'Se neach a b'fhearr leam thighinn ann,
Fear am buadhan ni t-fhagail,
'Sa dheanadh breugach mo rann.

MAREIH-RANN, le Rob Donn, do Iain Mac Eachainn, duin'uaſal a thug barrachd air moran ann 'ſgach deagh ghniomh.

Iain mhic Eachainn o dheug thu,
Cait an teid sinn a d'fhaotuinn
Neach a sheasas na d'ionad
An rathad tionail, na sgaoilidh,
'Sni tha cinnt gur beart chunairt,
Gu'n dean duine th' aig aois e,
'Sge do thaoghte o'n àl òg e,
'Stearc beo fear a chi e.

Dearbh cha b'ionann dha d'bheathsa,
'Sda fhir tha fathast a caomhnadh,
A chruinnich airgiod, a's fearunn,
Bhitheas buidhean eile a' sgaoileadh,
Bhitheas fein air an gearradh,
Gun ghuth an cairid 'gan caoineadh,
'S air nach rig dad de mholadh,
Ach, " Seall sibh 'm fearann a dhaor iad."

Tha iad laghail gu literail,
Ach na 'n deibhtearan geura,
Tha siad paigheadh gu moltach,
Na bhitheas ac air a cheill,
Ach an còrr theid a thasgaidh,
'Sge cruaidh a chéiltinn o'n fheil,
Bithidh an sporan, 'san suilean,
Ceart co duint' air an fheumach.

Leis an leth onair riataichs'
Tha na ciadan dhiu 'g aomadh,
Leis am fearr bhi fudh fhiachan.
Fad aig Dia, na aig daoine,
Thig fudh chall air nach beir iad,
'Se ceann mu dheireadh an diteadh,
C'uim' nach tug sibh da bhochdan,
Am bjadh, an deoch, as an taodach.

Ach o tha cuid a ni fachaint
Air a neach a bhitheas fialaidh,
'Se mo bharail gur achd e
Bu coir an athchuing' fo iaraidh,
Gu mu luath thig an timsin,
Am bi chuid a' sin' aguinn ciallach,

Nach dean iobairt de bhith bhuan,
An cionn trifichid bliadhna.

Sibhſe tha 'n laithibh, 's an comas,
Mu 's aill leibh alla bhitheas fiughail,
'So an uair mu nar coinneamh
Am faod sibh greimachadh dlu ris,
Tha sibh 'n còrag a bhàis sin,
A thug an t armunns' da'n ùir uainn,
Glacadh gach fear aguibh oifigs',
'Smo lamh gu'n coisinn i cliu dhuibh.

Fhir nach d'ith mìr le taitneas,
Na'm b'eol duit acrach fan tsaoghal,
Fhir a chitheadh am feumnach,
Gun an eigh aig a chluinntinn,
B'fhearr leat punnd de do chuid uat,
Na ùnsa cudthrom air t-inntinn,
Thilg thu t aran air na h-uisgibh,
'Sgeibh do shliochd iomafilt' e.

'S ioma duine gun socair,
A chuir thu'n stoc le do *dheilig*,
Agus bàgh ghille gòrach
Thionail eolas 'gad' eisteachd,

Dearbh cha'n aithne dhamh aon neach
Mach o umaidhean spreidhach,
Gun an aigneibh fudh cuidthrom,
Airson do chuid, na do cheille.

Ged tha iomadaigh sluaigh, na
'N culaidh thruais chionn's nach beo thu,
'Sge he 'n call ata 'n uachdar;
Chi mi buannachd na'n olach,
O na thaisbean dhomh 'm bliadhna
Ioma biatachd nach b'eol domh,
Mar na reannagaibh riaghailteach
An deighs' na ghrian a dhol fudh orr.

Ach nam b'urra mi, dhuraigin
Do chliu chuir an ordugh,
Ann an litirean, soilleir
Air chór's gu'm beir na daoin' og air,
'S gu'm bi t iomradh co-feumail
Do'n fhear a theid air do roidean,
'S a bha do chuid 'mfeadh 's bu mhairthean
Do'n neach bu ghain' ann an stòras.

Chi mi'n taimbeartach uasal
Dol mu'n cuairt, 'se fudh airtneal;

Dh'easbhuidh airgid na phocaid,
Do'n tigh osda dol feachad,
Chi mi bhaintreabh bhochd deurach,
Chi mi 'n deirceach làn acrais,
Chi mi 'n dilleachdan dearg ruisgt',
A's e falbh ann sna ragaibh.

Chi mi 'n ceolear gun mhisnich,
Call a ghiftibh chean cleachdaidh,
Chi mi 'm feumnach chean comhairle,
Call a ghnothaich, 'sa thapaichd,
Na'm biodh miann orm fhiaraich,
Ciod e 's ciall do'n mhor acain s',
Their iad uile gu leir rium
" Och! nach deug Iain Mac-Eachainn."

'Stric le marbh-rannaibh moltach,
A thas a'cantuinn sna duthachaibhs',
Gu 'm bi coimeasg de mhasgul,
Teachd a steach annt na bhruchdaibh,
Ach ged' bhithinns' air mo mhionnan
Da'n Ti tha conbhail na'n Duilean,
Cha do luaidh mi mu'n duines',
Ach buaidh a chunnaic mo shuil air.

Am BRUADAR, le Rob Donn.

Air fonn,—" La Sinbhal Sleibhe dhomh."

Chunnaic mise bruadar,
Fhir nach cual e, thig, a's cluinn,
Mu's brionglaid e cuir casga air
'Smu tha neart ann bi ga shèinn,
Shaoil mi fein gu'm facadh mí
Am freasdal, 's e air bèinn,
Gach ni, a's neach na amharc aig,
A's e coimhead os an cinn.

Chunnaic mi gach seors'an sin
A'tighinn na'n crothaibh cruinn,
Na 'm b' fhior dhomh gu robh mòran diu,
A b'eol domh ri mo linn,
Ach co labhair an tòs ris,
Ach na daoine posd' air *Straing*,
'Sa cheud fhear a thuirt facall dìu
Cruaidh chasaid air a mhnaoi.

Labhair glagair airid ris,
'Stu leig mo namhaid s' leam,
'N'air fhuair mi ghobach ardanach,
Nach ôbadh cnàmhan rium,
'Se 's caint an taobh na leapa dhi,
An uair a's pailt' an *rúm*,
Gu cealgach, feargach, drochmheineach,
San droch uair teann a nunn.

Their i ris gu anmeinneach,
'N'air dh'eir'eas fearg na sroin,
Gu'm b'olc mi ann an argumuint,
'S nach b'fhearr mi thogail sgeoil,
Cha b'ionann duit 's do ch'ainm e ud
'Sdeagh Sheanachaidh e 's tigh òsd,
O! 's buidh' dha'n te thug dhathigh e
B'e fein am fleasgach còir.

'N'air chlósas mis'ag smuainteachadh
Gach truaigh a thug mo shàr,
Their i sgeigail bèumach rium
Gur ro mhath dh'eisdinn sgeul,
A's their i ris 'n'air labh'ras mi
Gu'n canadh clann na b'fhearr,

Aon ghniomh, na caint cha chinnich leam
Nach di-moil i le beul.

Thuirt i gu 'm b' èudach fud,
'S gu'n robh e breugach meallt'
A's thug i airs' mar b'abhaist dhi
Nach canadh a bheul-sa drant,
Tha 'n adharc scórach eiti
Ach o 's eigean di bhi ann,
O! ciod e 'n t-aite an càire dhi
Bhi fàs, na air a cheann.

Thuirt fear dhe 'n aireamh ud
Bu tàbhachdaich a bh'ann,
A Fhreasdail rinn thu fabhar rium
Am pairt, 'n'air thug thu clann;
Ged thug thu bean mar mnàthair dhoibh
Nach dean gach darna h am,
Ach na h uile gniomh a's tarsuin'
Mu 'se thachaireas na ceann.

Fhreagair Freasdal reasanach,
'Se 's feumail' dhuit bhi stuam,
'S a liuthad la dh'eisd mi riut,

A's tu na d' eigean chruaidh ;
Mu'n do chumadh leine dhuit,
Bha 'n ceile so riut fuaighte.
'Sciod iad a nis na *fautan ?*
Mu am b'aill leat a cuir uat.

Nach bochd dhomh 'n 'air thig *Strainseiran*,
Bhitheas ceolar, cainteach, binn,
'N'air 'smath leam a bhi fialaidh riu,
'Sann bhitheas i fiata rium.
'N'air dh'òlas mi gu cùirtail lea,
'S e gheibh mi cùl a cinn,
Bithidh mise dhoibh na'm bhrèugadair,
'S mi 'g radh gu'm bheil i tinn.

Cha tamh i m baile dithreabh,
'Scha toil lea gaoth na'm beann ;
An taite mosach fàsachail,
Am bheil an crabhadh gann.
Ged chuir mi laimh ri Eaglais i,
Cha 'n fhada d'fhanas ann.
A n t aite dona tàbhairneach,
'San sluagh cuir neul na ceann.

Sin 'n'air thuirt Freasdal ris,
'S e thig do neach ni chòir,
A bhi ni's dluit' ri dleasdanas,
Mar's truim' a chrois ga leòn.
Ged shaoileadh tu gu 'maithte dhuit
Na pheacaich thu gu hòg,
Cha'n fhear gun chromadh crann-chuir thu,
Fhads' bhitheas a cham-chomdhails' beo.

Cha'n fhac thu fein o rugadh tu
Aon cheum de m'obairs' fiar,
Ged chunnaic mi mur chleachdadh tu
Do *Dhrachdan*, a's do chiall ;
Ge h ioma *tric* gu beartas,
Bh'air an ditheadh steach a' d' chliabh.
Nach faic thu gur aon aifin diot,
A chum air ais sud riamh.

Aidmhich fein an fhirinn,
Agus chi thu fein mur bha,
A mheud 'sa ghabh mi shaothair ri.
Gus a caoch'ladh ni b'fhearr ;
D'fheuch bochdas, agus beartas ri,
A's easlaint, agus slaint ;

Thainig mi co fàgasg dhi,
'S a bagradh leis a bhas.

'N'air a d'fheuch mi bochdas di,
'San ortsa chuir i'm *faut*.
Cha mho rinn an t socair i,
Ni b'fhosgaraich ri càch.
Le easlaint 'nuair a bhuin mi ri,
San frionasach a d'fhas;
An t slainte uam cha'n aidmhich i,
'S cha chreid i uam am bàs.

Co sin a chithinn tighinn,
A bhruidhin ris gu teann,
Ach duine bha cruaidh chasaid,
Air a mhnaoi bu ghasd' a bh'ann.
'S e radh, 'nuair theid mi 'n taic ri,
'Se bhitheas oir' gart, a's greann,
'N'air their mi chaint as dealaidh ri,
Gu 'n cuir i càr na ceann.

Gur e trian mo dhitidh oir'
Nach bi i faoilidh rium,
Ni i sgeig, a's cneid orm,

Gun ghaire tighinn a cùim,
'N'air bhitheas sinn 'nar 'n aonaran,
Bithidh caint, sa h aogas trom,
Ach 'n'air thig na fir gu foirmail,
Gheibh sin òl, as cuirm, as fonn.

A Fhreasdail rinn thu Searbhachd dhomh,
'San orm a chuir thu chuing,
Ge b' eol duit gun d' ruidh m' aimsir,
'Smo mheanman air a chlaoidh,
B'fhuras dhuit sna bliadhnaibh ud
Mo riarach le mnaoi
Bhitheadh umhal, cairdeach, rianail domh,
'Snach iaradh fear a chaoidh.

Cha do ghabh am Freasdal
Rìs a châsaid ud ach mall,
Air fios da gur e lapachas
Na dhleasdanas a bh' ann,
Ars' eas', cha mhor an tàilgheas
Do 'n mhnaoi tharlas aig fear fann ;
Ged fhaigh i cead bhi gàireachdaich
Ri càch gach darna h am.

Ach d'fhaotuinn-sa do phòsadh
Ris an t-seors'a tha thu 'g radh;
Ach b'aon ann an ciad diu
Bheireadh riarachadh dhuit raidh:
An te de'n nadur neonach sin,
'S nach tuibhradh pòg gu brath,
Aon dram, na deoch cha'n òlar lea,
'S cha deonaich i do chàch.

Air an dara dùsal domh,
An deigh dusgadh as mo shuain,
Chunnaic mi na daoine sin
Ag sgaoileadh mach mu'n cuairt,
'S na h uile bean, bha pusda riu,
Ag dol na'n dùnaibh suas:
Ach 's aonar as an fhichid diu
Bha buidheach leis na fhuair.

Labhair aon bhean iunnsaicht' dhiu
Bu mhó rum na càch,
Am biadh, an deoch, 'san aodaichean
Cha'n fhaod mi bhi na's sathaicht';
Ach gu m' fhagail trom neo-fhunntach,
Cha'n eol domh puinc a's doch',

Na gealltanas mo thoileachadh
Gun a cho-lionadh gu brath.

An duine sin tha mar rium,
Tha sior ghearan air mo shunnt;
Dhearbhainn fhein air fhiacaill,
Ged nach d 'iar mi, nach do dhiult.
Bithidh moran diu mi-reasanta,
'N'air gheibh thu 'n sgeul gu ghrunnt.
Tha dùil ac gu 'n gluais mireag riu,
An spiorad nach eil annt.

'S neonach leam an trasa,
Rud tha abhaisteach le fir phosd',
Their gu ladarn, dana,
Nach do thoirmisg aithne pog.
Ge mor an difir beusan,
Th' eadar eacoir, agus coir;
Cha 'neol domh aite seasamh
Gun chás air aon, de dho.

Chunnaic mi san aite sin
Ni abartach gu leoir,
A's shaoil mi gu 'm bu reasan e

O'n tigeadh eudach mor ;
Ciod a bh'ann ach fear gun chomas
'G iaraidh comunn te gun choir,
'S bha fior dhroch bheachd aig ceud de,
'S a bhean fein ga chuir ann spors.

Chuireadh e neul n a m' eanchainns'
Bhi 'g ainmeachadh le caint,
A'mheud 's a bh'ann de argumuint,
'S de chomunn gearrta, grand,
Bha na ceudan pearsa 'n sud
Na 'n seasamh ann san ranc,
'S bha casaidean aig moran diu,
Mu'n aon fhear bha toirt taing.

ORAN na'n Suirighean, le Rob Donn.

See the Air in Mr Mac-Donald's Collection of Highland Airs, pages 17, 112.

Fheara og' leis a' mìannach posadh
Nach eil na sgeoil so 'g ar fagail trom;
A'chuid a's diamhair tha cu'r an lu diu,
Cha'n eil an trian de ag righeachd fuinn;
A'chuid a's faigh'reachail air an oighreachds',
O'm bheil am *prise* ag dol air chall,
Mur choirean laidir cuir maille air pairti
Tha barail chairdean, a's gradh gun bhonn.

Tha fear ag suirigh an diugh air irbhinn,
Gun bharail iomrail nach dean e turn;
Bha i uair a's bu chumha buairidh,
A'ghuth da cluais, a's a dhreach da suil.
An sean ghaol ciunteach a bh'aig ar sinsir,
Nach d'fhuair cead imtheachd air feadh na duthach;
Nach glan a dhearbh i gu 'n deach a mharbhadh,
'Nuair ni i bargan 'n'air thig fear ùr.

'S ioma caoch'ladh thig air an t saoghal,
'S cha chan an fhirinn nach eil e crosd ;
Na h uile maighdean a ni, na rinn e,
Tha seamhachd inntinn an cunnart am feasd.
An duine treabhach, mur eil e ſpreidheach,
A' dh' aindeoin èud tha i fein 'g a chasg ;
'S le comhairl' ghòraich a h athar dhòluim
'G a deanadh deònach le toic, 's le trosg.

O'n tha 'n gaol ac air fàs mar Fhaoilleach,
Na bitheadh stri agaibh ri bhi posd' ;
A seamhachd inntinn cha 'n eil thu cinnteach
Re fad aon oiche gu teachd an lò.
An te a phairticheadh riut a cairdeas,
Ged tha i 'g radh sud le caint a beoil,
O cheann seachduin thig caoch'ladh fleasgaich,
'S cha'n fhaigh thu facal di re do bheo.

Ach 's mor an nàire a bhi 'g an sàrach,
O'n tha pairt diu de 'n inntinn stòild,
Mach o pharantan, agus chairdean,
Bhi milleadh ghraidh sin tha fàs gu h og ;
Mur toir i aicheadh do'n fhear a's fearr lea,
Ged robh sin craiteachail dhi re beo,

Ni h athair feargach a beatha searbh dhi,
'Sgur fearr leis marbh i na faicinn pòsd',

Faodaidh reasan a bhi gu treigeadh
An fhir a's beusaich' a theid na thriall;
Ged tha e cairdeach, mur eil e pàgach,
Fud! millidh pràcais na th'air a mhiann.
Tha'n duine fuairce, le barrachd stuaimeachd.
Ag call a bhuannachd le te gun chiall,
'S fear eile 'g eiridh gun stic ach leine,
Tha coisneadh geill di mu'n stad e srian.

Mur eil stuaimeachd ag coisneadh gruagaich,
Och! ciod i bhuaidh air am bheil an geall?
Nach mor an neonachas fear an dochais so
Gun bhi cnòdach na 's mó bònn;
Fear eile sìneadh le mir', a's taoisneadh,
Le comunn faoilteach na aigne trom,
'S ge math na tri sin gu coisneadh aontaich
Cha'n eil a haon diu nach eil a' call.

Mu tha e pàgach, mu tha e sgàthach,
Mu tha e nàrach, mu tha e mear,
Mu tha e sanntach, mu tha e greannar,

Mu tha e cainteach, a's e gun chron,
Mu tha e boidheach, mu tha e seolta,
Mu tha e comhnard, mu tha e glan,
Mu tha e diomhaoin, mu tha e gniomhach,
Ud ud! cha'n fhiach e le aon diu sin.

Mu tha e pàgach, tha e gun nàire,
'S mu tha e sgàthach, cha bheag a chrois,
Mu tha e gaolach, tha e na chaoraich,
'S mu tha e faoilteach, tha e na throsg,
Mu tha e gniomhach, their cuid cha'n fhiach e,
Tha 'm fear ud crionda, 'se fud a lochd,
'S mu tha e failligeach ann an aiteachadh,
Cha bhi barr aig, a's bithidh e bochd.

Cia an t aon fhear air feadh an t saoghail,
A tha nis cinnteach gu'n dean e turn,
'S nach eil a h aon de na tha mi 'g innseadh,
Nach eil a dhiteadh dhuit air a chul.
An duine meamnach, 's e toimhsail, ainmail,
Cha chluinn thu ainm, ach mur fhear gun diu;
'S nach faic thu fein, airson ioma reasain,
Gu'n deach an spreidh os cionn ceill, a's cliu.

Tha fear fòs ann a dh'aindeoin dòchais,
A d'fhaodas pòsadh gun mhòran chár :
Na toir de chiall da gun d' aithnich riamh urr'd,
Gun d'eirich grian ann fan aird an Ear :
Dean na dhuairc e, a rugadh an cuaran,
Thoir baile, a's buar dha, a's treabhair gheal,
Leig labhairt uair dha ri athair gruagaich,
'S bheir mi mo chluas duit, mur faigh e bean.

MARBH-RANN, le Rob Donn, do Mhaistir Murcha Mac-Dhonuill, Ministeir a bh'ann an Diurinnis, ann Duthaich Mhic Aoidh.

'Se do bhàs a Mhaistir Murcha,
Rinn na h àitean so a dhorchadh,
'Sge do chuaidh dail na d' Marbh-rann,
Labhairidh balbhach ri cèill ;
Nam biodh a Chriosdachd iomlan,
Cha rachadh di-chuimhn' air t iomradh,
Na do ghniomharan iomlaid,
Ach leantar t'iomchans' gu leir.
Gur e chràdh mi na m'mheanmain,
Do luchd graidh, agus leanmhain,
Meud do shaothair mu'n d'fhalbh thu,
A's lughad a luirg as do dheigh,
Bheir cuid *leasanaibh* buadhach
O bhruaich *fasanan* t'uaghach,
Nach tug daiseachain shuarach
As na chual iad uat fein.

Fior mhasgul chionn paighe,
Na stad gealtach le gàbhadh,
Bhri mo bheachds' ann an Dànaibh
'Smi nach dean, a's nach d'rinn,
Ach na'm biodh comain, na sta dhuit,
Ann a t'alla chuir os aird dhuit,
Co na mis' da'm bu càir e.
'S co b'fhear na thu thoill.
Bhuid ean mholtachs' a d'fhag sinn,
Ged nach urr' iad a chlaistinn
'S coir bhi 'g aithris am pairtean,
Gun fhabhar, gu fhoill,
Oir 's buain'a chuimhn'a bheir Bardaibh
Air deagh bhuadhanan naduir,
Nan stoc cruinn sin a d'fhag iad,
'S constri chairdean 'ga roinn.

Bha do giftean-sa laidir,
Air am measgadh le grasan,
Ann fa Phearsa bha aluinn,
Lom làn de na cheil,
An tuigs' bu luchdmhoir' gu gleidheadh,
An toil a b' easguidh gu mathadh,
'Sna chuile aigne co flathail,

Fad do bheatha gu leir.
Bhiodh do chomhairle an còmuidh,
Le do chobhair, 's do chònadh,
Do luchd gabhail na còrach,
Reir's mur sheoladh tu fein,
Dheanadh tu an taindeonach deonach,
'S'an t aineolach eolach,
'S b'e fior shonas do bhe ɔlaint.
Bhi tabhairt còrr dhoìbh de leirs'.

Bha thu cnomh ri fear feumnach,
Bha thu saor ri fear reusant',
Bha thu aodananch geurach,
Mur chloich, ri eacorach cruaidh,
Bu tu 'n tabhairteach maoineach,
Bu tu 'n labhairteach saorach,
Bu tu 'n comhairleach timail,
'Scrioch a ghaoil ann ad' fhuath.
Tha e na ladarnas gàbhaidh,
Bhi le h eagal ag aicheadh,
Nach eil stoc aig an Ard Righ,
Ni 'nairdna chuaidh uainn.
Ach 's fabhar Freasdail, as iongna'
Na'n ni a's faisge do mhiorbhuil,

A bhearn so th' aguinn a lionadh
Gu blas miannach an t sluaigh.

Leam is beag na tha d'fhoineachd
Mu na thuirt, 's na rinn thu,
'S mu na chliu sin a thoill thu,
O'n la chaill sin thu fein,
Ach moran tart'raich, a's straoilich,
Airson feich, agus oighreachd,
Fagaidh beartaich mar fhain e
Air an cloinn as an deigh.
'Se ni 's minig a chi mi,
Dh'aindeoin dibhuanachd tima,
Gu 'm bheil gionach na'n doine
Tarruing claonadh na'n ceill,
Cha 'n eil iomairt, na *mòtion*,
Ann 'sna Freasdail so dhomhsa,
Nach toir leasan nam' cho-dhail
Le sean *Nòte* o d' bheul.

Taitheach, faicilleach, fiamhach,
Smuainteach, facallach, gniomhach,
Ann do ghnothaicibh diamhair,
Gun bhi diamhain aon uair,

Chaith thu t aimsir gu saothaireach,
Airson sonais na'n daoine,
Cha b' e truailleachd shaoghalta,
Na aon ni chuir e suas ;
'N'air tha nithne taitneach
Dol a mugh a chean cleachdaidh,
B'e chuis fharmaid fear t fhasain,
'S cha b'e beartas, a's uails',
Dol o'n bheatha bu seirbhe,
Tre na cathan bu gairbhe,
Dh'iunnsaidh Flaitheas na tairbhe,
Gu buan sheilbheachadh duais.

Gu'm bheil cealgaireachd chràbhaidh
Air a dearbha gu gàbhaidh,
Tha na ghairisean ri chlàistean,
'S ro chraiteach ri luaidh.
'Nuair a thuit thu le bàs uainn,
Mar gu'm briseadh iad bràighdean,
Dhuisg na h uilc sin a b'àbhaist,
A bhi an nàdur an tsluaigh,
Gu'm bheil cámh aig an Ard Righ,
Gu bhi gabhail na 'm pairtean,
Ann sna chruthaich e gràsan,

Thug air aghart gach buaidh,
Rinn sud sinne nar fàsach,
Ann san talamh s'an trasa,
So bharail th'aig pairt duibh,
Tric ga leughadh air t uaigh.

An duine sin thigeadh suas riut
Ann an guth 'san an cluasan,
Cha'n fhacas, 'scha chualas,
'S e mo smuaintean nach cluinn;
Ge bu bheartach do chrabhadh,
Bha do mheas air gach talant.
'Stu thuigeadh na Danaibh,
'Sam fear a dheanadh na Rainn,
Chuid a b'airde sa bhuaidh sin,
Tha 'd air stadadh o'n uair sin,
Ach tha na daiseachain shuarach,
Tha mu'n cuairt duinn, a' seinn,
'Nuair a cheilear a ghrian orr,
'Sin 'n'air ghaireas na biastan,
Cailleach-oiche agus strianach
An coilltean fiaghaich, 'san glinn.

'Seol dhomh daoine san aimsirs'
D'fhas na'n cuideachd gle ainmail,
Tighinn air nithne talmhaidh
Ann an gearrbharachd gheur,
Ach' n'air thogar o'n làr iad
Gus na nithne a's airde,
'Sann a chluinneas tu pairt diu,
Mur na paisdean gun cheill,
Fhuair mi cár ann do rianaibhs',
Le do ghiftean bha fialaidh,
Nach do dhearc mi mu's, fior dhomh,
'Naon neach riamh ach thu fein,
Cail gach cuideachd a lionadh,
Leis na theireadh tu diamhain,
'S crioch do sheanachais gun iaraidh
Tighinn gu diaghaidheachd threun.

Bha do chuid air a sgaoileadh,
Gu bhi cuideachadh dhaoine,
Am feadh bha thu san t saoghal,
'Stu nach faodadh bhi paighte.
Chuid bu taitneich na'n iomchan,
Cha'n eil facall mu'n timchioll,
Cha bhi ceartas mu 'n iomradh,

Ach le irmich, na bàs.
Struagh am peanas a thoill sinn
Thaobh na'n cionntan a rinn sinn,
Bhi sior ghearradh ar goibhlean,
'S an cuid teaghlaichean fàs.
Gun cheann laidir, gun fhoineachd
Co ni' n airde na chaill sinn,
Cuid de 'n cradh la 's oiche e
Nach tig t oighre na d' aite.

MARBH-RANN eile do Mhaistir Murcha, leis a Bhard cheudna.

'Scianail 's cianail, O! 'scianail a ta mi,
An ceann na bliadhna, O! 'scianail ata mi,
A Mhaistir Murcha, a's tu air m'fhagail,
'S mairg nach d'fhuair sinn linne, na dha dhiot.

Chridhe an reasain, a bheul na tabhachd,
Cheann na ceille, 'san fhoghlum chrabhaidh,
Lamh gun ghanntair an am dhuit paighe,
An uachdar a bhuird a ghnuis na failteachd.

Chaochail iad gniomh'ra 'n'air chioslaich am bàs thu,
Ch'n eil meas am bliadhna air ciall, na air pàirtean,
D'fhuasgail na biaſtan gu'n riastrain gràinail,
Leosan leig Dia srian o'n la ſin.

Tha mise na m'aonar, mur aon ann am fàsach,
'S ni gun fheum dhomh aobhar ghàire,
Cuims' ann an caint, rann, na dànaibh,
Chionn 'snach eil thu ann gu'n claistinn.

Ach 'scaomh leam do theaghlach, 'sa chloinn fin a
d'Fhag thu,
'S caomh leam na fuinn bhiodh tu seinn ann ad'
fhardaich,
'S caomh leam bhi 'g urach' a chliu sin a bha ort,
'S caomh leam an ùir air do thaobhsa de'n Bhàghan.

Rinn cuid diu bròn fa choir do bhais-sa,
Ach ghabh iad sgios ann am mios na dha dhe,
Cha'n eil mis', mar iadsan, riaraicht' co tra dhe,
An ceann no bliadhna O! scianail ata mi.

MARBH-RANN do Choinneach Sutharlan, leis a Bhard cheudna.

Air fonn—"Murta Ghlinn Comhann."

'S e do bhàs Choinnich Shutharlain,
Rinn na h aitean so duthach gu leor.
Gu'm bheil cuimh, agus mulad,
Air gach mnaoi, agus duine dha'm b'eol.
Fear gun mhearachd, gun fhoill bheairt;
Fear nach dubhairt, 's nach d' rinn ach a choir.
Bu shluagh borb sin gun bhreathanas,
'N'air a d'fhalbh thu mar sgathadh sin oirn.

Ged a chuir sinn fudh dhion thu
Ann an taoghais na dichuimhne le bron;
Mar tha do bhodhaig ag crionadh,
Tha ni 's mo dhed'ghniomh'ra tighinn beo,
Fhir bha beartach gun ardan,
Fhir bha caiteach, 'sa thearuinn gu leoir,
Fhir thug feairt air a chràbhadh,
A's fhir bu bhlasde na aireamh gu spòrs.

Bu chuis fharmaid do bheusan,
O 'n a b' annas an leithid san fhonn,
Bhiodh do chuisean air thoiseach,
Thaobh an tsaoghail tha bhos, agus thall,
Cha 'n fhacas, 's cha chualas fear
D'oifig air nach buannaicheadh tu geall ;
Rinn thu moran a thional,
'S do neach beo cha d' rinn sgillinn de chall.

Gu do bhàs o do thoiseach
Ann do ghnas cha robh *spot* far'm bu leir,
'S tu bha tuigsin na'n uailsean,
'S tu bha tearnadh na tuath ann sgach feum ;
'Nuair bhiodh difir na'n cùisean,
'S tus' a ghleidheadh gach taobh le do cheill ;
Cha robh geilt gu bhi caillt' ort,
'S cha robh airc ort gu *bribe* dhuit fein.

Fear a dh'innseadh do bheusan,
'S mor ad'fheumadh e gheire, sa chaint,
'S ioma neach bhitheas g a d' iuntruin :
'Nam togail, a's cuntadh a mhail.
Bhiodh do thiolacan diamhair,
'S tu nach seideadh do ghniomh le do chaint,

'S tu nach ruidhicheadh am feumnach,
'S tu nach iaradh dhuit fein bonn de'n taing.

'S ioma neach a bheir tairgse
Gu do leantainn an airgiod, 'san spreidh,
Ach an ceartas, 'san trocair,
Nach toir feairt air do ròideans' gu leir,
'S mise fein a bha eolach
Gu 'n robh annadsa còrr thar coig ceud,
Ann am fialaidheachd mhora,
'S gun thu 'g iaraidh na gloire dhuit fein.

Fhir a threagaisgeadh ùmaidh
Gun a lagbheart a rusgadh le *taunt*,
Ach chuireadh beagan de thùr ann
Leis gach cogar a chuinneadh tu d'cheann.
Eadar dithis san tsaoghal
Ann am breath cha b'fhiu leat bhi meallt ;
Co nach earbadh a chuis ruit,
O'n bha dearbha gun chulaich thu'n sant.

Mac an athar bu glic' thu,
'S bu tu athair a mhic a rinn cliu ;
Na 'm biodh raoghuin o'n bhas duinn,

Cha robh fios co d'fhagamaid de 'n triuir,
'Se rinn iomlan am bron duinn,
Mu na thirimich na deoir o nar suil,
Gun na lotaibh sin slan,
A bhuill' a's goirte bhi' n tras aguinn ùr.

Ged tha daimh ann do thalla,
Tha e na fhasach do shealladh mo shul,
Rinn thu bearn dhomh sgach comunn
Ann an crabhadh, na'm follaiseach cuirte,
Ged tha cuimhneacha coll'ann,
'N'air nach àr mi ort comunn ni's mo,
Bithidh mi feuchain mo chomais
Gu bhi 'g iomradh air talla, 's do chliu.

MARBH-RANN Dhonuill Mhic aoidh, Fear Chlaisnaneach, leis a Bhard cheudna.

'Sann o bhliadhna na tiomsa,
Luidh a ghrian ann san sgìr so,
An deigh dhuinn triuir a bhi dhi oirn,
'S bu chuis iarguinn a haon diu,
Chuir sin iosal san dile
Fear bu chiallaich, bu-mhaoinich, 's bu chliutaich.
'S ann, &c.

Bu neo-bhrosgalach dhomhsa
Bhi sior acain an cònuidh
Bàs na'n *topaichean* lòmhar',
A bha na'n *propaichean* còmhdhail,
Chuir sin toimhsean gach còrach
Mar ri corp Dho'uill mhic Dho'uill do'n uir uainn.

An tuasal, iriosal, rianail,
Faoilteach, furanach, fialaidh,
An ceannard sonnasach, cliarach,

Ris nach dealaicheadh sinn miannach,
Thaobh 'sgu d'fhan thu co chiallach
Ge do mhaireadh do bhliadhnan gu mile.

Bha cùrsa fiosraich do ghiomsa
Fudh chliu measail gun aomadh,
Do rùn iochdmhor do dhaoine,
'S do dhlu ghifteanan míne,
Do thaobh tuigse ann am firinn,
Bithidh do shliochd feadh na tìre le'n cnuasach.

Chuid bu tarsan na'm beusan,
Na'm biodh moltachd fudh 'n ghrein annt;
Chuireadh t'fhocails'an ceill e,
Ni's lugha na d'fhagadh e reasan:
Cha bu tlachd leat bhi 'g eisdeachd
Fear de olcas a bheumaibh le culbheart.

Cha robh t'eachd'raidh ri fhoineachd,
Bheannaich Freasdal gu saibhir,
An cuid, am pearsa, 's an cloinn thu,
'S ann sa phosadh a rinn thu,
'S thug e mach dhuit mac oighre,
Tha na mhaise, sna shoilse da Dhùthaich.

'S dùlan focail fir dàna,
A tharruingeas iomhaidh do nadair,
Gach cuis shocrach ag fàs riut,
Do bhuird fhosgailte phairtail,
Aois a's toimhsean nach d'fhaillig
Gun aon *spot* chun a bhais ann do ghiulan.

Bha buaidh thaitneach no dha ort,
Tha ro thearc ann sna haiteans'
Bha thu blasd an cuis ghaire,
Gun phuinc dhleasdanais aicheadh,
An gniomh, 's am focail, 'san abhaist,
Bha do chleachdan co chrabhach ri t' urnuigh.

Mu do choinneamh gu cinnteach,
Lion thu teaghlach do mhuintir,
Gu caint fhallain a chluinntin,
O mhor chomas sin t inntinn,
Bhithead an comain do chuimhne,
Airson foillseachadh rioghachd, a's dhuthachan.

Ann an scalladh beag tioma,
'N uidhe 's giorra na mile;
Chaill sin cearthar de dhaoine;

Ach so an Starradh do rireadh
Chuir am falach ar faoilt oirn,
Mar a ghealach a's dìle de bhurn oir'.

Ge do liontar na bearnaibhs'
Cha bhi sian òirn ach càramh,
Bithidh e diamhaoin dha 'n aireamh,
Nach leig air dichuimhne na d'fhag ìad,
Ged robh an gniomhara na 's taire,
'S an bhitheas miagh air an àlach as uire.

MARBH-RANN, le Rob Donn, do thriuir Shean fhleasgach *.

Air fonn,—" La Siubhal sleibhe dhomh."

Na'n luidhe 'n so gu h iosal,
Far na thiolaic sinn an triuir,
Bha fallain laidir inntinneach,
'N'air dh'intrig a bhliadhn' ùr,
Cha deachadh seachad fhathast
Ach deich la dhi o tùs,
Ciod fhios nach tig an teachdairs'oirn,
Ni 's braise na ar duil.

* Two of these batchelors were somewhat remarkable, having been born together, brought up together, and died within a night of each other; they were buried in the same hour, in the same grave, and by the same company of men. Their whole study from their youth, was to hoard up money, and had much of it hid under the ground, which they neither had the heart to bestow upon themselves, nor on their friends; and which has never, as yet, been found.

Am bliadhna thim bha dithis diubh
Air tighinn o'n aon bhroin,
Bha iad nan da chomrad
O choinnich iad na 'n cloinn,
Cha d' bhris an taog an comunn ud,
Ge bu chomasach dha'n roinn,
Ach ghearr e snathain na beathas'ac,
Gun dail ach la, a's oich'.

Aon duin' a's, bean o'n tainig iad
Na brathairean ud a chuaidh,
Bha aon bheatha thimail ac,
'S bha 'n aodach dhe 'n aon chluimh,
Mu 'n aon uair a bhasaich iad,
'S bha nadair dhe'naon bhuaidh,
Chuaidh'n aon siubhal dhaoine leo,
'S chuaidh 'n sineadh an aon uaimh.

Daoine nach d'rinn briseadh iad,
Gu fiosracha do chach,
'S cha mho rinn iad, aon dad,
Ris an can an saoghal gras,
Ach ghineadh iad, a's rugadh iad,
A's thogadh iad, a's d'fhas,

Chuaidh strac de 'n t saoghal tharais orr',
'S fa dheireadh fhuair iad bas.

Nach bheil an guth so labhrach
Ris gach aon neach aguinn beo,
'S gu haraid ris na sean daoine,
'Nach d'iunnsaich an staid phosd',
Nach gabh na tha na dhleasdanas
De dheasachadh, na lon,
Ach caomhnadh ni gu falair dhoibh,
'S a' falach an cuid oir.

Cha chaith iad fein na rinn iad,
Agus oighreachan cha dean,
Ach ulaidhean uir sliabh ac,
Bhitheas a' biadhadh chon, a's eun,
Tha iad fudh'n aon diteadh,
Fudh nach robh, 's nach bi mi fein,
Gur doirche t asgaidh 'n oir ac,
Na 'n'air bha e 'n tos sa mheinn.

Barail ghlic an ard righ,
D'fhag e pairt dhe bhuidhean gann,
Gu feuchainn iochd, a's eileanachd,

Na dream dha 'n tug e meall,
Carson nach tugte porsan
Dhe a storas air gach am,
Do bhochdaibh 'n aon a dheonaicheadh,
An corr a chuir na cheann.

An deigh na rinn mi rusgadh dhuibh
Tha duil agam gun lochd,
'Sa liuthad focal firineach
A dhirich mi ar'n uchd,
Tha eagal orm nach eisd sibh
Gu bhi feumail do na bhochd,
Ni 's mo na rinn na fleasgaich ud
A sheachdain gus an nochd.

AN DUINE SANTACH, agus an SAOGHAL a' gearan air a cheile, le Rob Donn.

'Smi-chomaineach thusa shaoghail, 's b'abhaist duit,
'S olc a leanadh tu ri daoine, a leanadh riut;
Am fear a cheangail streang gu teann riut leis a ghlut;
'Nair tharruing gach fear a cheann fein di, 's eas a thuit.

Is sibhse tha mar sin a dhaoine, 's b' abhaist duibh,
'S olc a leanadh sibh ri saoghal, a leanadh ribh,
Ged a chuir mise sorchan fudh'ibh, 's air gach taobh,
Is sibh fein tha gabhail teicheadh, "soghraidh leibh."

O na'n gleidheadh tu mise shaoghail! bhithinn dha do reir,
Oir tha na h uile ni a's toil leam fudh na ghrein,

C'uim' an leigeadh tu gu dilinn mi gu pein?
'S nach eil Flathinnis cho prisail domh riut fein.

'S ann bu coir dhuit bhi cuir t' eolais na bu deise,
Far am bheil na h uile solas na bu treise,
Ged ni mise an t umaidh àrach re càr greise,
'Nuair a thogras e mis' fhagail, leigeam leis.

ORAN do Shir Alastair Mac-Donuill, Triath Shleibhte, le Jain Mac-Ruairi, am Piob'air dall.

Beannachd dhuit o'n ghabh thu 'n tam,
O chrich na'n Gall gu do thìr,
Duthchas tha ri slios a chuain,
'Stric a choisinn buaidh dha Righ.

Do bheatha gu do thìr fein,
Dheagh mhic Dhonuill na'n seud saor,
'S ait le maithibh Innse-Gall,
Do ghluasad a nall thar a Chaol.

'S ait le fearaibh an Taobh-tuath,
Gu'n bhuannaich thu mur bu còir
Troternis uile, a's Sleibhte,
Uist na 'n eùn, a's na 'n ròn.

'S ait le fearaibh an Taobh-deas,
Gun do shuidhicheadh thu ceart gu leor,

'S tu shliochd na 'n Righribh o shean,
Dha 'n robh miagh fanear air ceol.

'S ann domhsa b' aithne am beus,
Na ghabh rium fein diu o thus,
Croinn-iubhar, a's brataichibh sroil,
Loingeas air chors' as ros-iuil.

Long, a's leoghan, as lamh-dhearg,
Ga 'n cuir suas an ainm an Righ,
Suaitheantas leis an eireadh neart
'Nuair thigeadh ur feachd gu tìr.

Na 'n tarladh dhuibh a bhi air Leirg,
Fudh mheirghe dha 'm biodh dearg, a's bàn,
Gu maiseach, faicilleach, treun
Chuireadh sibh *retreat* air chàch.

Gu h armach, armailteach, og,
Neo-chearbach an tòir, na'n ruaig,
'Sgach aite 'n cromadh an ceann,
Bu leo na bhiodh ann, 'sa luach.

B' aithne dhomh Sir Seumas mòr,
'S b' eol domh Donull a mhac,
B' eol domh Donull eile ris,
A chumadh fudh chìs na sloigh ceart.

B' eol domh Donull na'n tri Donull
'S ge b'og e, bu mhor a chliu,
Bhiodh fearaibh Alb', agus Eirin,
Ag eiridh leis ann sgach cuis.

B' eol domh Sir Seumas na rùn,
T'athairsa mhic chluitaich fhein,
'S tusa nis an seatheamh glùn,
A dh'ordaich Righ na'n Dùl na'n deigh.

Nan tuiteadh m' aois co-fad amach,
'S do mhacsa theachd air mo thìm ;
B'e sin domhsa an seachdamh glùn,
A thainig air an Dùn ri m' linn.

'S cha 'n iongna dhomhsa a bhi crion,
Agus mo chiabhag a bhi liath,
'S gach aon diu le cridhe mor
Toirt dhomh airgid, a's oir riamh.

'S gach aon diu ga m' àrach cluth,
Thuigeadh iad uam guth na meur,
'S tha iadsa saibhailt an diugh,
Ann sa Bhrugh am bheil iad fein.

'S tha mise fuireach san àr,
'S mi cuir a bhlair, mur bha riamh,
'S mo chridhe ag osnaich na 'n deigh,
Mur Oisian an deigh na 'm Fiann.

Cu meal thu t'oighreachd, 's do chliu,
Dheagh mhic Dhonuill na 'n rùn readh,
'S ged dh'imthich uat d'ùr bhean òg,
Na biodh ortsa bròn na deigh.

'S a liuthad oigh thaitneach gun di,
Tha eadar Clar-sgi, a's Mon-ròs,
'S mu dha thaobh Orcaibh a chuain,
Deas, a's tuath, thall, 'sa bhos.

Agus iad uile ort an deigh,
Bheireadh dhuit iad fein, 'san cuid,
Oigh thaitneach a bheoil bhinn,
Na meur grinn, sa bhroinn bhuig.

Chaill Righ Breatain, a's bu bheùd,
A leaba fhein, a's leug a ghaoil,
'S o na tharladh sud na chàr,
B' eigean da bhi seal gun mhnaoi.

Mac Righ Sorca, sciath an airm,
Gur e b' ainm dha maighre borb,
Chaill e Gheal-bhean mar ghrein,
'S d'fhuirich e fein na deigh beo.

Chaill Righ na h Easpailt a bhean,
Ainnir gheal, nighean Righ Greig,
'S gach aon diu gabhail a nunn,
Dh'imthich o Fhionn a bhean fein.

O nach eil san tsaoghals' ach ceo,
Gur doigh dha bhi dol mu'n cuairt;
Bitheamaid suthach umain fein.
'S beannachd leis gach ni chaidh uainn.

DIOMOLADH na sean Aois le Iain mac Codrum, am Bard Uisteach,

Air fonn,—" The Pearl of the Irish Nation."

Cha tog mise fonn, cha 'n eirich e leam,
Tha m' aigne ro throm fudh easlain';
Tha 'n cridhe tha nam chom mar chloich 's i na deann,
'Si tuiteam le gleann, 's cha 'n eirich;
Tha 'n gaisgeach nach tiom rium a' cogadh, 's a' stri,
Cha 'n urra mi chaoidh bhi reidh ris;
Oir is treis' e na sinn, theid leisan ar claoidh,
'S cha teasairg aon ni fudh 'n ghrein sinn.

'S cuis thùrsa gu dearbh bhi 'g ionndrain na d'fhalbh,
Ar cruthachd, ar dealbh, 'sar 'n eugasg,
Ar spionna, 'sar neart, ar cumadh, 'sar dreach,
Ar cúr an am gleachd', a's streupa:
Mar a sgaoileas an ceo air aodain an fheoir,

'S a chaochaileas na neoil sna spèuran,
Tha 'n aois a' teachd oirn cumhach, caointeach, làn bròin,
'S neo-shaothaireach ri leon an te ud.

Aois chasadach gharbh, cheann-trom, chadalach, bhalbh,
Ann an ion 's a bhi marbh gun nearta;
Cha ghluais thu ach màil, agus cuaill' ann do laimh,
Dol mu'n cuairt air gach àlt, a's fèithe;
Cha chuir thu gu brath, 's cha chumha dhuit e
Geall ruidh, na snaimh, na leime,
Ach fiabhras, a's cradh ga d' iaraidh gu bàs,
Na 's lionmhoir' na pláigh na h-Eiphit.

Aois chionail ro bhochd, ri caoidh na rug ort,
Diombrioghail gun toirt, gun spèis thu;
Do luchd comuinn, a's gaoil fudh chomhairc an aoig,
Gun air comas a haon diu eirigh;
D'fhalbh d' earnais, 's do chuid, d'fhalbh slainte do chuirp,
Thig ort failling tuigse, a's reasain,

Thig dichuimhne, thig bathachd, thig diomhaoineas dha,
Thig miloinn do chairdean fein ort.

Aois óghar gun bhriogh gad' thódhar gu cill,
D'fhagas bódhaig do chinn ro èìti,
Aois bódhar nach cluinn, gun toighe, gun suim;
Gun chár foghaintach stri, no streupa,
Aois aicideach thinn gun tácsa, gun chli,
Gun ghaisge, gun spìd, gun speirid,
Lan airtneal, a's craidh gun aidmhaìl bhi slàn,
Gun neach dha'm bheil càs dhe d' eigean.

Aois ghreannach bhochd thruagh, 's mease sealladh, a's tuar,
Maol sgallach gun ghruaig, gun deudaich,
Roc aodaineach, chruaidh, phreasach, chraic'neach, lom, fhuar,
Chrubach, chrotach, gun ghluasad ceuma;
Thus'a lobhair na'n spìoc bheir na subhailcean deinn,
Co san domhain le'm binn do shèise?

Aois ghliogach gun chàil, 's tu 's mease na 'm bàs,
'S tu stric a rinn traill de 'n treun fhear.

Aois chiar-dhubh a bhròin, gun riamhadh, gun spòrs,
Gun toil-inntinn ri ceol do eisdeachd ;
Rob-fhiasagach ghlas, air dhroch sheasamh chàs,
Leasg, sheotant, neo-ghrad gu eirigh ;
Cha'n fhuilig thu 'm fuachd, 's olc an ùrr' thu 'n
càs cruaidh,
'Se do mhuinghin an tuath, 'san deirc ;
Cha 'n eil neach ort an tòir, nach e aidmhail am
beoil
Gur fada leo beo gun fheum thu.

Aois uain' a's olc dreach, orm is suarach do
theachd,
Cha 'n eil tuaraisgeul ceart fudh 'n ghrein ort,
Gun mhire, gun mhuirn, gun spiorad, gun sùth ;
Far an cruinnich na suinn cha teid thu,
Aois chairtidh 's olc greann, aois aicideach mhall,
Aois phrab-shuileach dhall gun leirsin,
Chás fheargach gun sùth, lan farmaid, a's tnu,
Ri fear meanmach bhitheas luthmhor gleusda.

Ach faire! faire! dhuin' oig, le do bharantas mor,
'Ne do bharail bhi beo 's nach eug thu?
Tha'n saoghal, 's an fheoil, fior aontach gu leoir,
Gus do chlaonadh o choir gu h eacoir,
Co fad 'sa tha 'n dail thig ort teachdair o'n bhàs,
Na creid idir gur faisneachd bhreig e;
Bithidh do *gheard* ort gle chruaidh,
'S tha do namhaid mu'n cuairt;
Cha tigh crabhaidh an uaimh dha'n teid thu.

Cha tigh crabhaidh an uaimh, ach fardach gun tuar,
Far an cairich iad suas leat fein thu:
Co mor 's tha e d' bheachd, dhe d' stòr cha teid leat,
Ach tri bordain bheag shnaighte, a's lèine,
Ach 's e cùram as mò, dol a dh' ionnsaidh a mhoid,
Thoirt cunntas an còir, 'san ea-coir,
Far nach seasamh do ni dhuit dad dhe d' chuid fiach,
'S mor an teagal bhi 'm priosan peine.

Rythm. ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

ORAN, le Iain mac Thearlaich oig, Fear Inbhearsgathdail, air dha Airdegobhar fhagail, agus dol a chonuidh do Mhuile, do bhaile dha 'm b' ainm Sorn.

assonance

A		'Sann leam nach eil tlachdmhor
A	eo	An t achd, a rinn Deorsa,
ao		Thug ar 'n airm uainn, 'sar'n aodach,
ao	o	Bha daonnan 'g ar còdachadh,
ei		'Naite breacain an fheile,
ea	o	As mu ghleusda fir oga,
a		Gun ach brigis, a's casag,
a	o	Agus bata 'n ar dornaibh.
u		Cha b'e cadal san smùraich
u	oi	Sna chuir mi uigh an tus m' oige,
u		Ach eiridh gu sunntach
ua	o	Air an driuchd, 's breith air morgha,
ai		Bhiodh a choill' air gach laimh dhomh,
ai	o	Cur deagh àile am' phòra bh,
ea		'S mi direadh na'n creachain,
ea	oi	'Stric a leag mi damh croic ann.

Rythm and assonance

– – ⏑ ⏑ A –
– A ⏑ ⏑ eo –
– – ⏑ ⏑ ao –
– ao ⏑ ⏑ o –

'San uair a thigeadh an damhbhuir',
Cha b'i chlarsach bu cheol domh,
Ach buirich na'n làn damh
Ann an aird na 'm beann mora,
Bhiodh ar miol-choin, 's ar gaothair,
Ag cur faothaid ann Con-ghleann,
Bu tric ádh, a's damh caprach,
Mu na h ais-ridhean gorma.

Chluinnte cuach ann do chòille,
Bu bhinn a ghoireadh an smùdan,
Ag toirt teisteanais laidir,
Mar bha nàdur 'gan stiuireadh;
Gheibhte liath-chearc san doire,
'S bu toil leam a ciùchran,
'S a coileach mu coinneamh
Air toman a' dùrdail.

Gheibhte broc ann, a's taoghan,
Capar-coille, 's boc earba,
Agus bradan gle lionmhor
Air na linnteanaibh garbha,
Snamh air buinne sruith fior-uisg',
'S e gu h inntinneach, tarragheal,

'S gu crom-ghobach, ullamh,
Leim ri cuileaig san an-moch.

Ach 's e d'fhag mi mar Oisian,
'S mar choltas Mhaol-ciarain,
D'fhag mo chridhe air a dhoch'nadh,
'S mo dhósan air liatha,
Bhi gun ghiùsaich ri choiseachd,
Na bhi 'm fochair an fhiaghaich,
'S gun de dh'airm chun mo chois'neadh,
Ach córcag bheag iarrain.

Ann an aite an daga,
A chlaidhe, 's na sceithe,
'S a chuilbheair chaoil ghlaic,
Chuireadh stad air mac cilte;
Nach cluinn mi guth aca
De dh'eachdraidh, na sgeulachd,
Ach cuibh'lean, a's *factori*,
Beartan, as beurla.

Gun iomradh air dualchas,
Air cruadal, na tapadh,
Chuir a chuibheall mu'n cuairt di

Cár tuathal, agus tarsan,
Sliochd na'm bodachan giugach,
Bha sna dùnaibh 'g an cartadh,
Seoladh ard os ar cionn-ne,
O'n a thionndadh a bheart oirn.

Mile marbh phaisg ort a shaoghail,
Tha thu caochlaideach, cealgach ;
Bha mi uair nach do shaoil mi,
Teachd as eagmhais a gharbhlaich,
Mis' a chleachd bhi 'n Airdegobhar
Am bu trice gleadhar bhuic earba,
An diugh an Sorn oughar
Air todhar a mheanbh-chruidh.

CUMHA do Bhaintighearna mhic an Toisich, le Iain Ruadh Stiuart.

For the air, see Mr Mac-Donald's Collection of Highland Airs, pages 16, 106.

Cia iad na Dè, 's na Duilean treun,
Theid leamsa 'san sgèul bhròin ;
Tha ghealach fos, 's na reulta glan,
'S a ghrian fudh smàl gach lò,
Gach craobh, gach coill, gach bean, sgach cloinn,
Dha 'm bheil na 'm broinn an deo,
Gach luibh, gach feur, gach ni, sgach spreidh,
Mu'n ti rinn boisge mor.

Mar choinneal cheir, 's i lasadh treun,
Mar earr na grein roimh noin ;
Bha reul na mais', o shiontaibh deas
A nis thug frasan mòr ;
Oir bhris na tuinn, 's na tobair bhuinn,
'S le mulad dhruith na neoil,
'S e lagaich sinn, 'sar'n aigne tinn,
'S gu'n do ruidh ar cinn le deòir.

Mu rimhinn àilt' na 'n ioma gràs,
A choisinn grèdh an t sloigh,

Mo bheuds' gu brath do sgeula bàis,
An taobh ud thall de 'n gheòp,
Ainnir ghasd' na 'n gorm-shuil daithte,
'S na 'n gruaidh air dhreach na 'n ròs,
'S e do chuir fudh lic a chlaoidh mo neart,
'S a d'fhag mi 'm feasd gun treoir.

Do chorp geal seang mar lili bhrain,
'S e 'n deighs' a charadh an srol,
Nis ata gach neach fudh chradh,
'S tu 'n ciste chlàr na'm bord,
A gheug na 'm buadh, a's ailli snuadh,
Gur mis tha truagh 'snach beo,
Do chuinmhn' air chruas, ri linn na'n sluagh
Gur cinnte a d'fhuasglas deoir.

Tha mac an Toisich na'n each seang,
'S n a bratach srann mhor sròil,
Gun aobhar gairdeachais, ach cràidh,
M' a ghradh 'snach eil i beo,
A rimhinn shuairc a b'ailli snuadh,
O Chaisteal Uaimh na 'n corn,
An gallan readh o cheannard treun.
An t sloinne Mheannuidh mhoir.

ORAN CUMHAIDH, le mhnaoi fein, do dhuine uasal de Chloinn Donuill a thuit ann an Cath Raon ruairi, chuireadh ann sa bhliadhna, 1689.

Och! a's och! gur mi 'n t Oisian
Ann an coltas Mhaolciarain,
Tha mo chridh air a dhoch'nadh,
Mur gu 'n gortaicheadh sgian e;
Air mo lionadh le tùrsa;
Mur furtaich thu Righ mi,
Chaoidh cha bhi mi dhe fallain,
O nach maithreann mo chiad fhear.

Cha d'fhuair mi 'n raoir cadal
Air leabaidh, a's mi m' aonar,
Gun Sùgradh, gun mhacnas,
'S ann a chleachd mi bhi còradh
Ris an tanaistear bheachdail,
Bu mhor mais', agus morchuis,
Deagh mhac Raonuill o'n Chaisteal,
Ceud na'n creachaibh nach beo thu.

'S math thig claidhe an crios dhuit
Air do shlios air dheagh chàradh,
Agus targaid bhreac, bhallach,
Air an t slinnean neo-sgàthach,
'S air Naile dh'earbainn sud asad,
'N am tachairt ri d' nàmhaid,
Gu 'm b' urainn 'g an càsg' thu,
'Nuair a ghlacadh tu 'n t àrdan.

Sàr ghiomanach gunn' thu,
Dol air d' uilean san aonach;
'Nuair a chaogadh tu 'n t suil ud,
Bu neo-luthmhor mac eilte;
'Nuair a lùbadh tu 'n glun ud,
Bu mhor mo dhùil as do shaothair:
Bu sealbhail air driuchd thu,
Moch 'nam dùsgadh na greine.

Bu mhath do lamh air a bhogha,
Sàr fhoghainteach, laidir,
Le do shaighidean gear, scaiteach,
Dheanadh caitheadh gun fhailling,
Mar ri glac na 'n ceann leathann,
An deigh s' an taoghadh o'n cheardaich,

Ann an deas-laimh mo chridhes',
Dheanadh sithean gu m' ailgheas.

Na'm biodh fios air mo smaointean
Aig gach mnaoi dha 'm bheil ceile,
Cha duisgeadh i fharran,
Am fad 'sa mhealadh i fein e,
Ged fhaighin s' de dh' oigridh,
Gus mo phòsadh na ceudan,
Cha 'n fhaigh mi co cosmhail,
Na co tocha ri m' cheud-fhear.

Co b'e chuireadh an umhail,
Mi bhi dubhach, neo-eibhinn,
Cha do thuig iad mo ghalar,
'S cha d' aithnich iad fein e,
Bean gun mhathair, gun athair,
Gun fhear-taighe, gun cheile,
Gun aon sòlas sa chruinne,
O nach d' fhuirich mo cheud ghradh.

Bu tu 'n cearraich bha gasda,
Air chairtean, 's air thailisg,
Leis an iomairt gun lasan,

Bu ceart a bhiodh d' aireamh,
Fear beachdail, deagh aithne,
Sheasadh daingean le d' chairdean,
A's 'n 'air a bha thu 's tigh bhinnidh
Cha do dhit thu riamh an saraicht'.

'S pailt do chairdean am bheachd-sa,
Tha thu d' dhalt do Shir Seumas,
Agus chunnaic a mhac sin,
'N am d'fhaicinn a' d' eigean,
Thug thu toighe do 'n cheartas,
Cha robh do thlachd ann san èacoir,
'S mor a b'annsa leat onair,
Na do sporan a chaomhnadh.

Bha thu 'm blar Inbhear-lochaí,
'S rinn thu còrag gu gleusd ann;
Nis cha duine bha og thu,
Ach cha'n eil beo neach thoirt beum dhuit;
'S na blair eil' bha re d' thiomsa,
Cha do dhiobair thu h aon diu,
Chuir thu uil' iad le h onair,
Ge b' oil le luchd beurl' e.

Ged fhaighin an saoghal,
Na th'ann de dhaoine, 's de airneas,
'S a bhi m' uachdaran finidh,
M' uile chinnidh, 's mo chairdean,
Cha leasaich sud m' ácain,
'S cha chaisg e dhomh m' amhghar,
O nach beo am fear a phòs mi,
Gle og a's mi 'm phaisdean.

Fhuair mi 'm fear nach a b'fhiu mi
Air thus ri am m' oige,
Ann an uails', a's an onair,
An glaine fola, 's am morchuis,
Ann an treabhantas pearsa,
Ann am macantas còraidh,
Le cruadal gun taise,
'Nuair a thachaireadh tu 'n còrag.

Ceist na 'm bán o Chill-fhianan,
Gur liontach le d' ghradh mi,
An gaol a thug mi an tus duit,
Cha mhuth mi gu brath e,
'N 'air a sheall mi am' dheighidh,

B'e mo raoghain a d'fhag mi,
Thug sud doill'air mo fhradharc,
Ghaoil nach taoghail thu'n tàros.

Sud a ghaoil mar tha mise,
'S mo chridhe briste as d' eagmhais;
Mi an deighe mo chlisgeadh,
Beart bu tric leam ri fhaotuinn;
Gun duil ri Seilg beinne,
Na ri eireachdas frithe,
Gun sùgradh, gun aiteas,
Cha ghluais m' aigne gu dilinn.

Thigeadh *pistol* caol glas dhuit
Ann an taic ri do chruachain,
Agus beannan do bhreacain,
Ann am pasgadh mu 'n cuairt duit;
Rinn thu bun dhe do chlaidhe,
'Nuair a chaith thu do luaith riu,
D'fhag fud deagh fhear mo thaighe
Na luidhe 'n Raon ruairi.

Tha mi nis air mo sgrîosa,
Air call mo nithe, a's mo dhaoine,
Tha mo chridhe na bhlaidhean,
'S tearc mo leithid ri fhaotuinn,
Mur mhac Fhinn, a's e aosda,
Ann an deigh Cloinne-baoisge,
Co truagh 'sa bha Deardir,
Ann deigh a graidh thoirt do Naois.

MARBH-RANN do'n Iarla Chatach, le Rob Donn.

Rugadh mis 'ann sa gheamhradh,
'Measg na'm beanntidhean gruamach,
'S mo cheud sealladh dhe 'n t saoghal,
Sneachd, a's gaoth mu mo chluasan,
O'n chaidh m' àrach ri aghaidh
Tìr na deighe, gu tuathail,
Rinn mi luathaireach tuiteam,
'S rinn mo chuisleanan fuarach.

Chrioch mi sgur dhe na Dànaibh,
Chionn mo thalant bhi geilleadh,
Ach nach fuiligeadh mo nadur,
Dhomh bhi m' thamh air an abhars;
Ceannard teaghlaich Dhuin-robin,
Na luidhe 'n Abaid Dhuineidin,
Gun aon fhocall aig filidh
Deant' na Shiorrachd fein da.

Ann sa chaisteal a chianamh,
'S an *rum* diota na teaghlaich,

Chunnacas iomhaigh na coigear,
Bha na mor dhaoine treabhach,
Am fear mu dheireadh bha beo dhiu,
'S a b'eol dhomh mus d'eug e,
Fhuair mi dhealbh aig mo leath-taobh
Na sheasamh am breacan am feile.

Bha dealbh eile gu h uasal
Air a chuir suas aig a deas-laimh,
'S ann leamsa nach neonach,
Sluagh bhi brònach an Catamh,
O na chaill iad an lànain,
Bha mìn, morghalach, maiseach,
Iarl Uilleam an coirneal,
'S a cheile og Mari Macsuell.

'N 'air chaidh 'n *cupull* so cheangal,
Bu tearc an samhailt an Albain,
'S fheadh 'sa thamh iad san fhearanns',
Cha b' fhearr dhiu barail na dhearbh iad,
'S dlu a ghleidh iad na boidean,
Feadh 's bu bheo gus 'm bu mharbh iad,
Le goal seasmhach a phòsaidh,
'S ann ceart co-luath a d'fhalbh iad.

Ged bu bhoidheach ri fhaicinn,
Dealbh na'm pearsan san *ruun* ud,
Dhearcadh inntinnean gniomhach,
Dealbh bu sgiamhaich' ri chuntadh,
'Sgià na 'n ainglibh ag clapadh,
'S iad 'g an glacadh d'an iunnsaidh,
Suil gach anaim gu deurach
Ris na speuran 'g an iuntruin.

Ged tha naigheachd ud brònach,
Cha 'n eil e neonach mur dheirich,
O 's e 'm breitheamh a chruthaich iad,
Thug gu cumhachdach eigheamh orr';
Ged a ghealltà dhoibh saoghal,
'S gach aon ftaid aoibhneach fudh 'n ghrein,
Aon uair cha b' urr' iad an gleidheadh.
O'n dh'eigh' na Flaithcas dhoibh fein orr'.

Gu'n robh 'n ciad Mhorear Uilleam,
Na dhuine ceanalta, meagh'rach,
Morear Uilleam a dha dhiu,
Ghleidh e chairdean, a's oighreachd
Ach se Uilleam an tritheamh,
A dhol a tiom a dh'aon bhoisgeadh,

Rinn na briseadhan so ùrachadh,
Dha na duthachan a chaill e.

Sud an teaghlach bha ordail,
Gheibhte mor gun bhi uaibhreach,
Sud an teaghlach bha ceolar,
Gheibhte 'g ol gun bhi buaireant,
Sud an teaghlach dha 'm b' abhaist,
A bhi na 'n tabhairn aig uaislibh,
Sior leasach an fhearainn
Gun bhonn gearain aig tuath orr'.

Sud an teaghlach dha 'm buinneadh,
Cliu b' aineamh ri innseadh,
Chumadh 'n uailse gu statail,
'Sa bhiodh bla ris na h islean,
'S nach do thog ann san eacoir,
Bonn le h eigean dhe h aon diu,
Bha gach cór aca ag cinneach,
Mach o dhiombuanachd dhaoine.

Bha mi comhardach na 'n armunn
Ri deagh amhuinn bha feumail,
An deigh an teallach a bhathudh,

'S gun bhi lathair ann ach èabhul,
Ach tha mi fathast an earbsa,
Am beagan aimsir an deigh sò,
Gu'm bi 'n t sradag ud Beti
Na teine lasarach eibhinn.

'Nuair a bha thu nad' leanabh,
A's tu ann uireasbhuidh aimsir,
Dh'intruig fabhar, a's fortan,
Gu cuir casg' air d' luchd ainmein,
Bha do Thuitearan tapaidh,
'S cabhair Freasdail 'gan leanamhain,
Chaill do naimhdean am barail,
'S ghleidh thu d'fhearann, a's d' ainman.

Bithidh mi dunadh na dàn-so,
O tha i ard airson m' inntinn,
Le aon athchuinge do'n oigh so,
D'fhuireach beo mar aon chuimhne,
Tha mi'g earba ri Freasdal,
'S a righ gu'm faic, a's gu'n cluinn mi,
Thu bhi posda ri gaisgeach,
Leanas cleachdan do shinsir.

ORAN do Lochiall a tha lathair, le Gilleaspuig Donallach am bard Uisteach,

Air fonn, Tweedside.

O THAINIG mi dhuthaich Lochiall,
Cha robh iad rium spiocach, na bochd,
Fhuair mi uil' iad na 'n comunn gun ghiomh,
Lan fialaichd, gun chrìne, gun sprochd,
Muintir ghasda dha 'n duchas deagh ainm,
Buidhean shealbhach fudh'n airm air gach cnoc,
Bha sud ann an duchas duibh riamh,
'S mor cliuiteach am bliadhn' ar ceann stoc.

Dhonuill òig, o na fhuair thu do chòir,
Lean am biuthas bu nòs, a's cha 'n olc,
Bi gu furanach, farasda, fòil,
Ris na daoine nach deonaich do lochd,
Ni eirigh gu d' chuideachadh suas,
Na 'm faiceadh iad tuasaid teachd ort,
Rachadh ullamh gu rusgadh na 'n lann,
'S iad chaisgeadh an namhaid le toirt.

'S tu 'n gasan, tha eireachdail ard,
'S tu macant' gun ardan, gun mhoit,
'S tu 'n curaidh gun ghaise, gun fhiamh,
'S tu 'n gallan d'fhas sgiamhach le toirt,
Gu deas direach o d' mhullach gu d' bhonn,
'S deagh spiorad neo throm an do chorp,
Aghaidh shoilleir tha seirc ann do ghnuis,
Suil smiorail an diunlaoich fudh d' roisg.

Aghaidh shuilbhear a's taitneiche sunadh,
Aghaidh fhlathail, neo-ghruamach nach tais,
Aghaidh smachdail am bheil buirb', agus cruas,
Mu nithear do ghluasad gu brais ;
Tha thu siobhalt', lan iochd, agus truais,
Tha thu measail air sluagh ann sgach staid,
Sàr cheannard na'n gaisgeach bheir buaidh,
Thog thu suas iad gu cruadal gle mhoch.

Sàr cheannard san duit-sa bu dual,
Bhi gu fuasgailteach, cruadalach, glic,
Fhir a ghineadh, 'sa bhuaineadh o'n dream,
Fhuair urram sna streupan gu tric,
Buidhean fhuilteach nach geilleadh san stri.
Buidhean chunnbhalach, intleachdach, chlis,

Buidhean aigeantach, luthmhor gun fhoill,
Buidhean uabh'rach le sgoinn a ghleidh meas.

Cha 'n e fochan an fholaich an sonn,
Ach an tabhall d' fhas trom ann san lios,
Dh'aindeoin doineanan faoillich, na mairt,
Cha chrion i, cha searg, a's cha bhris ;
'S ann a bhitheas i fudh dhuilleach a ghna,
'S i cinntinn gu h ard le mor theas,
Fudh a sgaile bithidh fasgadh, a's bias,
Aig gach geig, bhitheas ag arach deagh mheas.

Cha chraobh mhosgain, na chrionaich a th'ann,
Ach an cuileann 'sgach am a bhitheas gorm,
Cha ghais sneachda, na gliobhaid an crann,
Na flichne, na geamhradh, na stoirm,
Slat dhe'n fhion fhuil dha 'n dligheach bhi ann,
'S a thainig gun ghanntar le foirm,
Cha bhi Camronaich tuille gun cheann,
'S ann a philleas an campar gu toirm.

Cha'n iongna leam idir an uaill,
Deigh's na fhuair iad de chruas, a's de chlaoidh,
Ri iargan na'n gaisgeach bha uath,

B' fhearr alla, a's luadh ann san t saoghal,
'Nuair bha iad air fogradh, 's air chall,
'S an cuid fearainn san am sin dha'n dith,
Gus an tainig reachd rioghail an àigh,
Chuir dhathigh gach àrmunn gu thìr.

'Nuair a theid Achnacaraidh air doigh,
'S a ni Donull ann còmhnuidh le sith,
Thig cleachdan a shinsireachd beo,
'S freag'raidh creagan na mòintich do'n phiob;
Bithidh toil-inntinn aig d'uaislean, a's spòrs,
Theid mighean air fògradh, a's sgios,
Bithidh fudar ga losgadh gu leoir,
'S daimh chroic air an leònadh san fhrith.

Gu meal thu nis d'fhearan, a's d'inbhe,
Gach urram, gach briogh, a's gach àgh,
'S do phosadh ri maighdean dheas ghrinn
Dha'm bi' maise le aoidh, a's le gradh,
Dha'm bi' gliocas le fiosrach, 's le ceill,
Dha'm bi' cairdean bhitheas treun an deagh ainm,
Dha'm bi' urram gach subhailc, a's beùs,
Dha'm bi foghlum le cèutaidh gun mheang.

Leat a dh' eireas do chinnidh nach gann,
Gach meanglan gu ceannsgalach cruaidh,
'Nuair a thogar do bhratach ri crann,
Chithear darach san am ga chuir suas,
Bithidh gach treun-fhear, 'sgach fuiribi gun mheang,
Gu tartrach, neo-fhann, dol na 'n gluas'd,
Neal frioghail ro ghuineach na 'n deann,
Grad tharruing na 'n lann as an truaill.

Thig Gleann-aibheais a stuirt, a's a ceo,
Thig Calldaird gu stroiceach le fhuirt,
Thig an teaghlach dha'm buineadh an t Sron,
Ni iad rèubadh, a's leònadh air chuirp,
Leiter-fhiunllaidh, 's Loch-airceag gu dian,
Gleann-laoigh nach eil fiamhach san troid,
Thig Ceann-loch leat, Lòchaidh, 's Lochiall,
'S thig o Shuaineard gun ghiomh hugad cús.

'S ioma cairid tha agad mu 'n cuairt,
A deas, a's a tuath, thig gu d' fheachd,
'S leat na Caimbeulaich cinnteach gu leoir,
Tha do cheangal ri 'n cleith, 's bithidh iad leat,
Loch na 'n Eala dhuit dileas gu leoir,
Teaghlach faramach, crodha, 'm bheil neart,

'S am Barrabreac cha diobair thu beo,
Bithidh e seasmhach an cònuidh le neart.

Bha Clann donuill co-aontach dhuit riamh,
'S ann ad' chomunn a dh'iaradh iad stad;
'S gach làraich 'nam tagraidh, na stri,
Bhiodh an claidhe gu dìleas cuir leat,
'S gach aon tha dhe Stiuartaich beo,
Bithidh iadsan gu deònach na d' thaic,
Cha 'n eil finneadh feagh Alba 'm bheil buaidh
Nach eil Camaronaich fuaight' riu gu beachd.

Tha do chairdeas ri iomadach dream,
Nach eol domh san am thoirt a steach,
Ged bu mhiann leam do leantainn san rann,
Tha m' fhiosracha gann air do neart,
Le fin ni mi t'fhagail san am,
Ann an urram, an gradh, a's am meas,
Le guidhe deagh chliu, agus slaint,
Bhi ga d' leantainn mar chairdean am feasd.

ORAN le Maistir Iain Mac-Ghilleain da Leannan.

THA tamal o sguir mi de 'n dàn,
Ge h i so aimsir am b'fhearr fheum,
'S diomhain a leig mi mo chù,
Seal mu 'n chuir mi uigh san t seilg.

Ann tùs m'aimsir bha mi baoth,
Mar a ghaoth air feadh na'n spèur,
Cosg' mo laithean air bheagan stà,
'S gur soilleir cuìd de bhla' orm fein.

A nis o thuig mi m' eacoir mhor,
Cliu, a's gloir do dh'aon mhac De;
Tha mo rùn feadh a bhitheas mi beo,
Nach dean mi spòrs de ghloir gun fheum.

Ri diomhanas thug mi boid,
A chaoidh da m' dheoin cha dean mi breug,
Ach labh'ram gun bharrachd, gun bhosd,
Air rimhinn og an or-fhuilt reidh.

'S ioma laigs' a tha san fheoil,
Feadh a bhitheas sinn beo sa chrè,
'S mas ann de'n ghnè sin an gradh,
Gur lionta làn dhe tha mi fein.

Ach 'se mo bharail, fudh bhreath chaich,
Gur laghail gradh gun bheùd,
Mur a saoilin sud sgach uair,
Gu 'n deanain stri ga bhuain e fhreamh.

Seal mu'n d'fhas thu ach gu h òg,
'Stu d' fhaillean beag, boidheach, readh,
Be barail gach aon dha'm b'eol thu,
Nach bu chnò thu bhar bun geig.

'S ioma buaidh ri mealladh graidh,
Tha eadar a braghad, sa suil,
Suil mhiogach, mhi-chuiseach, bhoidheach,
Mhealach, mhòdhar, mar dhearc fudh dhriuchd.

Gle gheal a braghad, 'sa bós,
Gle gheal a cás, a's a deùd,
Gle gheal a cneas, tha sliom urair,
Mar am flùr na 'n canach sleibh.

Fionngheal a falt air a ceann,
Mar dhreach airgid nan glan teud,
Fionngheal a mala chaol, cham,
Fionngheal a h ainm, 's a mall rosg reidh.

Beul mìn dearg, meachair, mar an ròs,
O'n tig gloir gu socair, reidh,
'S mò mo mhiann air do phòig,
Na air na bheil de dh'or fudh 'n ghrein.

A d' ailleachd ge dearbha mi
'S mò mo mhiann air do bhèus,
Thu ceanalta, ciuin, ceillidh, uasal,
Sulta, suairce, socair, seimh.

Ach ailleachd ged tha ort mar bhuaidh,
'S dreach snuaidh ge nach coimeas cach,
Na deansa uaill e sgeimh na h oige,
Mar bharr feoir, a's diombuain' blath.

Bheir mios de dh' easlainte 'nuas,
An snuadh, a's dreach mhoire fàs,
Dreach aluinn deilbh gach duil,
Iompar gu ùir leis a bhàs.

Cuimhnich do Chruith-fhear shuas
'S cuir uigh gu h iomlan na ghràs,
'S gu'm be do ghliocas, 's do chiall,
A riar a dheanamh do ghnà.

'S lionmhor laoch tha ort an toir,
Sud na sgeoil, nach binn leam fein,
Cuid dhiu tha camadh nan sroin,
'S cuid dhiu tha'm beòil mar sin fein.

Ach si m' iompaidhs' dhuits' a ghraidh,
'S mar as aill leat dean di feum,
Na leig cron, na ainnimh do dhail,
'S gur coimhlionta a d' fhas thu fein.

'S aithne dhomh-sa cuid de 'n phairt,
Chaidh na'n gradh dhuit ceum air chul,
Ach mise fhuaras far an d'fhag,
'S cha do chaochail dail mo run.

Ach 's teann nach dearbhain duit mo gradh,
Beag na b'fhearr na iad gu leir,
Air meud an sàr fhocail mhora,
Mo gheall nach pòs iad thu gun spreidh.

So m' iompaidh-sa dhuit 's gach uair,
'S ge be gheibh ort buaidh de 'n phairt,
Innis dhomh-sa là d' eugaidh,
Feuch ni m' iompaidh fein a's fearr.

Cha'n fhas ubhlan air an dris,
Na deagh mheas air coille chrin,
'S ni'n creidinn gur cridhe cruaidh,
Tha fudh'n da ghruaidh a's maisich' sgeimh.

Ach's moid mo dhuil am buaidh,
Tha fiogh ann dha'n dual mar bheùs,
Bhi 'g iathadh suas mu'n tom am fas,
Gus an ruig e barr na geig.

T'ainm ni aithreach leam a luaidh,
'S gur ionan do fhuaim, 's do ghnè,
Inghean Dhonuill o Chuil nan Sonn,
'S e sud am fonn an do ghin ar freamh.

So dhuits chailin na'm buadh,
Preasan de shuairceas mo bheoil,
'S toir na chomain an duais,
A's cubhaidh da d' uaisle mhoir.

As d' uaisle cha chuir mi ceist,
Gus a meall thu 'm feasda mi,
Cha 'n eagal leam dol fudh d' iochd
Mas ionan do d' reachd, 's do d' mhein.

MARI LAOGHACH.

LUINNEAG.

Hò mo Mhari laoghach,
'S tu mo Mhari bhinn,
Hò mo Mhari laoghach,
'S tu mo Mhari ghrinn,
Hò mo Mhari laoghach,
'Stu mo Mhari bhinn,
Mo Mhari bhoidheach lurach,
Rùgadh ann 's na Glinn.

B'oc bha mis, a's Mari
'M fasaichean Ghlinn Smeoil,
'N' air chuir macan Bhenais
Saighid gheur na m' fheoil,
Tharruing sinn gu cheile
Ann an èud co beo,
'S nach robh air an t saoghal,
A thug gaol co mor.

'Stric bha mis, a's Mari,
Falbh na'm fàsach fial,
Gun smaointean air fal-bheart,
Gun chail gu droch gniomh,
Cupid ga nar taladh
Ann an cairdeas dian,
'S barr na'n craobh mar sgail dhuinn,
'Nuair a b' aird' a ghrian.

Ged bu leamsa Alba
A h-airgid a's, a maoin,
Cia mar bhithinn sonadh,
Gun do chomunn gaoil,
B' annsa bhi ga d' phògadh,
Le deagh chòir dhomh fhein,
Na ged fhaighinn stòras
Na Roinn-Eorp' gu leir.

Tha do bhrollach solais
Lan de shonas graidh,
Uchd a's gile sheallas,
Na 'n eala air an t snamh,
Tha do mhin shlios fallain,
Mar chanach a chàir,

Muineal mar an fhaoilean
Fudh 'n aodain a's ailte.

Tha t'fhalt bachlach, dualach,
Mu do chluais a' fàs,
Thug nadur gach buaidh dha,
Thair gach gruaig a d'fhàs,
Cha 'n eil dragh, na tuairgne,
Na chuir suas gach là,
Chás gach ciamh mu 'n cuairt dhe,
'S e na dhuail gu bharr.

Tha do chailç dheud shnaighte;
Mar shneachda na 'n ard,
T'anail mar an caineal,
Beul o 'm banail failt;
Gruaidh air dhreach an t siris,
Min rasg chinnealt, thlà,
Mala chaol gun ghruaman,
Gnuis gheal, 's cuach fhalt bàn.

Thug ar 'n uabhar barr
Air ailgheas righrean mor;
B'iad ar leabaidh stata

Duilleach, 's barr an fheoir ;
Fluraichean an fhasaich
Toirt dhuinn cail, a's troir,
A's struthain ghlan na 'n arduibh
Chuireadh slaint sgach pòr.

Cha robh inneal ciuil,
A thùradh riamh fudh 'n ghrein,
A dh' aithriseadh air choir
Gach ceol bhiodh aguinn fhein,
Uiseag air gach lònan,
Smeorach air gach geig,
Chuag a's gug gùg aic
'M madain chùraidh Cheit.

ORAN cumhaidh le fleasgach og.

Nach truagh leat mi 's mi 'm priosan,
Mo Mhali bheag òg,
Do chairdean a' cuir binn' orm,
Mo chuid de 'n t saoghal thu,
Bhean na mala mìnè,
'S na 'm pògan mar na fìguis,
'S tu nach fagadh shios mi
Le mi-riùn do bheoil.

'S mise bh'air mo bhuaireadh,
Mo Mhali bheag òg,
'N'air thain' an sluagh mu'n cuairt domh,
Mo ribhinn ghlan ùr,
'S truagh nach ann san uair ud,
A thuit an lamh o m' ghualain
Mu'n dh' amas mi do bhualadh.
Mo Mhali bheag òg.

Gur boidhiche leam a d'fhàs thu,
Mo Mhali bheag òg,
Na 'n lili ann san fhàsach,
Mo cheud ghradh thu,
Mur aiteal geal na greine
Ann am madain chiuin ag eirigh,
Be sud do dhreach, a's t àogas,
Mo Mhali bheag òg.

'S mise a thug an gaol
Do mo Mhali bhig oig.
Nach dealaich rium san t saoghal,
Mo nighean bhoideach thu,
Tha t'fhalt air dhreach nan teudan,
Do ghruaidhean mar an caoran,
Do shuilean flathail, aobhach,
'S do bheul labh'radh ciuin.

Shiubhlain leat an saoghal,
Mo Mhali bheag òg,
Co fad' a's cùl na greine,
A gheug a's ailli gnuis,
Ruidhin, agus leumain,
Mur fhiagh air bharr na 'n sleibhtean,

Air ghaol 's gu'm bithinn reidh 's tu,
Mo Mhali bheag òg.

'S truagh a rinn do chairdean,
Mo Mhali bheag òg,
'N' air thoirmisg iad mo ghradh dhomh,
Mo chuid dhe 'n t saoghal thu,
Nan tugadh iad do lamh dhomh,
Cha bhithinn ann san àm so
Fudh bhinne airson graidh dhuit,
Mo Mhali bheag òg.

Ged' bheirte mi o'n bhàs so,
Mo Mhali bheag òg,
Cha 'n iaruin tuille dalach,
Mo cheud ghradh, 's mo rùn,
B'annsa 'n saoghal so fhagail
Gu'm faicinn t'aodan ghradhach,
Gun chuimhn bhi air an là sin,
'S na d'fhag mi thu ciuirt'.

ORAN gaoil le Seumas Shaw, Bard Thighearna Loch nan Eala.

LUINNEAG.

Bithidh fonn orra daonnan,
'S bithidh aoidh orra 'n conuidh,
'S e d'fhagadh m'inntinn aobhach
Bhi faicinn t'aodain bhoidhich,
Aig a mheud 'sa thug mi ghaol duit,
A's eatromachd na h-oige,
Mur a dean mi t'fhaotuinn,
Cha'n fhad,' a ghaoil, a's beo mi.

Chunnaic mise bruadair,
D'fhag luaimneach 'n raoir mi,
Bhi faicinn mo ghaoil, bhi
Ri m' thaobh fad' na h-oiche,
Mi thiondadh le sòlas,
Gus pòg thoirt do'n mhaighdean,
An duil gu'n robh i laimh rium,
Ge b'abhaist domh bhi m'aonar.

'S ge do bha mi m'shuain,
Gur luath rinn mi dusgadh,
An duil gu'n robh mo thasgaidh,
Na cadal air mo chul-thaobh,
'Nuair shìn mi mo lamh, gus
Mo ghradh tharruing dlu rium,
Cha robh ann ach sgaile,
Agus d'fhag e mi 'm' dhuisgeadh.

Ach marbh-phaisg air a ghaol,
Gur claoidhteach a ni e,
'S iomad neach tha 'n càs ann,
'S gu dearbh tha mi fhein ann,
Tha mo chridh' air searg ann,
A's d'fhalbh mo thoil-inntinn,
'S mi m' shuidhe 'm bun na h-uchdaich,
'S nach urra mi na direadh.

Mo dùrachd do'n rimhinn,
D'fhag m'inntinn-sa craiteach ;
Bean t'aogais cha leir dhomh
Air feill, na lath Sàbaid,
Do bheusan tha ceutach,
A's t'aodan ro nàrach,

Ach 's truagh mis' thug gaol duit,
'S nach faod mi suidh laimh-riut.

Troigh chruinn am broig shocair,
Nach dochainn am feornan,
Fudh d'chalpan geal, liontach,
Le siod' air an còmhdach ;
Corp seang, a's math giulan,
Nach lùbadh le gòraich,
Le cichean lionta, corrach,
Air brollach geal na h-oighe.

Do dheud gheal mar ibhridh,
Do bheul o milse pògan,
Do ghruaidh mar an caoran,
'S do thaobh mar an neonan,
D'fhalt dualach, donn, cuachach,
Mu d'ghuaillibh, an ordugh,
Suil ghorm, a's glain' lionadh,
Fudh mhala mhìn na boidhiche.

O 's tur a tha mi claoidhte!
A ghaoil le do bhoidhichid,
A's sòlas leam bhi bruidhin ort,

Gach aite an suidh mi m'aonar,
Cha teid mi gu damhsa,
Tigh bainnse, na posaidh,
'S nach faigh mi m'inntinn socrach,
Le smaointean ortsa 'n cònuidh.

O furtaich air mo chàs-sa!
A ghraidh bán an t-saoghail,
Tuig mar tha mo nadur,
An sàs aig do ghaol-sa,
Na fag mi, mar tha mi,
Dol bàs leis an fhaoineachd,
'S gur tu fteigh mo riaghailt,
Mo bhiadh, agus m'aodach.

'S muladach mi daonnan,
Do ghaol inn mo leonadh,
D'fhalbh mo dhreach, a's m'aogas,
A's chaochail mo shòlas,
Cha'n eil aite an teid mi,
Nach saoil mi le gòraich,
Gu'm bheil mi faicinn t'aodann
A's aoidh orra 'n cònuidh.

Chuala tu mar tha mi
Gur bàs domh as t'eugmhais,
Tionda ann am blàs rium,
'S na fag aig an aog mi,
Thig a's thoir do lamh dhomh,
Do ghradh, a's do choimhneas,
'S cha'n iar mi tuill' a chairdeais
Na shaibhreais an t-saoghail sa.

DUANAG da Mac an t-Saoir a Ghlinne-nogh, leis a Bhard cheudna.

LUINNEAG.

Fear-dubh, fear-dubh, fear-dubh, fear-dubh,
Fear-dubh, fear-dubh, 'se liath-ghlas,
Fear-dubh, fear-dubh, 'sa chridhe gheal,
Le Spiorad glan gun iargain.

THOIR beannachdan le dùrachd uam,
Gabh cùram, 's na dean di-chuimhne,
A's giulain iad a dh'ionnsaidh 'n fhir,
A's deise, grinne briatharan.

Na'm b'aithne dhomh-sa seanachas ort,
Na leanamhainn air do fhriamhaich,
Gu molainn thu gu dichiollach,
'S air m'fhacal b'fhiach dhomh dhianamh.

'S tu ceann na teaghlaich onarich,
A bha'n Gleann-nogh riamh fibh,
'S gu'm meal thu fein an ftoile sin,
'S do dheagh mhac oighre a liathadh.

Cha'n aithne dhomh 's na criochan so,
('S cha mhis' a theid ga d'fhiachain)
Aon duine a chumas seanachas riut,
'S gun chearb bhi tighinn o d' bhial air.

Cha smaoinich iad, 's cha'n urradh ann
Aon duine chunnaic riamh thu,
Co deis 's a thig na facail ort,
'S nach fhad' theid thu gu'n iaraidh.

'Nuair a thain' an t-Olla Saghsanach,
Thoirt maslaidh 'n aird an Iar so,
Gur tusa thill gu h-ullamh e,
'S tu b'urrainn dhol gu dhianamh.

Gur luinneagach am bail' agad
Le ath-ghairm nan liath chreag,
Ag freag'radh do na smeoraichean
Gu milis, ceolar, tiamhaidh.

Gu siubhlach, sùghar, freagarach,
Gun stad, gun sgread, gun sgriachan,
'Sa mhoch-thra', 'nuair a dhuisgeas tu,
Air madain chiuin, 'sa ghrian ann.

'Nuair dhìreadh tu na Lairicean
Led' ghunn' ad' laimh, 's le d' mhiol-choin,
Gu'n leigte feigh san fhireach leat,
'S do ghillean bhiodh toirt bhian diu.

Ach 's eigean domh so innseadh dhuit,
'S o 's fior e, na gabh mi-thlachd,
O'n thionn thu ris a chipearachd
Gun leig thu cheaird s' air di-chuimhne.

Nam bithinns' ann sa chùirt a nis,
'S gach cùis a bhi gum' riaghladh,
Bhiodh Cruachan le chuid Leitirchean
A' tighinn a ſtigh fudh d' chriochan.

Be sud an rud bha nadura,
'S tha cinnte aig cach gu'm b'fhior e,
'S o'n leig fibh uaibh le goraich e,
Bu choir dhuit bhi ga iaraidh.

Ach sguiridh mis' dhe'n Iomarbhaidh,
'S nach buin dhomh bhi ga dianamh
Gun fhios nach gabh iad ardan rium
Am fineadh * dh'araich riamh mi.

* The Campbells.

ORAN gaoil do mhaighdean araid.

LUINNEAG.

Nighean donn na buaile
Dha'm bheil an gluasad farasda,
Gu'n tug mi gaol co buan duit,
'S nach gluais e air an Earach so;
Mheall thu mi led' shùgradh,
Led' bhriodal, a's le d' chiuine,
A's lub thu mi mar fhiuran,
'S cha dùchas domh bhi fallain uai.

Do chul donn, daite an ordugh,
Gu bachlach, boidheach, camagach,
T'aghaidh fhlathail, comhnard,
Mar ite 'n eoin do mhalaichean,
Da shuil chorrach, mhiogach,
Rosg glan a' conbhail dion orr',
Do ghruaidhean meachair, mìne,
Do phòg mar fhiogaish mheanganan.

Mar reul a measg an t-sluaigh thu,
Nam gluasad a chum tionalaidh,
Cha tugadh Bhenus buaidh ort,
'S ard thug do shnuadh-sa barrachd orr',
Chite am fion ag dealradh,
Ann am dol sios tred' bhraghad,
Gur math thig siode 'n càramh
Mu mhuineal bàn na h ainnire.

Do sheang chorp fallain, suntach,
Nach do chiur an an-shocair,
'Nuair rachadh tu air urlar,
Bu luthar ann sna cáraibh thu,
Le calpanan deas, boidheach,
Cruinn, cumadail, neo lodail,
Troigh chruinn am broig comhnaird,
Nach toir air feornan cárachadh.

Do bheul o'm binn thig orain,
Ceol, agus ceileirean,
Gur binne leam do chòra.
Na smeorach air na meanganan ;
O'n chuir mi 'n tus ort eolas,
Gun tug mi gaol co mor duit,

'S mar faigh mi thu ri phosadh,
Gu'n cuir do bhròn fudh 'n talamh mi.

Na'm b'e 's gu'm biodh tu deonach,
'S gu'm posamaid an ath-ghaoirid,
Cha'n iarainn leat de ſtòras,
Ach còmhdacha na banaraich,
Ge bu leamsa an Roin-Eorpa,
'S America le mhor ſhluagh,
Na'm faighean dhomh fein coir ort,
Bu leat gach ſtòr, 's gach fearann diu.

Ghaoil na creid droch sgeul orm,
Ged' robh luchd bhreug a labhairt riut,
Tha m'inntinnsa co reidh dhuit,
'S nach bi aon sèud ann an fhios duit,
Ged' their iad riut le boilich,
Gur beag leo mo chuid stòrais,
A chaoidh cha chùram loin duit,
A's righ cuir seol air aran duinn.

ORAN do Sheonaid Achatriachadain.

LUINNEAG.

Failu o ro ho,
O ho i o ho ro,
Failu o ro hè.

'NUAIR thainig mi Ghleann a Comhann
Bha gach gnothach romham reidh.

Fhuair mi sealladh air an rimhinn,
'S gloine lì 's a's siobhailt bèus.

Com a's cruinne, bian a's gile,
Meur a's grinne ri cuir grèis.

Cùl mar dhìthean, dèud mar dhìsne,
Beul a's milse o'n tig sgeul.

Gnuis na tlachda, muinte. macant',
Suil mar dhearcaig air a gheig.

Stolda, ciallach, làn do riaghailt,
Módhail, dianadach gu feum.

Uasal, seochdail, mar bu chòir dhi,
'S i gun phròis, gun leòm, gun leùd.

Iochdmhor, bàighail, caoimhnail, càirdail,
Gun ghne dh'ardan chuir an cèill.

Corp seang fallain, mar an canach,
Cridhe geal, 'se glan o bheùd.

'S tearc ri fhaicinn samh'la pearsa,
Fiamh na maise air a crè.

Aodan ùrghlan, anail chùraidh,
Inntinn shuntach, nach trom gleus.

Troigh a's cuimir' am broig chumhain,
'S a's boidhiche siubhal theid air feùr.

Calpa bàn, nach b'abhaist fhaicinn,
'Se gu lionta, reachd-mhor, reidh.

Righ gu'm faic mi thu aig oig-fhear,
Dha'm bi stòras, agus spreidh.

Dha'm bi fearann, agus daoine,
Cridhe faoilidh, 's taogha gnè.

Laoch meanmnach, laidir, calma,
Ghleidheas buaidh le armaibh geur.

Sliochd, a's aiteas, 's moran beartais,
A bhi agaibh, 's beannachd Dhe.

Gradh na'n daoine bhi oirbh daonnan,
Fad ar saoghail gus an eug.

A GAELIC Translation of the Dialogue between Horace and Lydia.

"Donec gratus eram tibi."

Hor.

Am fad 's a bha tlachd agad annam,
'S nach b'fhearr leat fear eile na mi,
'S nach faigheadh e pog o d' bheul milis,
Bha mise co sonadh ri righ.

Lyd.

Am fad 's nach robh agad aon leannan,
A chuireadh tu 'n coimeas rium fein,
Bha mis' ann am miagh, 'san onair,
Co sonadh ri bean, tha fudh 'n ghrein.

Hor.

Tha mise san am so fudh ghlasaibh,
Ag an rimhinn a's blasda guth beoil,
'S cha diultainn am bàs aig a h-altair,
Air ghaol a's gu maitheadh i beo.

Lyd.

'S ionann sin, 's mar tha mis' air mo losgadh,
Air son fleasgaich a nochd dhomh a ghaol,
Mo chridh' bheirinn suas aig a chosaibh,
Na'n saoilinn a choisneadh o'n aog.

Hor.

Ciod e na'n tilleadh an gaol sin,
'S ar ceangal ri cheile le gradh,
Gu'n deanainn s' mo chaileag a threigeadh,
'S gu'n gabhadh tu fein mi air laimh.

Lyd.

Ged' tha e co boidheach ri reulta,
'S tusa feargach, co eatrom ri gaoith,
Leat bu mhian leam mo bheatha san t-saoghal,
'S cha'n obainn dol eug leat a ghaoil.

ORAN molaidh do mhaighdean uasail.

LUINNEAG.

Mo nighean dubh, d'fhas boidheach dubh,
Mo nighean dubh, na treig mi,
Ged' theireadh cach gu'm bheil thu dubh,
'S co geal sa'n gruth leam fhein thu.

Moch la Coille ann sa mhadain,
Air mo leabaidh, 's mi gun eiridh,
Gu'm facas oigh an taice rium,
'S a gnuis mar dhealt air gheugan.

Cha'n urra mi gun labhairt ort,
Gus do mhaise a leughadh,
Di-donaich dol do'n Chlachain,
Beann do dhreach cha leir dhomh.

Thig stocain geal, a's guisead dhearg ann,
Mu do chalpa gle gheal,

Brogan barr-chumhann, 's bucail airgid,
Oigh air dhealbh na grein thu !

Do chom meanbh-gheal mar thonn gailbheach,
Air fonn gaineamhaich ag eiridh,
Mar tharr-geal-bric iasg na fairge,
Tha do dhealbh, a's t'eugas.

Do shlios fallain mar shneachd bheannaibh,
Thig o smàl nan speùran
Mar fhaoileag-mara ri la gailshion
Air chuan mara 'geiridh.

'S math thig gùn san fhasan duit,
Co math sa tha 'n Duneidin,
Mu d' mheadhon caol ga theannacha,
'S a chamhanaich 's tu geiridh.

Thig brat siode chosdas *guinea*
Mu do chichean gle gheal,
'S e d'fhag m' inntinn sa fudh mhi-ghean
Nach d'fhaod mi bhi reidh riut.

Thig plasg omair air t'uchd boidheach,
Ann an ordugh gle mhath,

'S e gaol do phòige rinn mo leòn,
'S a d' fhag mi beo gun speirid.

Do shuilean mar na dearcagan,
Do ghruaidh air dhreach a chaorain,
Cùl do chinn air dhreach an fhithich,
'S e rùn mo chridhe fein thu.

Suil chorrach ghorm fudh d' chaoil mhala
O'n tig an sealladh eibhinn,
Mar dhealt camhanaich san Earach,
'S mar dhriuchd meala cheitein.

Tha falt dubh, dualach, trom, neo-luaithte
An ceangal sguaib air m' Eachdaig
Gur boidheach e mu d' chluasan,
'S cha mhease 'n cuailean breid e.

Cha dean mi tuille molaidh ort,
'S tu mo raogha ceile,
'S an ort tha 'n cul faineagach,
Mar sud, 's am braghad gle gheal.

'S olc a rinn do chairdean orm,
'S gu'n d' rinn iad pairt ort fein de,
'N uair chuir iad as an Duthaich thu,
'S mi 'n duil gu'n deanain feum dhuit.

'S ged nach deanain fidhealaireachd,
Gu'n deanain sgriobhadh, 's leughadh,
'S air Naile dheanain searmain duit,
Nach talachadh neach fudh n' ghrein oir'.

ORAN gaoil le Donull Mac-Aonais, a bha ann an Uist a Chinn a Tuath, d'a leannan.

LUINNEAG.

Mo nighean bhuidh bhàn nach falbhadh tu leam,
Mo nighean bhuidh bhàn nach falbhadh tu leam,
Mo nighean bhuidh bhàn nach falbhadh tu leam,
'S gu'n ceannaichin gùn de 'n t-siode dhuit.

Nighean bhàn th'air cnoc a mhurain,
Dha'n tug mi mo ghaol o'n uraidh,
B' fhearr leam fein na òr na Cruinne
Chuilean thu bhi sìnte rium.

'S furas dhomhsa chuilean t'aireamh,
Do chùl dualach, cuachach, faineach,
Gruaidh thana, dhearg, a's glain' dearsa,
Falt mar bhàrr nan dìthean ort.

Tha thu gu ro bhoidheach taitneach,
Foghainteach deas ann am pearsa,
Cha 'n urra mise chiall, 's a thasgaidh,
Trian dhe d' thlachd-sa innseadh dhuit.

'S màll do rosg, 's gur glan do leirsin,
Suil ghorm mar dhearcaig an t sleibhe,
Mala chaol, a's caoine, reidhe,
Cha b'e bhreug ach firinn sud.

Calpa bàn nach iar an gartan,
Troigh shochdrach nach dochain faiche,
'S e mheudaich co mor mo thlachd dhiot,
Chionn nach faicte mi-ghean ort.

Beul a's binne sheinneas orain,
Milis, blasda, socair, comhnard,
Gu fonnar, farasdà ro dhoighail,
Cha bhi scod ri inns' orra.

Anna ged nach eil mi stocail,
Cha'ne'n t-snathad mo cheard chosnaidh,
Dheanain aran eorna a's coirce
Mach ris an droch shide dhuit.

Mo ni thu mar tha thu labhairt,
'S gu'n cum thu rium-sa do ghealladh,
So mo lamh gur mi do leannan,
'S nach bi balach sinte riut.

ORAN le Mari nighean Alastair Ruaidh do dh' Iain Mac Shir Tormaid Mhic Leoid, air dhi bràdh thombaca fhaotuinn uaith.

For the air, see Mr MacDonald's Collection of Highland Airs, pages 28, 163.

LUINNEAG.

Hithill uthill agus ò,
Hithill ò horiunnan
Hithill uthill agus ò,
Hithill óhó horiunnan
Hithill uthill agus ò,
Hithill ò horiunnan
Faillill ò hullill ò,
Hò ri ghealladh ill an.

Ge do theid mi dom' leabaidh
Cha'n e cadal is miannach leam,
Aig ro mheud na tuile,
'S mo mhuilean gun iarann air,
Tha mholtair ri paidhe,

Mur cailltear am bliadhna mi,
'S gur feumail domh faighinn,
Ge do ghabhain ann 'n iasad i.

Tha mo chean air a chlachlair,
Rinn m'aigne-sa riarachadh,
Fear mor, a bheoil mheachair,
Ge tosdach, gur briatharach thu,
Gu 'm faighinn air m' fhacal
Na caisteil ged iarain iad;
Cheart aindeoin mo stata,
Gun charaich sud fiachan orm.

Ge do thuirt mi riut clachair,
Air m' fhacal cha b'fhior dhomh e,
Gur rioghail do shloinneadh
'S gur soilleir ri iaraidh e,
Fior Leodach ùr, gasda,
Foinnidh beachdail, glic, fialaidh thu,
De shliochd nam fear flathail,
Bu mhath an ceann chliaranach.

Ach a mhic ud Shir Tormaid,
Gu'n soirbhich gach bliadhna dhuit,

Chuir buaidh air do shliochd-sa,
Agus piseach air t'iarmadan;
'S do'n chuid eile chloinn t'athar,
Ann sgach rathad a thriallas iad,
Gu'n robh toradh mo dhùrachd
Dol an rùn mar bu mhiannach leam.

'Nuair a theid thu do'n fhireach,
'S ro mhath chinneas am fiaghach leat,
Led' lothain chonn ghleusda
Ann do dheigh 'nuair a thrialladh tu,
Sin, a's cuilbhear caol, cinnteach,
Cruaidh, direach, gun fhiaradh ann;
Bu tu sealgair na h eilid,
A choilich, 's na liath-chirce.

Tha mo chean air an Ruairi.
Gur luaimneach mud' sgeula mi,
Fior bhoinne geal suairc' thu,
Am bheil uaisle na pheacaig,
Air an d'fhas an cùl dualach,
'S e na chuachagan teud bhuidh,
Sin a's urladh ghlan shuairce
Cha bu tuairisgeul breugach e.

Slan iomradh dhuit Iain,
Gu mu rathail a dh' eireas duit,
'S tu mac an deagh athar,
Bha gu mathasach meaghrachail,
Bha gu furbhailteach, daonairceach,
Faoilteachail deirceachail,
Sàr cheannard air *trup* thu,
Na 'n cuirte leat feum orra.

Gur aluinn am marcach
Air each an glaic diollaid thu,
'S tu conbhail do phearsa
Ann an cleachdadh, mar dh' iarain duit,
Thigeadh sud ann do laimh-sa
Lann spainteach, ghorm, dhias-fhada,
A's paidhir mhath phiostal
Air crios nam ball sniomhaineach.

ORAN do Shîr Eachann Ghearloch le Uilliam Rós.

Air fonn, " La siubhal sleibhe dhomh."

Tha m' aigne fein ag eirigh leam,
'S cha 'n fhaod mi bhi nam' thamh,
'S mo rùin air fad ga m' iompachadh,
'S mo shuntachd ris air fàs;
O 'n thogas fònn gu h inntinneach,
Gu'n seinn mi e gun dàil,
O 'n is cuspair fial ri aithris air,
A charaicheadh mo chàil.

Cuir ort do bhratan sòlasach,
Dhail-floran mhor nan cluan,
'S biodh do gharrain ro-chrannaibh
'G an comhdachadh le h uaill,
Biodh co-sheirm chruitail, cheol-bhinneach,
Nan smeoraichean, 's nan cuach,
Seinn furain bhinn air gheugan da,
Cuir aoibhneis ann a chluais.

Mhic talla bitheas a' freagradh,
Do chreagan guth nan sonn,
'S bi 'g aithris ceol na m feadanan
Gu beadarach le fònn,
Biodh sòlais bhuan gun aireamh
Ag cuir failteachadh na d'fhonn,
Air ceannard suairc nan Eachannach
Cuir aiteis air le sunnt.

Shir Eachainn Ruaidh nan curaidhean
Bu fhraochail, guineach colg,
Nam piob, nam pic, 's nam brataichean,
'S nan dubh-lann sgaiteach, gorm,
Dha 'n dualchas mor èachd ghaisgeantachd,
Le tapadh air chul arm,
'S ni 'm b' iongna leinn an dùchas sin
Bhi leantain dlu an ainm.

'S craobh mhullaich, dhosrach, aghmhor thu,
Dhe 'n abhal, a's airde speis,
Gur dreagan ri do dhusgadh thu,
Gur seobhac suilghorm, treun,
Gur leoghan nach gabh muiseag thu,
Na 'n cuirt' gu d' chuntas streup ;

Gur dìdean dha do chairdean thu,
Nach teid gun spairn a leim.

Sàr cheannard air sluagh curant' thu,
Leis an doirteadh fuil sa bhlàr,
Bhiodh cuimhneach, ciallach, faicilleach,
Neo-lapach ann san spairn,
Bhiodh reubach, fuilteach, faobharach,
Sa chaonaig air an namh,
'S bu treunail colg nan Eachannach
Toirt èachd nan arm thar chach.

Gur sealgair sithne 'n garbhlach thu,
Nan àdh bu mheanmaich leim,
Cuilebhear caol, neo-dhearmadach,
Na d' gheal-ghlaic gun chearb gleus,
'S d'fhearaibh luthmhor, asdarach,
Gun airtneal as do dheigh,
'S bu cheol gu mìn do chaiseamachd,
'Nuair a d'fhoclaicheadh do bheul.

Gur tearc ann san aois mheirgidh so
Fear meanman an laoich oig,
A bhuin air ais gu m' chuimhne-sa

Nam' inntinn an aois òir,
Bhiodh earmadh nan sonn gasda sin
Mu'm pearsachan gun leon,
'S a chonbhail fhallain, threunanta,
Le cleachdadh beusach, còir.

Ach 'slionmhor triath nach ainmich mi,
Tha 'n Albain mhor nan cliar,
Sud suas le 'n or, 's le 'n airgid iad
'M easg allmharach gun mhiagh,
Mur creic iad còir an duthachanan
Mu's pill cha 'n fhiu iad trian,
'S na'n leanadh iad do shamhladh-sa
Cha d' shloinnte an call cho miad.

Ach guidheam gach buaidh fhiorghlan duit,
Gun diobradh le deagh rùn,
Mar bu dual o d' aiteam dhuit,
Bhithd' cheannard pailt an cliu,
Shàr mharcaich nan steud aigeantach,
Nach geilleadh le lag chuis,
O gu'm bu slan a chi sinn thu!
Air d' ais a ris an dlùthas.

Gun dìth gu d' thìr mhullaich thu,
Nam frìth, 'snam fuinn ard fhial,
Nam beann, nan gleann, 'snan coireachan,
Na monaichean, 'snan sliabh
Gu talla bàn na rioghalachd
An robh do shinsir riamh,
Gu priunnsail, suilbhear, maranach,
Cuir sàradh ann am fion.

BUAIDHEAN an t-samhraidh leis a Bhard cheudna.

Air fonn,—"Wat ye wha I met ye'ftreen."

O! mosg'leamaid gu suilbhear ait
Le suntachd ghasd', a's eireamaid,
Tha mhadain-sa le furan caomh,
Toirt cuiridh faoilteach, eibhinn, duinn,
Cuireamaid fait' air an lò.
Le cruitean ceolmhor, teud-bhinneach,
'S bitheadh ar cridhe deacadh fuinn,
'S ar beoil ag seinn le spèirid dha.

Nach cluinn thu bith-fhuaim suthain, seamh,
'S a bhruithean sgeamhail, bhlà-dhealtrach;
Beannachdan a nuas o Neamh,
'S dortadh fial gu làr aca:
Tha nàdur ag caoch'ladh tuair,
Le caomh chruth, cuanta, pàirt-dhathach,
'S an Cruinne iomlan, mu'n iath grian,
Ag tarruing fiamhan grasail air.

Nach cluinn thu còisir stòlda, shuairc,
'S an doir' ud shuas le'n òranaibh,
Seinn cliu dha'n Cruthaichear fein
Le laoidhean cèutach, sòlasach,
Air chorruibh an sciath gun tamh,
Air mheangain ard' nan rò-chrannaibh,
Le'n ceileirean toirt molaidh binn,
Dha'n Ti, dh'ath-phill am beothachd riu.

Gu'm b'fhearr na bhi'n cadal an tamh
Air leabaidh stata, chloimh-itich,
Eirigh moch sa mhadain Mhai,
Gu falbh nam fasach feoirneanach;
Ruaig a thoirt air bharr an driuchd,
Do dhoire dlù nan Smeoraichean,
Am bi tùis, a's cùraidh na fion,
Le faile ciatach ròsanan.

Tha feartan toirbheartach, neo-ghann,
'S an àm so gun ghreann dhubhlachdach,
Cuir trusgain trom-dhaitht' air gach raon
Le dealt, 's le braon 'gan ùrachadh;
Tha *Flora* còmhdachadh gach cluain,
Gach glaic, 's gach bruaich le flùraichean,

'S bithidh noinean, ròsan, 's lili bàn,
Fudh'n dithean aluinn, chùl-mhaiseach.

Tha Phebus fein, le lochran aigh,
Ag oradh aird nam beanntanan,
'S a' taomadh nuas a ghathan tlà,
Cuir dreach air blàth nan gleanntanan ;
Gach innseag, 's gach coirean fraoich,
Ag tarruing faoilt na Bealtein air,
Gach fireach, gach tulach, 's gach tom,
Le foirm cuir fuinn an t-samhraidh orr'.

Tha caoin, a's ciuin air muir, 's air tìr,
Air mach-thir mhìn, 's air garbh-shleibhtibh,
Tha cuirnean driuchd na thùir air làr,
Re aird, 's re ain' na geala-ghreine,
Bithidh coill', a's pòr a's fraoch, a's feur,
Gach iasg, gach eun, 's na h-ainbhithean,
Re teachd gu'n gnàsalachd, 's gu'n nòs,
Na'n gnè, 's na'n doigh, san aimsir so.

Cur eibhinn abhachd nigheanag òg
Air ghasgan feoir sna h-aonaichean,
An gleanntaibh fasaich, 's iad gu suairc

Falbh le'm buar ga'n saodachadh,
Gu h-ùrail, fallain, gun sgios,
Gu maiseach, fialaidh, faoilteachail,
Gu neo-chiontach, gun cheilg ; a's Gràis
Na'n gaol a' snamh na'n aodanan.

Uainn gach mi-ghean, sgios, na gruaim,
'S na bitheamaid uair fudh 'n àinneartan ;
Crathamaid air chùl gach bròn,
Le fonn, 's le ceol, 's le cantaireachd,
'S binn' an tathaich sud mar chèud
Na gleadhraich eitidh chàsairean,
'S mi 'm pilleadh chùraidh, chùl-ghorm, fhraoich,
'S na brughaichean saor o'n camparaid.

Bitheadh easlaint' eitigeach, gun chlì,
An didean riamhach sheom'raichean,
Bitheadh eu-cailean gun speis, gun bhrigh,
'N aitribh righrean, 's mhor-uaislibh,
Biodh slainte chunbhalach gach ial,
Am bùthaibh fial gun stròthalachd,
Aig Gail ghasda'n eididh ghearr,
Fir-speisail, chairdail, rò-gheanach.

ORAN gaoil, le Uilliam Ros.

Air fonn—" Slan iomradh do'n ur mhnaoi."

CO-SHEIRM.

Seinn eibhinn, seinn eibhinn,
Seinn eibhinn an dàil,
Seinn eibhinn, binn eibhinn,
Seinn eibhinn gach là,
Seinn eibhinn, binn eatrom,
Seinn eibhinn do ghna,
Seinn eibhinn, seinn eibhinn,
Chuireadh m' easlain gu làr.

Ged is socrach mo leabaidh,
Cha'n e'n cadal mo mhiann,
Leis an luasgans' th'air m'aigne,
O chionn fad', agus cian ;
Gu 'm bheil teine na lasair,
Gun dol as ann mo chliabh,
Tabhairt brosnachaidh gèur dhomh,
Gu bhi 'g eiridh 'sa' triall.

Tha mi còrr a's tri bliadhna
Air mo lionadh le gaol,
'S gach aon la dhiu ſtiùireadh
Saighid ùr ann mo thaobh;
Cia mar 's leir dhomh ni taitneach
Dh'aindeoin pailteis mo mhaoin,
'S mi as eugmhais do mhànrain,
Bhiodh gun ardan rium saor.

'S e do mhànran bu mhiann leam,
'S e tighinn gun fhiabhras, gun ghruaim,
Mar ri blasdachd na h-oraid,
'S e bu cheol-bhinne fuaim;
Dh'eireadh m'inntinn gu h-abhachd,
Ri linn bhi 'g aireamh gach buaidh,
A bha co-ſtreupadh ri m'leannan
Bainti, farasda, suairc.

'S gur gile mo leannan
Na'n eal' air an t-ſnamh,
Gur binn' i na'n ſmeorach
Am barraibh ro-chrann sa mhaidh,
Gur e geanmnaidheachd a beusan,
'S i gun eacoir na càil,

A lub mise gu geilleadh,
Air bheag eigean, do gradh.

Gu'm bheil maise na h-aodan,
Nach faodainns' a luadh,
Tha i pailt ann an ceutaidh,
'S ann an ceill a toirt buaidh,
Gun a coimeas ri fhaotuinn,
Ann an speis, san taoibh-tuath ;
M'òg Mhìn-mhala, bhainti,
Thogadh m'inntinn o ghruaim.

'S ge do bhithinn an teugmhail,
Agus lèigh' air toirt dùil,
Nach biodh furtachd an dàn domh,
Ach am bàs an gearr ùin',
Chuireadh eùgas mo Mhìn-mhal'
Mo mhi-ghean air chùl,
Ghlacain binneas na smeoraich,
A's gheibhinn sòlas as ùr.

Ge binn cuach, 's ge binn smeorach,
'S ge binn coisir 's gach crann,
Seinn ciuil dhomh 'n coille smùdan,

Theich mo shùgradhs' air chall,
Tha mi daonnan a' smaointeach
Air mo ghaol ann sa' ghleann,
'S mi air tuiteam am mi-ghean,
Gun a briodal bhi ann.

'Nuair a bhithinns' 's mo Mhìn-mhala
An gleannan riamhach na Cuaich,
Na'n doire fasg'ach na smeoraich,
Gabhail sòlais air chuairt;
Cha mhalairtin m'eibhneas
O bhi na h-eugasg cár uair,
Air son stòrais fir stata,
Dh'aindeoin airdid an uaill.

Ge bu righ mi air Albain,
Le cuid airgid, 's le spreidh,
Be mo raoghain mo Mhìn-mhal'
Thar gach rimhinn dhomh fein,
Cha bu suaimhneas gu bàs domh
'N aon aite fudh 'n ghrein,
'S mi as eugmhais do mhanrain,
Gus mo thearnadh o bhèud.

Ach mosg'leam thairis a mì-ghean,
'S cuiream dìth air mo ghruaim,
Beo ni's fhaide cha bhi mi
Gun mo Mhìn-mhala shuairc.
Oig mhìn beir mo shoghraidh
Leat na choirean so shuas,
Seinn mo rùn ann sa ghleannan,
'S tuigidh 'n cailin e uat.

MIANN an oganaich ghaelich le Uilliam Rós.

Air fonn, "We'll go no more a roving."

THA sud do ghna air m' inntinn,
Le iompaidh, chinnteach, readh,
'S gur fada o'n bu mhiannach leam,
Gu'n triallamaid dha reir;
'S a nis o nach urrain mi
Ga chumail orm gu leir,
Bithidh mi fadheoidh ag aideachadh
Na th' agam dhuit de speis.

LUINNEAG.

An sin treigeamaid am fàrsan,
'S gu 'm b' fhearr na bhi air chuairt,
Bhi maille ris a chailin sin,
Le farasdachd gun ghruaim.
An sin, &c.

Gach aon a chi mi 's beartaiche,
Bithidh spailp orr' as am maoin,
Ach sud cha b' urrain m' iasgach-sa,

Ged liathain leis an aois;
Mo nadur ged bhiodh iaratach,
Dh'a mhiann 's nach tugainn taobh,
Le snaim co dion cha snasaichinn,
Mur glacte mi le gaol.

Na ged bu shamhla an stòras mi,
Ge neonach sud leibh fhein,
Dha'n neach dha'n liuth' tha'n còraichean,
Tha 'm Breatain mhor gu leir;
Ge soilleir inbhe'n statà sin,
Cha tàladh e mi ceum,
'S air mhiltean oìr cha lùbainns',
Ach an taobh dha 'm biodh mo dheidh.

Gach fear dha'm bheil na smaointean so,
Bithidh m' aontach dha gu mor,
Air chumha gun ghnè theugmhaileach
R'a faotuinn bhi na dhoigh,
Rùn-sa, 'nuair a d'fhiosraichinn,
Na'm measainn bhi air chòir,
Gu'm molain gun a di'obairt dha,
Co fad' sa bhiodh e beo.

Gu 'm b' ait leam cailin fhinealta,
'S i maiseach, fiorghlan, ciuin,
Ged nach biodh ni, na airgiod aic,
Ach dreach, as dealbh air thùs;
Ach sud na'n tarladh aic a bhi,
'S ga reir bhi pailt an cliu,
Cha creidinn gu'm bu mhist' i e,
'S i fein bhi glic air chùl.

Cha treiginn fein a bharail sin,
A dh'ain deoin 's na their càch,
Le iomluas gu bhi caochlaideach,
'S nach aontaicheadh mo chail;
Gach fear biodh mar as toileach leis,
Gun chóireachd uam gu bràth,
'S leanadh e gu dichiollach
A bheart a chi e 's fearr.

An sin treigeamaid am farsan, &c.

MIANN na h oighe Gaelich, leis a bhard cheudna.

Na'n tarladh dhomh sin fhaotuinn,
Cha b' eigean leam na càs,
Bhi 'g iomlaid gaoil gun fhadal ris,
S gu readh ga aidmhail dha;
Sa dh' aindeoin uaill a's gorraich
Nan oighean oga, bath,
'S e sud an t euchd gu dideanadh
An cridheachan gu brath.

LUINNEAG.

Gu'm b' annsa na bhi m' aonar,
Mo lamh, 's mo ghaol thoirt uam,
Maraon a's lùbadh farasda,
Le oigfhear fearail, suairc.
Gu'm, &c.

Na'n deanadh fortan fabhar rium,
'S an dail sin chuir mu m' choir,
Le oigfhear maiseach, mileanta,

Gun anabharr, na dìth stoir ;
Chuir an taobh am bithinn-sa,
'S mi fein am' nighin oig,
Gun easbhuidh seadh, na phairtean air,
Cha'n aicheadhain e ach fòil.

B'e sud an ceile thaoghain-sa,
'S cha chladhaire neo-threun,
Dha'm biodh làn nan cobhraichean
Dhe'n or, 's gun treoir dha reir,
A threudan a' tighinn thairis air,
Le barrachd dhe gach seud,
Cha'n fhagadh saidhbhreas sona mi,
Gun toileachas na dheigh,

Gu'n cumadh Ni math uamsa sud,
Fear gabhaidh, cruaidh, gun chliu,
Na fionag dhripail, gheur-chuiseach,
Bhitheas leirsinneach le shuil,
Gun tomad a measg dhaoine dhe,
Gun ghean, gun fhaoilt na ghnuis,
Gun fhailteachd chairdail, fhuranach,
Gun uir-gioll aig as fiu.

Ach oigfhear dreachmhor, tabhachdach,
Neo-ardanach na ghnè,
Bhitheas calma 'nuair as eigean da,
'S e rei-bheartach dha reir,
Gun storas bhi tighinn thairis air,
Gun aimbeartas gu leir,
'S e sud, na'm faighinn m' iaratas,
A mhiannaichinn dhomh fein.

'S gu'm b' annsa na bhi m'aonar, &c.

ORAN air gaol, na Cumha Chailean, leis a bhard cheudna.

Ann am madain chiuin cheitean,
'S an spreidh air an lòn,
Agus cailin na buaile,
Gabhail nuall ain mu'n còir;
Do bhi gathanan Phebuis
Cuir an ceill roimh na neoil,
La buadhach, geal, eibhinn,
'S las na spèuran le ròs.

Ach cha b' e 'n tain, bha'd a tional
Ann san Innis sa Ghleann,
So bhuin m' aigne gu luasgan,
'S mi air chuairt an san àm,
Ach an cailin bu dreachmhoir',
Mhìne mais', agus loinn,
Bh'air an tulaich na'm fochair,
Gu ciuinail, foistineach, grinn.

Shnamh mo smuaintean an iongnadh,
'S thuit mi'n caoch'ladh ro-mhor,
Sheas mi, snasaicht mar iomhaigh,
'G amharc dian air an oigh ;
'S ge do bhrosnaich mo dhùrachd mi
Dh'eisdeachd ùrlaoigh a beoil,
Stad mi ris le mùnadh,
'S dheachd mi rùn gu bhi fòil.

Ach gur deacair dhomh innseadh,
Leis mar dhiobhrain an caint,
Dreach na fine ud, 'sa h-ailleachd,
A thug barr air gach geall ;
Tha slios geal-mhin mar eala,
Na mar chanach nan gleann,
'Sa h-anail chùraidh mar chaineal,
O beul meachair gun mheang.

Bha falt camlubach, boidheach,
Bachlach, òrbhuidh, na dhuail,
Cas-bhuidh, sniomhanach, fàineach,
An neo-chàramh mu'n cuairt ;
Do bhràghad sneachdaidh, a b'fhior-ghlain',
Fudh lic bu mhìn deirge gruaidh,

Gun intleachd bàth, ach buaidh naduir,
Toirt gach barr dhuit gun uaill.

Aghaidh bhainti, ghlan, mhòdhar,
Bu bhinne, ròs-deirge, beul,
Suil mheallach, ghorm, thairis,
Caol mhala, 's rosc readh ;
Uchd soluis làn sonuis,
Geala bhrollach mar ghrein,
'S troigh mhin-gheal, chaoin, shocair,
Nach dochuineadh am feur.

Ach gu dubhar na coille,
Am binne 'n goireadh a chuach,
Bha 'm fochair na h-Innse,
Gus an tionailt' am buar,
Gun do dh'imthich an cailin
Mìn, farasda, suairc ;
Ghleus i guth, 's ghabh i òran,
'S bu ro-bhinn ceol bheireadh buaidh.

B'ann air gaol bha i tighinn,
'S rùn a cridhe, 'sa buaidh,
Do dh'og laoch nan ciabh òr-bhuidh,

An Letir Laomuin nan cuach,
Do dhuichd uiseag, as smeorach,
Am barraibh rò-chrannaibh suas,
A's sheinn co binn an co-ghleus dí,
'S gun do dh'eisd mi cár uair.

" O Chailean ! o Chailean !"
Do sheinn cailin nan gaol,
" Cia fath nach tigeadh tu tharais,
Do ghleannan falaich nan craobh ?
A's nach iarains' air m' ordugh,
De ſtoras, na mhaoin,
Ach bhi luidhe na d'asgail,
Fudh do bhreacan san fhraoch.

Gu'm b'og mis', agus Cailean,
Ann an gleannan na cuaich,
A's sinn tional nan dithean
Leinn fein feadh nan cluan,
As sinn 'g ar leigeadh nar sineadh,
'Nuair bu sgi leinn air bruaich,
'S bhiodh na cruitearan sciathach
Cuir ar cionalais uainn.

Gu'm bu neo-chiontach manrain
Mo ghraidh ann sa choill',
A's sinn a' mireadh nar 'n aonar,
Gun smaointean air foill;
Sinn gun mhulad, gun fhadachd,
O mhadain gu h-oiche,
Agus *Cupid* 'g ar taladh
Gu toirt ghraidh, 's sinn nar cloinn.

'S ge do thainig an samhradh,
'S mi sa ghleann so ri spreidh,
Gur e 's tric leam am fagail,
'S bithidh cach as an deigh;
'S an a dhiucas mi tharais
Do na gharan leam fein,
Gu bhi taomadh mo dhoscuin,
Ann am fochair nan geug."

So mar sheinn an caomh chailin
Tosain tairis a graidh,
'S a boid sheasmhach da ceud ghaol,
A's nach dibreadh gu brath;
Gach oighe eile a chluinn so,
Gu'n robh a h-inntinn gu bàs,

Gu bhi leantuin an t-samhul' ud,
Gu'n a h-an-toil thoirt da.

Ach air bhi gráthunn nam'thamh dhomh,
'S mi gun àbhachd san ròd,
'S mo chliabh air lasadh le h-eibhneas,
Ag tabhairt eisdeachd da'n oigh ;
Chunnacas oganach gasda,
Teachd o leacain a Chrò,
'S e le uil a' sàr imtheachd
'S b'ann gu Innis na'm bò.

Bha dhreach, 'sa dhealbh mar bu mhiannach,
Le oigh iaraidh dhi fein,
An tùs briseadh an rùnachd,
'S i fudh h-ùr-bhlath air fèill,
Beachd a b'fhearr bu neo-fhurasd,
A thabhairt tuille na dheigh,
Air an oganach mhaiseach
A' teachd o leacain nan geùg.

Ach suil dha'n tug an tog gasda,
Bu rioghail mais', air gach taobh,
Dhearc air oigh nan ciabh cas-bhuidh,

Siar fudh asgail nan craobh,
Dheachd a chridhe le furtachd,
Gu'm b'e sud cuspair a ghaoil,
A's guidh se beannachd da'n cho-dhail,
Bheag am bròn doibh mar aon.

A's ann an glacaibh a cheile,
Le mor speis mur ba mhiann,
Ghlais an dithis ud le eibhneas,
'S an rùn readh ga'n cuir dian;
'S on bha 'm fúran co tairis,
'S nach b'fhuras aithris cho fial,
Ghuidh mi sonas gun dìth dhoibh
Gu lath 'n crich, a's mi triall.

MOLADH na h-oigh Gaelich, leis a Bhard cheudna.

Nighean bhoidheach
An òr-fhuilt bhachalaich,
Nan gorm-shuil miogach,
'S na mìn bhás sneachda-gheal,
Gu'n siubh'lain reithleach,
A's sleibhtean Bhreatain leat,
Fudh earradh sgaoilte
De dh'aodach breacain orm.

'S e sud an t-aodach
Ri 'n eireadh m'aigne-sa,
'S mo nighean ghaelcach,
Aluinn agam ann;
O bheul na h-oiche
Gu sceills' na madaine,
Gu'm b'ait nar sùgradh
Gun dùsal cadail oirn.

Ged tha na baintighearnan
Gallda fasanta,
Thug oigh na gaelic
Barr am mais' orra,
Gur ainnir shoighn i
Gun scoid re dearc oire,
Na h-earradh gle-mhaith
De dh'aodach breacanach.

Gur foinnidh, mìleanta,
Direach, dreach mhor i,
'S cha lùb am feornan
Fudh broig, 'nuair shaltras i,
Tha deirge, a's gile
Co-mhire gleachdanaich,
Na gnuis ghil èibhinn,
Rinn ceùdan airtneulach.

Readh dheud còmhnard
An ordugh inealta,
Fudh bhilibh sàr-dhaitht',
Air bhlath *bhermillian*,
Tha h-aghaidh nàrach
Co làn de chinealtachd,

'S gun tug a h-aogasg
Gach aon an ciomachas.

Gur binne còradh
Na òraid fhileanta,
Tha guth ni's ceolmhoir'
Na oigh-cheol bhinn-fhoclach,
Cha luidheadh bròn oirn,
Na leòn, na iomadan,
Ri faighinn sgeul duinn
O bheul na fine sin.

'Nuair thig a Bhealtein,
'S an Samhradh lusanach,
Bithidh sinn air airidh
Air aird nan uchdanan,
Bithidh cruit nan gleanntaibh
Gu cartair, cuirteasach,
Gu tric gar dùsgadh
Le sùrd gu moch-eirigh.

'S bithidh 'n crodh, 's na caoraich
San fhraoch ag inealtradh,
'S na gobh'raibh bailg-fhionn,

Gu ball-bhreac, bior-shuileach,
Bithidh 'n t-àl san leimnich
Gun cheill, gun chin orra,
Ri gleachd, 's ri còmhrag
'S a snòtadh bhileagan.

Bithidh mise, a's Mari
Gach la sna glacagan,
Nan doire geugach
Nan èunan breac-iteach,
Bithidh cuach, a's smeorach,
Ri ceol 's ri caiseamachd,
'S a gabhail orain
Le scornain bhlasda dhuin.

ORAN leis a Bhard cheudna, ann am bheil e ag Moladh a leannain, agus a dhuthacha fein.

LUINNEAG.

E ho rò mo rùn an cailin,
E horò mo rùn an cailin,
Mo rùn cailin shuairc a mhànrain,
Tha gach là ag tighinn fudh m' aire.

Gur e mis' tha briste, bruite,
Cia b' e ri'n leiginn mo rùnachd,
Mu 'n ainnir a's binne sùgradh,
'S mi ri guilan a cean' falaich.

Tha mo chridhe mar na cuaintean,
Mar dhuilleach nan crànn le luasgan,
Na mar fhiagh an aird nam fuar-bheann,
'S mo chadal luaimneach le faire.

Shiubhail mi fearann nan Gael,
'S earain de Bhreatain air fàrsan,
'S cha' fhacas na bheireadh bàrr,
Air Fìne bhàn nam bla-shuil meallach.

Bu bhinne na smeorach Chèitein
Leam do gloir, 's tu còradh readh rium,
'S mo chliabh air lasadh le h èibhneas
Tabhairt eisdeach dha d' bheul tairis.

Bu tu mo chruit, mo cheol, 's mo thailisg,
'S mo leug phrisail, riamhach, àghmhor,
Bu leigheas tèugbhail o na bhàs domh,
Na'm faodain a ghnà bhi mar-riut.

Gur muladach mi, 's mi smaointin
Air cuspair mo chean' gun chaochladh,
Oigh mhìn, mhaiseach, nam bas maoth-gheal,
'S a slios caoin-tla mar an canach.

Tha do dhealbh gun chearb, gun fhiaradh,
Mìn-gheal, fior-ghlan, direach, lionta,
'S do nadur co seamh 's bu mhiannach,
Gu pailt, fialaidh, ceallach, banail.

Air fhad m' fhuirich an Duneidin,
Cumail comunn ri luchd Bèurla,
Bheir mi 'n t soghraidh fo gun treigsin
Dh' ionnsaidh m' eibhneis ann sna gleannaibh.

Ge do tharladh dhomh bhi 'n taobh-sa,
Gur beag mo thlachd dhe na Du-ghaill,
'S bithidh mi nis a' cuir mo chuil riu,
'S a deanadh an iuil air na beannaibh.

Gur eatrom mo ghleus, a's m' iompaidh,
'S neo-lodail mo cheum o'n fhonn so
Gu tir ard' nan sàr fhear suntach,
'S a treigsin Galltachd nam dheannamh.

Dirigh mi gu Tulach Armuin,
Air leth-taobh Srath mìn na Lairce,
'S tearnadh mi gu Innseag bla-choill
'S gheibh mi Fine bhàn gun smalan.

ORAN molaidh do 'n Uisge-bheatha, le Uilliam Rós.

LUINNEAG.

Hò rò gur toil leinn drama,
Hò rò gur toil leinn drama,
Hu horò gur toil lein drama,
'S lionmhor fear tha 'n geall air.

Mo ghaol an coilgearnach spracail,
D' fhàs gu foirmail, meanmnach, maiseach,
D' fhàs gu speisail, treubhach, tapaidh,
Neo-lapach san aimh-reit'.

Ach treocair gu'n d' fhuair a chailleach,
Bha uair-eigean ann sna Hearadh,
Cha mheasa ni mi do mholadh,
Ge do lean mi 'm fonn aic.

Thaogh i 'm fonn so, 's sheinn i cliu dhuit,
Dh' aithnich i 'n sgoinn, a bh' ann san druthaig,
'Nuair a bhiodh a broinn san rùpuil
B' e rùn thu bhi teann oire.

Ach 's tu 'm fhear briodalach sùgach,
Chuireadh ar mi-ghean air chùl duinn,
'S a chuireadh teas oirn ann san dubhlachd,
'Nuair bu ghnòdh' an geamhradh.

Stuth glan na Toiseachd gun trauailleadh,
Gur ioc-shlaint chòir am bheil buaidh e,
'S tu thogadh m' inntinn gu suairceas,
'S cha b' e druaip na *Fraince*.

'S tu 'n gill' eibhinn, meanmach, boidheach,
Chuireadh na cailleachan gu bòilich,
Bheireadh scanachas as na h oighean,
Ge ro mhor am baindeachd.

Chuireadh tu uails' ann sa bhathlaoch,
Sparradh tu uaill ann san arrachd,
D' fhagadh tu co suairc fear dreamach,
'S nach biodh air' air drandan.

Cha'n eil cleireach, na pears' Eaglais,
Cràbhach, tealisanach, na sagairt,
Dha nach toir thu caoch 'ladh aigne,
'S barrachd freagraidh teanga.

Chuireadh tu truas ann san *nigear*,
Gu bhi fuasgladh air an fheumach,
D' fhagadh tu buamasdair treubhach,
Sparradh ceill san amhlair.

Cha 'n eil cleasaich ann san rioghachd,
Dha 'm bu leas a dhol a stri riut,
D'fhagadh tu easa na shìneadh,
'S pioban as gach ceann deth.

D'fhagadh tu fear mosach fialaidh,
Dheanadh tu fear tosdach briatharach,
Chuireadh tu sóg air fear cianail
Le d' shoghraidhean greannar.

D'fhagadh tu co slan fear bachdach,
'S e gun ich, gun oich, gun acain,
'G eiridh le sùnnt air a leth-chois,
Gu spailpoil a dhamhsa.

Chuireadh tu bodaich gu beadradh,
'S na cromaichean sgrogach, sgreagach,
Gu eiridh gu frogail, sa cheigail,
Sgeig air an t sean aois.

Bu tu suirigheadh mo rùn-sa,
Ged thuirt na mnathan nach b'fhiu thu,
'Nuair a thachaireas tu sa chùil riu,
Bheir thu cùis gun taing dhiu.

Bu tu cairid an fhir fhacail,
Bheireadh fuasgladh dha gu tapaidh,
Ged nach òl e dhiot ach cairteal,
'S blasdmhoirid a chaint e.

Tha cho liutha buaidh air fàs ort,
'S gu la-luain nach faod mi 'n aireamh,
Ach 's e sgaoil do chliu sgach aite
Na Baird a bhi an geall ort.

Ach thogadh ort nach b'fheirde mis' thu,
Gun ghoid thu mo chuid gun fhios uam,
Ach gun taing do luchd ga mheas domh,
Cha chreid mise drant dheth.

Ach bha mi uair, 's bu luachmhor t'fheum dhomh,
Ged nach tuig mal-shluagh gun cheill e,
Dum amabam, sed quid refert,
Na ghraisg, *quæ amanda.*

ORAN do Mhari Thorra Chaiſteil.

LUINNEAG.

Mhari dhonn, bhoidheach dhonn,
Mhari dhonn, 's mor mo thlachd dhiot;
Thogain fonn gun bhi trom
Air nighin duinn Thorra Chaiſteil.

Gu'm bu slan do'n mhaighdin oig
Tha gu stolda na cleachdaibh,
Tha gu fiosrach, tairis, tla,
Tha gu màranach, macanta.

'S gile nan sneachda do bhian,
'S fallain, sgiamhach do phearsa,
Gun i cudthromach, na caol,
Beathail, eatrom, gun ghaiseadh.

'S ann ort fein a d'fhas a' ghruag,
Tha na dualaibh gu cleachdach,
Clannach, dlù, gheibh i cliu,
Miann gach sùl' bhi 'g a t'fhaicinn.

Aghaidh fhlathasach gun sgraing,
'S e do shealtuinn tha taitneach,
Suil chorrach fudh 'n mhala chaoil,
Gorm air aogasg na dearcaig.

'S glan an ruidhe tha na d' ghruaidh,
Boidheach, snuadh-mhor gun ghaiseadh,
Tha thu eireachdail gu leoir,
Co tha beo nach gabh tlachd dhiot ?

'S beinn leam ceileirean do bheoil,
Gabhail orain gu taitneach ;
Do ghuth mar smeoraich sa choill',
'S tu tric a' seinn aig a Chaisteil.

Bha mi greis an Deas, 's an Tuath,
A' measg ghruaighaichean tlachd-mhor,
Ach aon idir, a thug barr
Ort a Mhari cha'n fhacas.

Gu'm fhaic mise thu aig fear òg,
Dha'm bi stòras, a's pailteas,
Spreidh, a's fearann, agus fonn,
'S cridhe connmhor gun airceas.

Bitheadh do thigh agad le muirn
Air mo cheanns' anns an fhasan,
Mu thig mi idir na chòir,
Cha'n ann beo theid mi seachad.

Tha do chairdean lionmhor treun,
Dheanadh feum anns na batail,
Friosalaich an aird taoibh tuath,
'S math gu bualadh nan glas-lann.

ORAN do Mhaighdean uasail, aig taobh Lochaircag.

LUINNEAG.

Thogainn fonn le criodhalas
Air nighean, a chuil cheutaich,
Gu ceolar ealamh gun bhi trom,
Gun togainn fonn gu h-eatrom.

O thainig mi do'n bhaile so,
Cha ghainne bha mi leughadh,
Ach criodhalas, a's carthanachd,
A's geanalachd a's ceutaidh.

Mo dhurachd aig a Chamaronach,
An duine calma, gleusda,
Toil inntinn dhuit, gu mairtheanach,
Gun an-shocair gun easlain.

Cha di chuimhnich mi Ealasaid,
A mhaighdean bharrail, bheusach,

Tha suilbhearachd, a's ceanaltachd,
Gun mhearachd ann do chreubhaig.

A' ghnuis am bheil a bhoidh'chid,
Tha gun leom air bheagan pleide
Rosg mall mu'n t-suil a's comhnaird'
Mar dhealt an fheoir sa Cheitean.

Tha banalachd, tha smioralachd,
An ceangal riut le ceille,
Tha fiosrachadh, tha aithn' annad,
Nach dealaich riut gu'n eug thu.

Cha'n eil cuid de phrois agad,
Na goraich tha fudh 'n ghrein ud;
Ge d' tha smachd na h-oige ort,
Gu'n dean thu steornadh reumail.

Aghaidh shoilleir, fhlathasach,
Mur ghathan caomh na greine,
Gruaidh chaoin air dhreach 'n rois agad,
'S do bheul a's boidhiche deudach.

Do mhuineal fiorghlan, taitneach,
Co geal ri canach sleibhe;
T'fhalt dualach air dheagh ordugh,
Co boidheach ris na teudan.

Beul binn a labh'ras fileanta,
Gu milis, modhail, beusach,
Gu'n cluinntear do ghuth ceolmhor,
Mar smeoraich air na gèugaibh.

Do chom cumadail, ro cheanalta,
Làn fallaineachd, gun easlain,
Ceum fireachail gun lodalachd,
Tha beothail, seochdail, eatrom.

'S math thig brogan sailteach dhuit,
Am fasan ard Dhuneidin,
Bithidh stocain bàn, mar anart,
Air a chalpa gheal a's caoine.

Tha thu tlachdmhor còraideach,
'S an còmnidh ann an reite,
Gu fialaidh, ciallach, fabharach,
Ri aon ann 'n càs na h-eigin.

'S ioma ceum a choisich mi,
O Shiorrachd Rois gu h-Eirin,
Cha'n fhacas na thug barrachd ann
Air Ealasaid am beusaibh.

B'fhearr leam fein gu'm faicinn thu
Aig duine tapaidh, treubhach,
Dha'm bi òr, a's earras,
Pailteas fearainn, agus feudail.

Tha cairdean anns gach ait' agad,
Nach faic ort càs, na eigin
Na Camaronaich 's na Stiuartaich
'S gach Duthaich anns an teid thu.

LUINNEAG le duin' uasal araid do maighdin oig.

Mu reitich an nighean donn,
Tha i dol a phòsadh,
Hug uri hug air a chailin,
Tha leannan aig Donull;
Mu reitich an nigean donn,
Tha i dol a phosadh.

An raoir a chuala mi'n sgeula
Chuir easlain ro mhor orm.

Gun deach nighean an fhuilt chraobhaich
A ghlaodhach di-domhnaich.

Rimhinn ghasda, 's ro mhath cumadh
O mullach gu brogan.

Do chul dualach, bachlach, sniomhain,
Mar dhithean an eorna.

Gnuis a b'aillidh r'a sireadh,
'S ioma fear tha'n toir ort.

Do mhalà chaol, air dheagh tharruing,
Thug barrachd air mòran.

'S an dà dhearc shuil mheallaich, mhiogaich,
A ghuin mi gun m'fheoraich.

Da ghruaidh mheachair, mhin dhearg, aillidh,
Thaladh gradh gach oig-fhir.

Aile nan suth-craobh o t' anail,
Blas meal' air do phogaibh.

Deud geal snasta, snaithte, dionach,
'S am beul o'm binn thig orain.

Gur a gile na'n gath grèine,
A braghad gle ghlan, boidheach.

Cichean turaideach, liontach,
Air uchd min, geal, boidheach.

A seang chorp fallain mar an eala,
Na mar chanach mointeich.

Calpa co-thromach cruinn luth mhor,
'S an troigh nach lùb am feornan.

Gu'n tairneadh do shùgradh gu beadra
Ceann Eaglais na Roimhe.

Thug thu barrachd air an tè,
Ri'n tuirteadh reul nan oighean.

'S nearachd fear a gheibh dha fein,
Le nasgadh Cleire còir ort.

'S truagh nach bu mhis' do raoghain,
Mu'n do thaogh thu Donull.

Ach cuiridh sinn sàradh san ealaidh
O nach leannan domhs' thu.

ORAN do Mhnaoi uasail ann am Muile.

LUINNEAG.

Horuinn ó hó hiri,
Hug eile hò ró hó,
Ho ruinn ó hó hiri.

THA mo chean air an og mhnaoi,
Thainig oirne bhar linne,
Gur i reula nan oighean
Ann am boidhchid, 's an grinneas.

Gur i reula nan oighean
Ann am boidhchid, 's an grinneas.
Slios mar shneacha 'n t-sleibhe,
Ri la grein' air a ghilid.

Slios mar shneachda 'n t-sleibhe,
Ri la grein' air a ghilid.
Beul a's deirge na'n ròs aic,
Gruaidh a's boidhiche nan t-siris.

Beul a's deirge na'n ròs aic,
Gruaidh as boidhiche na'n t-siris.
Deud geal a's glain' dlùthadh,
Anail chùraidh ro mhilis.

Deud geal a's glain' dlùthadh,
Anail chùraidh ro mhilis.
Cha mis' a cheud oig-fhear,
Rinn thu leonadh 'sa' chridhe.

Cha mis' a cheud oig-fhear,
Rinn thu leonadh 'sa' chridhe.
Le d' iomhaidh, 's le d' bhèusan,
'S ioma ceud tha fudh thiomadh.

Le d' iomaidh, 's le d' bhèusan,
'S ioma ceud tha fudh thiomadh.
'S fearr an ceol leam do chòra,
Na'n smeorach air a binnid.

'S fearr an ceol leam do chòra,
Na'n smeorach air a binnid.
Troigh chruinn am broig comhnaird,
Nach dean feornan a mhilleadh.

Troigh chruinn am broig comhnaird,
Nach dean feornan a mhilleadh.
'S gur luthmhor i 's t-seomar,
'N am ceol thoirt o'n fhidhill.

'S gur luth mhor i 's t-seomar,
'N am ceol thoirt o'n fhidhill.
Tha mais' ann a d' aodain
Ach 's fheudar dhomh tilleadh.

Tha mais' ann a d' aodain
Ach 's fheudar dhomh tilleadh,
Co sheallas 's a' ghrein ud,
Nach caill a leirsin am mionaid.

Co sheallas 's a' ghrein ud,
Nach caill a leirsin am mionaid.
Tha mise gun ftòras,
Le gòraich mo Chinnich.

Tha mise gun stòras,
Le gòraich mo Chinnich.
D'fhag sud mi fudh leon de,
'S ri m' bheo mi fudh thiomadh.

D'fhag sud mi fudh leon de,
'S ri m' bheo mi fudh thiomadh.
Nach d'fhaod mi bhi laimh riut,
Le maran, 's le mireadh.

Nach d'fhaod mi bhi laimh riut,
Le maran, 's le mireadh.
Cha'n eil agams' a dhànachd,
An tras' dhol a d' shireadh.

Cha'n eil agams' a dhànachd,
An tras' dhol a d' shireadh.
Ach na'm faighinn còir sgriobhte
Air an Righeachds' gu h-iomall.

Ach na'm faighinn còir sgriobhte,
Air an Righeachds' gu h-iomall.
Gu'm bu Bhan-righ Caitrine
An ùr rimhinn, a's grinne.

ORAN do Mhaighdin uasail araid.

LUINNEAG.

Hi ri ri 's ho raill ò
Raill o ho raill ò
Hi ri ri 's ho raill ò
Mo nighean donn a's boidhiche.

O'N tha mi fudh mhulad air m' aineol
Ann an tìr nach faic mi cairid,
Ruigidh mi nise mo leannan,
D' fheuch 'sam faigh mi còir orra.

Bha mi òg am measg nan Gall,
'S thug mi treis air feadh nam beann,
'S ge lionmhor te o'n d'fhuair mi caint,
'S ann tha mi 'n geall air Moraig.

Còdach cinn a's ailli snuadh,
'S e 'n ordan nan ioma dual;

Gus an cuir iad mi 's an uaimh,
Cha toir mi fuath do Mhoraig.

Na h-orain mhilis thig o d' bheul,
'S annsa leam na ceol nan teud,
'S binne na smeorach air geig,
Na fuinn thig reidh o Mhoraig.

'Nuair chuirte 'n fhiodhall air ghleus,
Dhamhsa tu gu h eatrom, reidh,
Bu dlù mo bheachd air gach ceum,
'S mo chridhe leim neo chonard.

'N'air lionta 'n deoch a bhiodh bla,
Mu fheasgar 's na cupain bhàn
Ged dhuisgear sgainneal le càch,
Cha chluinnte cannran Moraig.

Do chòra cha tog aobhar nàir
Do neach sam bith, nach bi a lathair,
'S ma bhitheas a chliu 'ga shàrach,
'S cairid blà dha Morag.

'S cliuiteach, siobhalta do bhèus,
Aigne ciuin, 's e socair, reidh,
Gur seirceil, suairce, soitheamh, reidh,
Gnuis na Feile Moraig.

'S lionmhor do gibhtean o nadur
D'fhas thu modhail, gniomhach, narach,
'S cha'n fhacadh mi 'n dreach, na'n ailleachd,
Na bheir barr air Moraig.

B' annsa leam na òr na Spainte,
Do ghnuis fhaicinn le fiamh ghaire,
'S e sud a d' fhag bruite m' airnean,
Le trom ghradh air Moraig.

Ge taitneach bhi caitheadh na *feisde*,
Mar ri cuideachd chriodhail, eibhinn,
B' fhearr leam triall do choill' nan geug
Mar ri m' fheudail Moraig.

Ge taitneach bhi 'g amharc na grèine,
Am madain dhriuchd gu ciuin ag eirigh,
B'anns leam aiteal de dh' aodain
Laoigh mo cheille Morag.

Cha'n iongna leam thu bhi uaibhreach,
'S ioma sruthan mear mu d' ghuaillean ;
Ach 's moid mo dhuil-sa ri fuasgladh,
Meud na h uailse tha d' phoraibh.

'S na'n glacadh tu nise mo lamh,
'S gu'n leiginn mulad mu làr,
Ghabhain òran, 's dheanain dàn,
'S mo lamh gu'n tugain pòg dhuit.

ORAN cnaidail do'n Olla Leodach, le Gilleaspuig Donullach, am Bard Uisteach.

LUINNEAG.

Thugaibh thugaibh bó bó bò
An Doctair Leodach 's biodag air
Faicill oirbh san taobh sin thall
Nach toir e 'n ceann a thiota dhibh.

'Nuair a bha thu d'fhleasgach òg,
Bu mhorchuiseach le claidheamh thu,
Chaidh Ailean Muilear riut a chòrag,
'S leon e le bl..idh spealaidh thu.

Bha thu na do bhasbair' còrr,
'S claidheamh mor an tarruing ort,
An saighidear 's mease th'aig Righ Deors',
Choraigheadh e Alastair.

Bhiodh sud ort air do thaobh,
Claidheamh caol sa ghliosgartaich ;
Cha'n eil Falcag thig o'n traigh,
Nach cuir thu barr nan itean di.

Biodag 's an deach an gath seirg
Air crios seilg an luidealaich ;
Bha seachd oirlich oire a mheirg,
'S gur mairg an rachadh bruide dhi.

Bhiodag 's mease th'anns an tìr,
'S a beart chinn 's a' ghliogartaich,
Chnamh a faobhar leis an t suthidh,
'S cha ghear i 'n ìm na dh' itheadh tu.

Biodag, agus sgabard dearg,
'S cearbach sud air Amadan,
Gearradh amhaichean nan Sgarbh,
D' fhagte marbh gun anail iad.

'Nuair a theid thu 'n chreig gu hard,
Cluinnear gàir nan iseanan,
'S mu thig am Fulamair a d' dhail,
Smailidh tu do bhiodag ann.

'S iomad Farspag rinn thu mharbhadh,
A's Sulair garbh a rug thu air,
Bhliadhna sin, mu 'n deach thu 'n arm,
Chuir uibhean Sgarbh cioch shlugain ort.

Cha deoch bhainne, na mheig,
'S cinteach mi rinn Ucsa dhiot;
Ach biadh bu tocha leat na'n t im,
Giobainean nan Gugachan.

'Nuair a theid thu air an rop',
A righ bu mhor do cudthrom air,
Direadh 's na h-iseanan a d' sgeth,
Air leam gu'm feum thu cuideacha.

Bu tu theannaicheadh an t sreang,
Cha'n eil i fann mur bris thu i,
Mu thig an cipean as a ghrund,
Cluinntear plumb 'n'air thuiteas tu.

'Nuair a theid thu 'n chreig gu hard,
Failigidh do mheisneach thu,
Cha tig na h eunlaidh a'd' dhail,
Le faile do chuid drogaichean.

'Nuair a theid thu 'n chreig tha shuas,
Fuadaichidh tu chlisgeadh iad,
Le dearsa do bhutain ruadh,
'S do bhucaill chruadhach 'sa ghliosgartaich.

Cha mharbh thu urrad ri càch,
Ge leathan ladair mogur thu,
T'airm cha dian a bheag a sta ;
Mur sgriobar clàr, na praise leo.

MARBH-RANN do MhacDhughail Dhun-ollaidh, le Donull Mac an t-Saoir

'S MOR easbhuidh Lathurn' am bliadhna,
A' caoidh mu 'n sgial air nach tig mutha,
Iain Ciar 's a cheann gu h iosal,
'S leir do 'n tir tha dhith Mhic Dhughail.

Tha smal air uaislibh do thaighe,
Gun luaidh air aidhear na sùgradh,
On d' fhagadh thu 'n Cille Bhride,
'S nach dean sgal pioba do dhusgadh.

Fhuair Maithean nan Gael briseadh,
O'na chaidh tu 'n'i cisde dhuinte,
'S lughaid a chearna so uile,
Nach faicear tuillé san Dùn thu.

'S ioma mac a chaochail neul,
Re am do 'n triath dol fudh lic,
Ge minic a ghineadh a chlann,
B' ainneamh do shamhla' na 'm measg.

Chaochail na siontan an tra dh' eug,
Bha 'n speur ag sileadh gu tric,
Chaidh toradh na coillie air chall,
A cnuasachd a blà 'sa meas.

Bha thu truacanta ri bochd,
Bha thu gu fuasgailteach glic,
Tuigse naduir le sar bheachd,
Fhuair thu gu saidhbhir mar ghibht.

Bha thu treunmhor le deagh choltas,
Mar bha Oscar anns an Fheinn,
Fear fial, gun fhiaradh, gun mheatachd,
Cha leir dhomh neach mar thu fein.

Bha thu siobhailte ri mnaoi,
Bha thu dana dhol an trod,
Bha thu gu meisneachail garg,
'Nuair a ghluaiseadh fearg nad' chorp.

Bha thu math gu dioladh duais,
Bha thu cruaidh 'n am dol an stri,
Seirc, a's oineach, buirb as buaidh,
Do chliu buan an ioma tìr.

Ach thugamaid umhlachd do'n ard Righ,
Nach d'fhag àn larach gun siol,
'S math Alastair a bhi lathair,
Ge craiteach na bheil 'gar dith.

Bitheamaid subhaltach ait,
Do chlann mhac bhi 'm blagh 'sam pris,
Beannachd leis an t saoi a thriall uainn,
'S ann o Dhia thìg gach mor-chis.

CUMHA Shir Tormaid Mhic Leoid le Mari Nighean Alastair Ruaidh.

Righ! gur muladach a tha mi,
'S mi gun mhireadh gun mhanran,
Anns an talla 'm bu gnà le Mac Leoid.
Righ! gur, &c.

Tigh mor macnasach meagh'rach,
Na macaibh 's na maighdean,
Far 'm bu tartarach gleadhraich nan corn.

Tha do thalla mor prisail,
Gun fhasgadh gun dian air,
Far am facadh mi 'm fion bhi 'ga òl.

Och mo dhiobhail mar thachair,
Thainig dil' air an aitreabh,
'S ann a's cianail leam tachairt na còir

Shir Tormaid nam bratach,
Fear do dhealbh-sa bu tearc e,
Gun sceilm a chuir asad na bòsd.

Fhuair thu teist, a's deagh urram,
Ann am freasdal gach duine,
Air dheiseachd 's air uir-ghioll beoil.

Leat bu mhiannach coin lùthmhor,
Dol a shiubhal nan stùc-bheann,
'S an gunna nach diultadh re h òrd.

'S i do lamh nach robh tuisleach,
Dol a chaitheadh a chuspair,
Led' bhogha cruaidh ruiteach deagh-neoil.

Glac throm air do shliasaid,
An deigh a snaithe gun fhiaradh,
'S barr dosrach de sciathaibh an eoin.

Bhiodh-ceir ris na crannaibh,
Bu neo-eisleanach tarruing,
'Nuair a leimeadh an t saighid o d' mheoir.

'Nuair a leigte o d' laimh i,
Cha bhiodh oirleach gun bhathadh,
Eadar corran a gàine 's a smeoirn.

Ceud soghraidh le dùrachd,
Uam gu leannan an t sugraidh,
Gu 'm b'e m' aidhir 's mo rùn bhi ga d' chòir.

'Nam dhuit tighinn gu d' bhaile,
'S tu bu tighiarnail gabhail,
'Nuair shuidheadh gach caraid mu d' bhòrd.

Bha thu measail aig uaislean,
'S cha robh beagan mar chruas ort,
Sud an cleachdadh a fhuair thu d' aois oig.

Gu 'm biodh faram air thailisg,
Agus fuaim air a chlarsaich,
Mar a bhuineadh do shar mhac mhic Leoid.

Gur e b' eachdraidh 'na dheigh sin,
Greis air uir-sgeul na Feinne,
'S air a chuideachda cheir-ghil nan crochd.

FUAIM an Taibh, le Mari Nighean Alaſtair Ruaidh.

Ri fuaim an Taibh
'S uaigneach mo ghean,
Bha mis' uair nach b'e sud m'abhaiſt.
Bha mis' uair, &c.

Ach piob nuallanach mhòr,
Bheireadh buaidh air gach ceol,
'Nuair ghluaist' i le meoir Phadraic.
'Nuair ghluaist' i, &c.

Gur mairg a bheir geill
Do'n t-saoghal gu leir,
'S tric a chaochail e cheum gabhaidh.
'S tric a chaochail e, &c.

Gur lionmhoire chùrs
Na'n dealt air an driuchd,
Ann am madain an tùs maidhe.
Ann am madain, &c.

Cha'n fhacas ri m' re,
Aon duine fudh 'n ghrèin,
Nach d'thug e ghreis fein dha sin.
Nach d'thug e, &c.

Thoir an t-soghraidh so uam,
Gu talla nan cuach,
Far 'm biodh tathaich nan truagh daimhail.
Far 'm biodh, &c.

Chun an taighe nach gann,
Fudh 'n leathad ud thall,
Far bheil aigheir a's ceann mo mhànrain.
Far bheil aigheir, &c.

Sir Toramaid mo rùn,
Ollaghaireach thu,
Foirimail o thùs t' abhaist.
Foirimail o thùs, &c.

A thasgaidh, 's a' chiall,
'S e bu chleachdadh dhuit riamh,
Teach farsaing 's e fial failteach.
Teach farsaing, &c.

Bhiodh tional nan Cliar,
Re tamul, a's cian,
Dh'fhios a bhaile 'm biodh triall chairdean.
Dh'fhios a bhaile, &c.

Naile chunnaic mi uair,
'S glan an lasadh bha d'ghruaidh,
Fudh ghruaig chleachdaich nan dual òr-bhuidh.
Fudh ghruaig,

Fear direach deas treun,
Bu ro fhirinneach beus,
'S e gun mhi-ghean, gun cheum traillail.
'S e gun mhi-ghean, &c.

De'n linneadh b'fhearr buaidh,
Tha 's na criochaibh mu'n cuairt,
Clann fhirinneach Ruairi làin-mhoir.
Clann fhirinneach, &c.

Cha'n eil cleachdan mhic Righ,
Na gaisge, na gniomh,
Nach eil pearsa mo ghaoil làn deth.
Nach eil pearsa, &c.

Ann an treine, 's an luth,
Ann an ceutaidh 's an cliu,
Ann am fèil' 's an gnuis nàire.
Ann am fèil', &c.

Ann an gaisge, 's an gniomh,
'S ann am pailte neo-chrion,
Ann am maise, 's am miagh aillteachd.
Ann am maise, &c.

Ann an cruadal, 's an toil,
Ann am buaidh thoirt air scoil,
Ann an uaisle gun chron caileachd.
Ann an uaisle, &c.

Tuigs-fhear nan teud,
Purpas gach sgeil,
Susbaint gach ceill nadair.
Susbaint gach, &c.

Gu'm bu chubhaidh dhuit sud,
Mar a thuirt iad ris,
Bu tu 'n t-ubhal thar meas aird chraoibh.
Bu tu 'n t-ubhal, &c.

Leodach mo rùn,
Seorsa fhuair cliu,
Cha bu thoiseach ùr dhoibh Sir.
Cha bu thoiseach, &c.

Bha fios co sibh
Ann an iomartas Righ,
'Nuair bu mhulaidich stri Thearlaich *.
'Nuair bu, &c.

Slan † Ghail no Ghaill
Gu'n d'fhuaras oirbh foill,
Dh'aon bhuaireadh ge'n d'rinn ur namhaid.
Dh'aon bhuaireadh, &c.

Lochlunnaich threun
Toiseach ur sgeil,
Sliochd solta bh'air freamh Mhanuis.
Sliochd solta, &c.

Thug Dia dhuit mar gibht,
Bhi gu mordhalach glic,
Criosd dheonach' dha d'shliochd bhi àghmhor.
Criosd dheonach', &c.

* King Charles II. † Defiance.

Fhuair thu fortan o Dhia,
Bean bu shoc'raiche ciall,
'S i gu foisteanach fial nàrach.
'S i gu foisteanach, &c.

Am bheil eannach a's cliu,
'S i gun mhilleadh na cùis,
'S i gu h-iriosal ciuin cairdeil.
'Si gu h-iriosal, &c.

I gun dolaidh fudh 'n ghrèin,
Gu toileachadh treud,
'S a folachd a reir bean righ.
'S a folachd, &c.

'S tric a riaraich thu cuilm,
Gun fhiabhras gun tuilg,
Nighean Oighre Dhuntuilm slan duit.
Nighean Oighre, &c.

BEANNACHD Posaidh do Shir Alastair Mac Choinnich Triath Ghearrloch, agus do mhnaoi, leis a Phiobair dhall.

Gu'm beannaicheadh Dia an teach, 's an tùr,
'S an ti so thainig ùr 'nur ceann,
Geug shona, sholta ghleibh cliu,
Ni buanachd duthacha, 's nach call.

A gheug a thainig 's an deagh uair,
Dha'm buadhach muirn, agus ceol,
Odha Choinnich nan rùn readh,
'S odha Bharoin Shraith Spè nam bò.

Mach o Iarla Siforth an tòs,
Dhiuchd an oigh a's glaine beus,
'S o'n Tuitear shaileach a ris,
A fhreasdaileadh an Righ na fheum.

'S bithidh Grantaich uime nach tim,
Bu treubhaich' iomairt sgach ball,

O Spè a b'iomadaich linn,
A's feigh air firichean ard.

Gheibhte aig siol Ailpein nam fiagh dearg,
Leis 'm bu mhiann gach sealg a frith,
Fir mhaiseach, ghasda gun cheilg,
'N am dhol an seilbh an stri.

'S an o na Cinnidhean nach fann,
A thainig an Oigh a's glain' beus,
Gruaidh chorcair, agus rosg mall,
Mala chaol, cham, 's cùl readh.

Tha h-aodain geal mar a chailc,
'S a corp sneachdaidh air dheagh dheilbh,
Maoth leanabh le gibhtean saor,
Air nach facas fraoch gu feirg.

Tha slios mar eala nan sruth,
'S a cruth mar chanach an fheoir,
Cùl cleachdaidh air dhreach nan teud,
Na mar aiteal grein an òir.

Bu cheol cadail i gu suain,
'S bu bhuachaill i air do bheus,

Cainneal sholais feadh do theach,
A' frithealadh gach neach mur fheum.

Gu meal thu t'ùr bhean òg,
A Thriath Ghearrloch nan corn fial,
Le toil chairdean as gach tìr,
Gu meal thu i, a's beannachd Dhia.

Gu meal sibh breith, agus buaidh,
Gu meal sibh uaile, agus muirn,
Gu meal sibh gach beannachd an cein,
'S mo bheannachd fein duibh air thùs.

'S iomad beannachd, agus teist,
Th'aig an oigh a's glaine slios,
'S beannachd dha'n ti thug leis
Raogha nam bàn àn gnè, sa meas.

MARBH-RANN do dh' Iain Garbh MacGillechalum Rarsaidh, chaidh a dhith le aineart mara.

Mo bheud, 's mo chradh,
Mar dh' eirich dha
'N fhear ghleusda, ghraidh,
Bha treun san spàirn,
'S nach faicear gu brath an Rarsa.

Bu tu 'm fear curanta mor,
Bu mhath cumadh a's treoir,
O d' uilean gu d' dhorn,
O d' mhullach gu d' bhroig,
Mhic Muire mo leon,
Thu bhi 'n Innis nan Ròn, 's nach faighear thu.

Bu tu sealgair a gheoidh,
Lamh gun dearmad, gun leon,
Air 'm bu shuarach an tòr
Thoirt a bhuanachd a cheoil,
'S gu'n d'fhuair thu na 's leoir, 'sna chaitheadh tu.

Bu tu Sealgair an fheigh,
Leis an deargtadh na bein;
Bhiodh coin earbsach air eill
Aig an Albanach threun;
C'ait' am facadh mi fein
Aon duine fudh 'n ghrein,
A dheanadh riut euchd flathasach.

Spealp nach dibreadh,
An cath, na'n strì,
Casan dìreach, fada, finealt,
Mo chreach dhiobhail
Chaidh tu dhìth oirn,
Le neart sìnidh,
Lamh nach dibreadh caitheadh orra.

Och! m' fheudail uam,
Gun sgeul sa chuan,
Bu ghle mhath snuadh,
Ri grein, 's ri fuachd,
'S e chlaoidh do shluagh,
Nach d' fheud thu 'n uair a ghabhail orr',

'S math thig gunna nach diult
Air curaidh mo ruin,
Ann am mullach a chuirn,
'S air uilean nan sùc,
Gu 'm bitheadh fuil ann air tùs na spreidh-sia

'S e d'fhag silteach mo shuil,
Faicinn t' fhearainn gun sùrd,
'S do bhaile gun smùid
Fudh charraig nan sugh,
Dheagh Mhic Chalum nan tùr a Rarsa.

Mo bhèud, 's mo bhròn,
Mar dh' eirich dhò
Muir beucach, mor,
Ag leim mu d' bhord,
Thu fein, 's do sheoid
'Nuair reub ur seoil,
Nach d'fhaod sibh treoir a chaitheadh orr.

'S tu b'fhaicillich' ceum,
Mu'n taice so 'n dè,
De na chunnaic mi fein,
Air faiche nan ceud,

Air each 's e na leim,
'S cha bu slacan gun fheum claidhe ort.

'S math lùbadh tu pìc
O chùl-thaobh do chinn,
'Nam rusgadh a ghill,
Le ionnsaidh nach till,
'S air mo laimh gu'm bu cinteach saighid uat.

'S e an sgeul craiteach
Do'n mhnaoi a d'fhag thu,
'S do t aon bhrathair,
A shuidh na t'aite,
Diluain Caisge,
Chaidh tonn bait ort,
Craobh a b' aird' dhe 'n abhal thu.

Tuig do dheireadh fein a dhuine,
'S abhar gioraig dhuit do chuid,
Tri buird, agus aon leinteag,
T' fheudail la seinn do cluig.

An crann sin a bha'n dè gu miaghail,
'S earradh fein gu sgiamhach uaine,
An diugh mu theid thu ga fheuchain,
'S eiti a leirsean le luimead.

'S boidheach glan, ùr, dosrach, òg,
Brosgal breig' an t sòlais ghearr,
An diugh thionn i ri lùbadh,
Thuit a chraobh o bonn gu barr.

Amhlaidh mar dh'eireas dha duilleach,
'S amhlaidh dhuits a dhuine thruaigh,
An deighs' do cheile san t saoghal,
Tuitidh tu na d' aonar san uaigh,

Sgarar thu o d' ghradh air talamh,
Sgarar thu o d' airm, 's o d' eididh;
Tha'n aois ag leaghadh do chaileachd,
Ge b' ionmhuin leat an dail na'm faodadh.

Mu'n dail nach faodar leat fhaighin,
Bheirin dhuit comhairle gu d' sheoladh,
Mu'n teirig gaineamh do ghloine,
Dean-sa cabhag dh' iaraidh trocair.

Liubhair t'anam do Dhia an tùs,
E ga d' anacladh o phiantaibh bàis,
T' anam a thogail le t'anail suas,
'S an uair ag teannadh gach la.

ORAN do Chaiptean Ailean Chinsburgh, le Iain Mac Codrum.

Nis o'n tha mi m' aonaran,
'S mi chònuidh ann sa Bhágh,
'G obair air na h òrain,
'S e 's còire na bhi m' thamh,
Tighinn air beùs an Donullaich,
Tha fearail, treubhach, mordhalach,
Gur ioma ceud chuir eolas ort,
'S bu deonach leo thu slan.
Tighinn, &c.

'S e mo rùn an t Ailean,
D' fhàs foinnidh, fearail, ard,
Aon mhac De ga d' anacladh,
O an-shocair, 's o chradh;
Sàr chuirtear muirneach, macnasach,
A Ghiulain mhuinte, mhacanta,

Tha cruaidh gu chùl ach casadh ris,
'Nuair dhuisgear eas' gun tàth.

Fear eolach, seolta, siobhailt thu,
Gun toir air stri gu brath,
Am bheil mais', a's tlachd, a's aoidhaileachd,
Cho mhath sa dh'innseadh Bard,
Mordhalach, mor-inntinneach,
Gun toireachd air a phriobalachd,
Gun scod de Chlann mhic Cuibain ann,
Gu hìosal, na gu hard.

Fear foinnidh, fearail, soc'rach thu,
'S neo-throichail a measg chaich,
B' acfhuinn fear do choltais,
Chuir mais air chnoc na dha,
Leoghan feardha, tosgarra,
Mor churaidh, calma 'n toirtealachd,
'S mairg luch an-mein chasadh ort,
Gun fhosadh air do laimh.

'S mairg luchd an-mein chasadh air,
Gun fhosadh air a laimh,

Na thigheadh cearr, na toisgeal air,
Gus brosnachadh thoirt dha,
Lann sgaiteach de smior cruadhach air,
'S an truaill bu dreachmhoir' dualanan,
Cha stad e'm feoil, am buailear e,
Gu 'n ruig e smuais nan cnamh.

Cha bhrideach air an fhaiche e,
Ri fhaicinn a measg chaich,
Ceann-feadhna meagh' rach, faicilleach,
Am bheil taitneachdain air blar,
Fear irisiol, ciuin, ceillidh thu,
Gun easbhuidh smior', na treubhantais,
Gu'm b' eireachdas fear t eugais
Air cheann daoine 'n taobh so 'n Fhrainc.

Dubh, a's deirg', a's gille,
Dreach an fhir a tha mi 'gradh,
Gu calma, feardha, fireachail,
Ro chinadail ri daimh,
'S e ceol a's fearr, 's a's binne leam
Gun d'rug do mhathair fireannach,
Gu'n canar sar fhear cinnidh ris,
Gach ionad an dean thu tamh.

Cha b' iongna dha d' luchd eolais,
Ge bu deonach leo thu slan,
Do dheorain, a's do dhileachdain,
Gun bhi 'n teinn, na 'n sàs,
A ghnuis tha flathail, eibhinn,
Far an luidh thu, slan gu 'n eirich,
Deagh naigheachd fear na feile leat,
Do cheile bhi na 's fearr.

Oighre air Leinn mhic Iain thu,
Mac Samhail sgach cionfa'h,
Gu daimhail, cairdail, ineachail,
Ri duine bhiodh an sàs,
An ceanaltachd, 's an reasantachd,
Am fearalachd, mar d'fheumadh tu,
Gu'm b' athairail dhuit na beusan sin,
Bha leirsineach do chach.

Cha bhreac an iomal lonain thu,
Gun neart, gun seol air snamh,
Cha 'n fhochan brais folaich thu,
Le gaise mor na bharr,
Cuspair cinnteach, comhnard thu,

Dhe'n fhinneadh rioghail Dhonallach,
'S mairg a chuireadh constri ort,
'S tu deonach chol na plairt.

'S tu shliochd nan curaidh mileanta,
Nach fuiligeadh spid fudh thair,
Nach giulaineadh airm dhiomhaoineach,
'S an tìr a dol fudh smàl,
Le caithream nam fear mora sin,
Bhiodh gearradh garbh air spoltaichean,
Bu shalach garbh a chocaireachd,
'Nam toiseachaidh air àr.

Chuir Dia taogha ceile * ort,
Rinn mais', a's feil ri daimh,
Rinn an gniomh bu smioraile,
Rinn bean a tha, na bha,
Le barrachd uaisle, a's rioghalachd,
Ghluais i ann sna gniomhara,

* Flora Mac Donald, who rendered her fame immortal by the brave, and active hand, she took in saving Prince Charles Stewart's life; when he was hunted by his merciless enemies through the Western Isles.

Thug seanachas buan do linncachan
Air cuimhne an deigh a bais.

Cha b' iongna leam a h-uaisle,
Thoirt dhi gluasad ann sa chàs,
Bha stoc nan craobh o'n bhuaineadh i,
Gun ghrod, gun ruaidh, gun smàl,
Odh Aonais oig nam Brataichean,
A's Raonuill mhoir nam feachdanan,
B' e 'm fortan còir na 'n tachaireadh.
Dha'r 'n eascairdibh bhi slan.

FREAGRADH Iain Ghárnaileir do dh'Iain Bàlbhan, le Iain Mac Ailein.

Air fonn,—"Srath-chuaiche," le *Iain Lom*.

Mu'n sgeul so a chualas
Ga luaidh air Iain Mantach,
'S mu'n fhreagairt a fhuair e
Ann am bruadair a bhalbhain,
Ged nach tigeadh le m' ghéir-sa
An tuigse threun so a leanamhuin,
'S fearde sgeul air a threisid
Moran teisteis, a's dearbhaidh.

Chi mi'n saoghal air chuibhlean,
'S gun e aig aon char a fuireach,
Ach ag direadh, 's a tearnadh,
Mar Roth amhailteach Muilin,
Am fear a thachair na airde,
'S e 's mò aobhar gu mulad,
'S gu'm faod mise th'air tearnadh
Bhi na aite mu'n sguir e.

Ciod e'n gliocas, na'n tabhachd,
Tha do gharnaileir eolach,
Craobh thorach a gharaidh,
Dhol le h-ailgheas ga fogradh,
Gu crann ùr chuir na h-aite,
'S gun e mu nadur leth-eolach,
'S a mheud 's a gheibh e ga àrach
Seal mu'n tàr e deagh phòr dhe.

Ach an cranns' o chionn tamuil
Bha fudh thoradh gun easbhuidh,
'S cian o chraobh-sgaoil a chomain
Air gach comunn am Breatain,
Ged a rachadh cail dhubhair
Air a chnuasachd re treise,
'S mairg a loisgeadh a thiomban
Ris a mhuintir a chreic e.

'S beag m'iongna a' Nasion
Bha gun diamh ris ga threigeadh,
'S gu'm b'e 'n aobhar chun fhogradh,
Nach b'ann dhe'm pòr fein e;
Ach Alba bheag dhona, bha
Gun onair fudh'n ghrein aic,

Ach gu'm faodadh i raitin
Gu'm b'e àrach a geig' e.

B'e ar gliocas san aobhars'
Anns na càsanan ceudna,
Bhi caomh, carthannach, cairdail,
Mar ion bhrathairean do cheile,
Gach ni tha air marthain
Chumail slan mar a d'fhaodas,
'S gu'n do dh'orduich ar Slanuighear
Dhuinn a chain thoirt do Cheasar.

Ach 'se th'ann mo raoghain
Gun dol air m'aghaidh na's daine,
O'n tha'n t-ath so co domhain
'S nach tomhais cás ghearr e,
Ach an Righ dha'm bheil feartan,
'S a ni gach beart mar a's ail leis,
Chuir na còrach na suidhe,
Mar a's cubhaidh sgach aite.

MARBH-RANN le Rob Donn do dha Mhinisteir chliuiteach, Maistir Iain Munro, agus Donull Mac Aoidh.

Air fonn—" The Pearl of the Irish Nation."

'S e mo bheachd ort a bhàis
Gur bras thu ri pairt,
'S gur teachdair tha laidir, treun thu.
Ann an cogadh, na'm blàr
Cha tugar do shàr,
Aon duine cha nàr do threigeadh.
Thug thu an tràs
Dhuinn buille na dha,
Chuir Eaglais bàn, a foghlum,
'S fhuras dhomh ràdh
Gur gairid do dhàil,
'S gur tric a toirt bearn nar Cleir thu.

Bhuin thu rinn garbh
Mu'n dithis a d'fhalbh,
'N'air ruidh thu air lorg a cheil' iad.
C'uime nach d'fhag thu

Bhuidhean a b'aird' ;
A bhitheadh do chàch ro fheumail ?
A bhruidhean a b'fhearr
A' tighinn o'm beul,
'S an cridheachan lan de reasan.
Chaidh gibhtichean grais
A mheasgadh na'n gnàs,
'S bha'n cneastachd ag fàs do reir sin.

Dithis bha'n geall
Air a ghearradh a bonn,
Gach ain-iochd, gach feall, 's gach eacoir,
Da sholus a d'fhalbh
A earrunnan garbh,
D'fhag an talamh sin dorch do reir sin.
Ged tha e cruaidh,
Gu'n deach iad san uaimh,
Tha cuid a gheibh buaidh, a's feum dhe ;
Mar ris gach aon ni,
A d'aithris iad duinn,
Chaidh 'n gearradh a tìm an leughaidh.

Dithis a bh'ann,
Bu chomhairle, 's bu cheann,

Do phobul fhuair am gu'n eisdeachd.
Dithis a bha 'm bàs
Na bhriseadh do chàch,
Gidheadh gu'm b'e 'm fabhar fein e.
Cha ladarn gu dearbh
Dhuinn a chreidsin 'n'air d'fhalbh,
Gu'n d'fhreagair an earbs' gu leir iad.
A dh'ain-deoin an aoig,
B'e'n caraid a gaoil,
'N'air scar e o thir nam breug iad.

Tha sgeulan ri inns'
Mu dheibhinn na dithis,
A b'fheumail a bhi 's na ceudaibh.
Faodaidh mi ràdh,
Ge teumnach a'm bàs,
Nach tug e ach pairt d'a bheum uainn.
Ged thug an tinn
An corpaibh do'n chill;
Bithidh iomradh binn na dheigh orr',
A's ioma beul cinn
'G aithris 's gach linn
Na labhair, na sheinn, sna leugh iad.

Sinn a tha lathair
Tuig'maid an tràcs',
A's cleachdamaid trà ar reasan.
Nach faic sibh, o'n bha
An lathaicheans' gearr,
Gun ruidh iad na b'fhearr an reis ud.
'S mac samhuil duinn iad,
Ged nach eil sinn co ard
Anns na nitheanan crabhaidh, leughant.
Na earb'maid gu brath
Gu'n ruig sinn an tait's',
Mur lean sinn ri pairt de'n ceuman.

Tha'n teachdairs' air toir
Gach neach a tha beo,
Ga'n glacadh an còir, na'n ea-coir.
Na gheibh e na dhorn,
Cha reic e chionn oir;
Ri gul, na ri deoir cha'n eisd e.
Chi mi gur fiu
Leis tighinn do'n chùil
Gu fear ann an cluid mar eididh;
'S ged dheanamaid dùn,

Cha cheannaich e dhuinn
Aon mhionaid de uin' o'n Eug sin.

An dithis so chuaidh
Cha deachadh cho luath,
Na'n gabhadh tu uainn an eiric.
Cha leig'maid na'n dithis
Iad as san aon mhios,
Na'm b'urra sinn diol le reasan.
Ach 's teachdair ro dhàn
Thu tighinn os aird,
Buailidh tu stàtaibh, 's deircean ;
Cha bhacar le phris
Air t'ais thu a ris,
'S tu dh'easbhuidh an aon mu'n teid thu.

Glacaidh tu chloinn
Amach o na bhroinn,
Mus faic iad ach soils' air eigin.
Glacaidh tu'n oigh
Dol an coinneamh an oig,
Mu'm faodar am posadh eigheach'.
Mus beag, na mus mor,
Mus sean, na mus og,

Mus cleachdadh dhuinn còir, na ea-coir,
Mu tha sinn nar beo,
As anail nar sroin,
Cuirear uile sinn fudh na feich ud.

Tha'm bàs os ar cinn
'G ar glacadh le tinn,
'S le fradhrac ar cinn cha leir e:
Ach tha glaodh aig cho cruaidh,
'S gu'm faodadh an sluagh,
A chluinntinn le cluais an reasain.
Nach dearc sibh a chùl,
A's fear aig na sculrd,
'S e smeideadh a shùl' na dheigh oirn.
An diugh ciod am fath
Nach bith'maid air *ghcard.*
'S gu'n bhuin e ar nabaidh 'n dè uainn.

A Chumhachd a tha
Cuir h-ugainn a bhàis,
Cha teagamh nach paidh air t'fheich e:
Tha meisneach, a's bonn
Aig neach a tha 'n geall

Air tagradh na gheall a bheul da ;
O's athair do chlann,
A d'fheitheas air teann,
'S fear taighe don bhantr'aich fein e ;
'S cruthaichear a th'ann,
A bheir gu neo-ghann
Na thoilleas sinn anns a' chreatuir.

AIR Bàs Mhaistir Pelham*, agus Eoghain, leis a Bhard cheudna.

O's fada, 'scian fada,
'S cian fada gu leoir,
O'n la bha thu fudh sheac-thinn,
Gun duine faicinn do bhroin:
Mu tha 'n tìm air dol seachad,
Nach deach a chleachdadh air chòir,
Nis, ged nach dàil duit ach seachdain,
Dean droch fhasan a leon.

Ach na'n tuigeadh sinn aoig thu,
Cha bhiodh an saoghal-sa 'gar dalladh,
'S nach eil aon de shliochd Adhaimh

* This was Henry Pelham, who was prime minister of state. Ewen was a poor man, who lived in an obscure corner of the North. They were both carried off by death on the same day. From this circumstance the Poet takes occasion to represent the progress of death from the highest to the lowest of mankind.

Air an tamailt leat cromadh;
Tha mi faicinn gur fior sud,
Gur ard' a's iosal, do shealladh;
Thug thu Pelham o mhorachd,
'S an d' fhuair thu Eoghan sa' Pholladh?

Tha thu marbhadh de 'n t seors ud,
Mu'm bheil bròn dhaoine mora,
'S tha thu suibhal air muintir,
Mu nach cluinntear bhi caoineadh;
Cha 'n eil aon san staid mheadhain,
Tha saor fathast o'n doruinns',
Do nach buin a bhi caithris
Eadar Pelham, a's Eoghan.

Tha iad tuiteam mu'n cuairt duinn,
Mar gu 'm buailt' iad le peileir;
Dean'maid ullamh 'sam fuaim so
Ann ar cluasan na fharum.
Aon a's lugha measg mhoran,
Am faic thu Eoghan fudh ghalar?
Aon a's mò anns na h aiteans',
An cual' thu bàs Mhaistir Pelham?

Ach a chuideachd a chridhe,
Nach dean an dithis oirn scathadh,
A's sinn mar chainneil an lainteir,
'S a da cheann a sior chaitheadh.
Cha robh aon a measg dhaoine,
Bha na b' ilse na mac t'athars';
Cha robh aon os a chinn-sa,
Mach o'n righ air a chathair.

'S tric thu bhàis cuir an ceill duinn
Bhi sior eigheach nar cobhrach;
Tha mi 'm barail mu 'n stad thu,
Gun toir thu 'm beag, a's am mor leat.
'S an o thainig am foghbhar,
A fhuair sinn fraighe a d'fhonadh,
Le do leims' o na cuirtibh
Do na chuil am bheil Eoghan.

ORAN do Mhaistir Donull Morison†, Leighe a bha ann an Teaghlach Mhic Aoidh; leis a Bhard cheudna.

LUINNEAG.

Binn sin uaireigean,
Searbh sin og,
Binn sin uaireigean,
Searbh sin og,
Binn sinn uaireigean,
An comunn so a d'fhuaraich,
Air an robh earrball gle dhuainail,
Ge bu ghuanach a shron.

A BHLIADHNA na Caluinn s'
Bu gheur am faobhar a ghearradh an teud,
Bh' eadar Donull, 's am Morear,
'S iad mar aon ann an comunn, 's an gaol,

† Dr Morison was, for a long time, in high esteem, and favour in the family of Lord Reay. But at length, a misunderstanding coming in the way, he found cause to leave the family, reflecting at the same time, on the fluctuating tempers, and unsteady favour of the great; and repeating that old Gaelic adage, "Is sleamhuin an "leac th'aig dorus an taighe mhoir."

Ach cia b'e ni bha sna cairtean,
Chaidh e feargach oirn seachad an de ;
'S co a's dacha bhi coireach,
Na'm fear a d'fhagadh am baile leis fein.

Chunnaic mis' air a bhord thu
Bhliadhna ghabh Sina Ghordan an tat',
'S cha chuireadh tu t'aodan
Ann an comunn nach slaodadh tu leat :
'Nuair a shaoil thu do shorachan,
Bhi cho laidir ri tulachain a gheat,
Shlip na bonna chasan reamhar
Dhe na lom leacan sleamhain gun taic.

Cha ghlacain-sa iongna
As an lic so chuir miltean a muigh,
Dhe na corra cheannaich bhrioscach,
Aig am faict' an da iosgaid air chrith ;
Ach an trostanach treubhach,
Chuireadh neart a dha shleisde na'n sith.
Mo thuit eas aig ar dorus,
Cia mar sheasas fear eile sam bith.

'S ann tha ceuman an Fhreasdail
Toirt nan ceudan de leasanan duinn,

Deanadh iobhairt de bheagan,
Gu'm biodh cach air an teagasg re'n linn ;
Ach mu thuiteas fear ath-ghearr
Le bhi seallluin ro bhras os a chionn,
Cha'n eil fhios agam aca
Co's ciontaich'n leac, na na buinn.

Tha mise fein ann an eagal,
'Giaraidh fasaich, a's eig do mo shail,
A's mi falbh air na leacan,
Air an d'fhuair duine seasmhach a shàr ;
Ach tha m' earbsa trid chunnard
Mo gharbh chnaimhean uile bhi slan,
Oir ged tharladh dhomh clibeadh,
Cha'n eil aird aig mo smigid o'n làr.

An duin' ogs' tha na leighe,
Tha mi claistin tha tighinn na dheigh,
Fhuair e leasan o dhithis,
Chum sgu'n seasadh e suidhicht na cheum ;
Mu'n chuis tha'd ag leantuin
Cuiream cùl ri bhi cantuin na's leir,
Ach na'm biodh brigh ann mo chomhairle,
So'n tam am bheil Somhairle na feum.

ORAN leis a Bhard cheudna, ann am bheil da Nighin uasail ag freagradh a cheile; aon ag dio-moladh, 'n aon eile ag moladh nan gleann, 's na duthachan ard.

Co b'e dheanadh mar rinn mis'
Bu mhiste se gu bràth;
Dhol do bheinn, an aghaidh m'inntinn,
Mhill e mi nam' shlaint';
Pairt de m'acain, Braigheach Mhearcain,
'S air' gun mharcaid è,
Ach spain, a's copraich am ba-theach fosgailt',
'S gràine shop ri làr.

Cha'n eil seomar aig Ri Breatain,
'S taitneich' leam na'n carn;
Bithidh se uaigneach do ghruagaich,
'S ni e fuaim n'air 's aill:
Feur, a's coille, blath, a's duille,
'S iad air ioma neul,
Ise le *Echo* mar na teudan
Seinn gach teis a's fearr.

'S truagh an cònuidh leam air dònach
Suidhe 'm froig nan carn;
Mur eil 'Strianach ann air bliadhna,
Cha robh riamh na b'fhearr,
Gruaim na beinne, 's fuaim a' ghlinne,
'S fuathach leinne ghâir;
Gràin mo chridhe reubadh lighe,
An tait' an tiughe 'm feur.

Ciod am fath mu'n tug thu'm fuath-sa
Do na bruachan ard,
Nach faic thu fein 'n'air thig an spreidh,
Gur feumail iad le'n àl,
Cha ghràin cridhe ar làrach shuidhe,
Na gàir na lighidh lain,
Dha'n gnà bhi cladhach roimh a h-aghaidh,
'S feur na deighidh fàs.

Na bha firinneach dhe t'amhran,
'N'air bha'n samhradh blà;
Rinn e tiondadh lath samhnaidh,
'S bheir an geamhradh shàr,
Duille shuighte barr an fhiodha
D'fhàs i buidh, bhàn,

'S tha maise 'n t-sratha air call a datha
Le steall de chathadh làir.

Gleidhidh 'n talamh dh'ionnsaidh 'n t-samhraidh
Sin a chrann an tras,
Beatha, 's caltuinnn lath Bealtein
Gealltanach air blàthas;
Bithidh gruth, a's crathadh air na srathaibh,
'S teirigidh an cathadh làir.
O! 's grinn an sealladh glinn, a's stealladh,
Laoigh, a's bainne 's dàir.

'S e mo bharail fein gu'n caill sibh
Air na rinn sibh chàis,
Thigh'n do shliabh gun chur, gun chliathadh,
'S nach eil biadh a' fàs,
B'fhearr bhi follaiseach an Galladh,
Na bhi 'n comunn graisg,
Ga mo dhalladh leis a chonnadh
'N taice balla fàil.

ORAN leis a Bhard cheudna d'a leannan.

'S trom leam an airidh,
'S a ghàir sin a th'innt',
Gun a phairt sin a b'abhaist,
Bhi'n tras air mo chinn;
Anna chaol-mhalach, chioch-chorrach,
Shlib-cheannach, ghrinn,
'S Iseabail a bheoil mhilis,
Mhanranaich, bhinn.

Heich! mar a tha
Air mo chinn;
'S e d'fhag mi cho craiteach,
'S gun sta dhomh bhi 'g inns'.
Heich! &c.

Shuibhail mis' a bhuail',
Agus shuas measg nan craobh,
'S gach ait' anns am b'abhaist,
Bhi tàladh mo ghaoil,
'S chunnaic mi'm fear bàn,

A's e manran r'a mhnaoi,
'S b'fhearr leam nach tàrain
An trà ud na'n gaoith

'S e mar a bha
Air mo chinn,
A d'fhag mi cho craiteach,
'S gun sta dhomh bhi 'g inns'.
'S e, &c.

Anna bhuidh, nighean Donuill,
Na'm b'eol duit mo ni,
'S gur e'n gaol, gun bhi paidht',
Thug amhain uam mo chli;
Tha e dhomh, a' t'fhianuis,
Cho gniomhach, 's tra chi,
Diogaladh, 's a' smuiseach,
'S gur ciurt' tha mo chridh'.

Air gach tra,
'S mi ann an stri,
Feuchain ri aicheadh,
'S e fàs rium mar chraoibh.
Air, &.

Labhair i gu h-ailgheasach,
Aiteagach rium,
Cha nàr thu bhi laimh rium
Gu càradh mo chinn ;
Bha siathnar ga m'iaraidh,
Car bliadhna de thim,
'S cha b'airidh thar cach thu
Thoirt barr os an cinn.

Ha! ha! hà!
An d'fhas thu gu tinn,
Mu 'se gaol a bheir bàs duit,
Gu'm paidh thu d'a chionn.
Ha! &c.

Cia mar bheirinn fuath dhuit,
Ged fhuaraich thu rium ;
'N'air a's feargaich mo sheanachas
Mu t-ainm air do chùl,
Thig t-iomhagh le h-annsachd
Mur shamhladh na m' uigh,
A's saoilidh mi gur gaol sin,
Nach caochail a chaoidh.

'S theid air a ràdh
Gu h-as-ùr,
'S fasaidh e'n trà sin
Co arda ri tùr.
'S theid, &c.

O'n chualas gu'n gluaiseadh tu
Uainn leis an t-saor,
Tha mo shuain air a buaireadh
Le bruadairean gaoil;
'S gun an cairdeas, a bha'n sud,
Cha nàr mi bhi saor,
Ga mo bharnaigeadh laimh riut
'S e ghna dhomh mar mhaor.

Ach mu tha
Mi ga do dhi,
B'fhearde mi pàg uat,
Mus fhagadh tu'n tir.
Ach, &c.

ORAN le duin' uasal araid, a bha tamh an Duthaich Mhic Aoidh, air dha sgur de'n Drobhaireachd, ris an robh e greis de aimsir oige.

'S aonarach ata mi 'm bliadhna,
'S tha mi cianail air a shon-a,
Tional achichean air bhraigheach,
A's feidh air fàsach barr na bh'orra.
'S gabhaidh 'n roinns' tha'm buill an anama,
Pairt diu leanamhuin air gach cor-a;
Lean mo thuigse sionn ri m'fheum,
A's thàr an fheill di fein mo thoil-a.

'S luaineach, mion-chorrach, am dhuisg mi,
'G iaraidh naigheachd ùr gach fir-a;
Suain cha'n fhaigh mi air a rian-a,
Deoch, na biadh, cha'n iar, 's cha sir mi;
'S gann gu'n cluinn mi phairt tha laimh rium,
'Nuair a's airde'n gàir 's an gean-a,
Smuainteachadh bhi air an fheill,
'S a sealltuin air mo dheigh 's mi soan-a.

Ach Uisdean cluich a reir do cheille,
Deanadh t'fheir ri grein na teas-a,
'S cuimhnich nach eil neart an daoine,
Nach toir beagan tim air ais-a ;
Smuaintich orm-sa la Fheillmicheil
Am buthan dithreabh ri bun phreas-a,
'S m'aigne cho iosal ri luath,
Airson bhi tuath 'n'air tha thu deas-a.

Ach tha thu'n cuirtibh mar bu chòir,
Ged tha mi fudh cheo 's fudh smalan,
'S tha thu deanadh 'n airde t'eolais
Ris gach duine mor, a's mion-a,
Tha thu nochd a' dol shealltuin
Air Barcalltuin, 's air a bhean-a,
'S ged a d'fhàs mo chasan mall
Cha tric mu smuaintean sionn, na sin a.

Ach saoilidh mi gu'm bheil mi ann,
A's glacaidh mi gu teann mo chuilc-a,
A's saoilidh mi anns a cheart am,
Nach eil am' cheann ach samhla' uilc-a,
Saoileam gu'm faic mi do cheuma,
'S do lamh threun 's an t-srein, 's a' chuip-a.

'S tha do dhealbhs' aig suilean m'inntinn,
Mar tha bheinns' aig suil mo chuirp-a.

Deanadh aithne ris gach Drobhair
Chaith mi ioma bota 's spuir-a,
'S rinn mi 'n airde cliu do ni,
Greis de thim mu'n d'rinn mi sgur-a,
'S caraid thu, cha chall na fhuair thu,
'S tu tha buain na bha mi cur-a,
'S ait leam thu bhi'n tùs na pris,
Ged tha mi 'm bliadhna m'aonar tur-a.

ORAN molaidh, leis a Bhard cheudna, do Mhari Nic Aoidh, Nighean Fir Bhigais, air dhi Uilliam Bailli, Fear na h-Airdemoir, a phosadh.

Co fad 's a tha cliu na Reul tuatha
Thar na reannagan shuas tha toirt car,
Cha lugha tha Mari Nic Aoidh,
A toirt urram os cinn Mari Carr.

Cha'n ann ged tha suilean mar intleachd,
Gu smuiseachadh inntinn nam fear,
Air chor 's gu'm bheil treis diu ga h-iaraidh
O Dheas, a's o'n Iar, a's o'n Ear.

Ach o'n tha feartan na h-aodan,
Mur tha anns a' ghrein, 's i na teas,
Mu'n aon fhear a sheallas gu dùr,oir',
Bheir ceudan an suil air an ais.

Cha mhò tha de neart anns a chanan,
Cur ghaisgeach le anail air falbh,

Na chumhachd th'aig Mari gu tarruing
Le seallanan banaileach, balbh.

'S ann tha luchd oifig, a's beathaich,
A's aireamh de leithidibh fin,
Ag ruidh ann an cuisibh a's dacha
Bhi fiughail air Mari mar bhean.

'S caomh leis a chaiptean an oifig,
'S cha'n ann airson gnothaich an Ri;
Ach gus gu'm bi onair na's airde,
A's gu'm buinig e Mari Nic Aoidh.

Buinidh do'n Bhailli mor cheartas,
A thoirt do gach neach thig na ghaoith;
Ach cluicheas e *tric* air a nabaidh,
Gu thilleadh o Mhari Nic Aoidh,

Am fears' tha co sona na phòsadh,
'S gun chothaich e'n oighs' thoirt a mach;
'S e beatha na tha ris-sa de fharmad,
'S tha casan gun fharmad ri neach.

An Caiptean a dhearbh leis na sheinn e,
Gu'n robh e gu tinn re car seal;

D'fhonadh dha sealladh dhe h-aodain,
Gu leigheas o ghaol Mhari Carr.

Ged chuireadh fortan ceud failt air,
'Na storas, na chairdean, 's na mheas;
Cha'n urra mi mholadh na's cruaidhe,
Na innseadh gun bhuannaich e is'.

Ach ged a tha Mari co cliuiteach,
'S e'n rud a chuir crùn air a sealbh,
An cothachadh treun rinn Gleann-iubhair,
'N'air thug e a piuthair air falbh.

O'n bha i na fiuthaidh do dhanaibh,
A bheireadh ri dheanamh da Phope *,
'S tha i nis bliadhna na mathair,
'S e sud a d'fhag Mari na *top*.

* The English Poet.

CUMHA, leis a Bhard cheudna, do dh' Uisdean Mac Aoidh, Mac Fir Bhigais, dh'eug 'nuair bha e na fhleasgach og, ni a dhuisg bròn dc mhoran.

Nach truagh an sgeul, fhuair mi fein,
Mu'n tiom so 'n dè, o d'fhalbh mi uaibh;
Gun bhuail an teug an t uasal treun,
Le cuartach geur, 's gu'n mharbh sud e;
B' ann de mhac Aoidh, thaobh duine, a's mnaoi,
An gasan aoidhail, dealbhach ud,
Mo chreach! ga inns', gu'n deach gun aois
Mac da 'm bu thìr Srathaladail.

Nach cruaidh an guth-sa th'aig an t sluagh,
O'n deach thu luath's a dh'earb iad riut;
Tha ghaoir cho cumannt' aig daoin' uais,
Aig mnai, aig tuath, 's aig searbhantan.
Cha'n eil o'n Torr, gu'n ruig an Stoir,
Aon duine beo, o d'fhalbh thu uainn,

Goid fin̄ eges d'rbein

Ceatrer fion̄ fiade ꝗ ttes
fa mebꝗ liom eniomtes
cuges d'rbe ne ndeil
de lus dlrb cogꝗ d'rbein
dies o fin̄ borb ē bet
fꝗ o d'rbein tlbꝗtec cet
trier o mec crbull feill
y fear o d'rbein d'rec reid
Sugos fion̄ sen mbrog ben
Ge dios d'rbe ꝗ e leimh deis
y dies oile do mꝗ fin̄ ellmune
trier o d'rben mo cion
fer fiadeis ne nageid fin̄
de fear on loc nꝗ leg leimh
dies o fin̄ y fer o d'rben

A's dheanadh d' fhoistean, a's do chail,

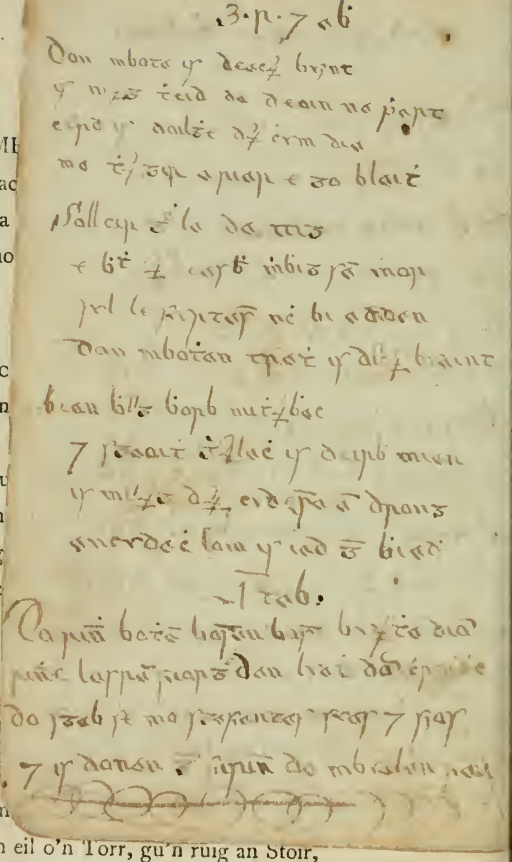

CUMH
Mac
bha
mho
Nac
Mu'n
Gun
Le cu
B'an
An g
Mo c
Mac
Nach
O'n
Tha
Aig m
Cha'n eil o'n Torr, gu'n ruig an Stoir,
Aon duine beo, o d'fhalbh thu uainn,

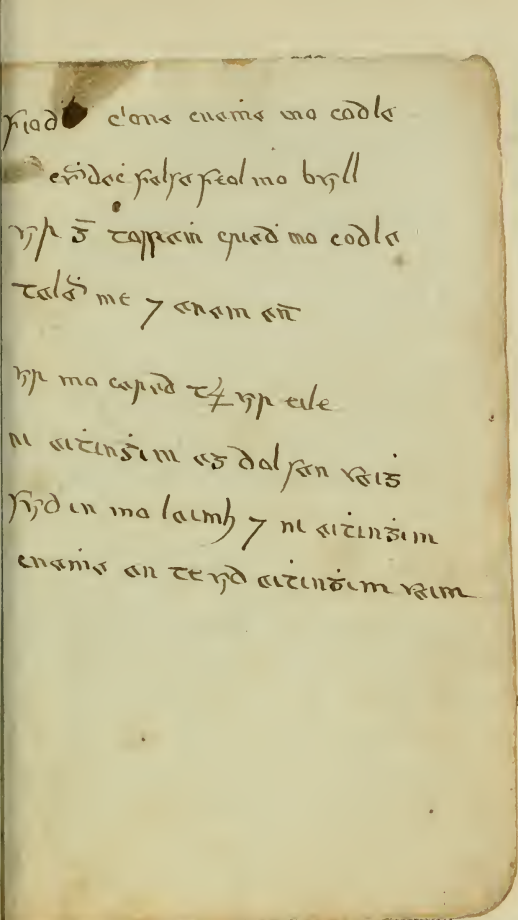

A's dheanadh d' fhoistean, a's do chail,

CUMI
Mac
bha
mhc

Nac
Mu'n
Gun
Le cu
B'an
An g
Mo c
Mac

Nach
O'n
'Tha
Aig m
Cha'n eil o'n Torr, gu'n ruig an Stoir,
Aon duine beo, o d'fhalbh thu uainn,

A 's urra còradh mu na bhord,
Ach tùrsach', brònach, marbh-rannach.

Cha'n ann mu chall an codach fein,
Tha sluagh gu leir cho càsmhorach ;
Ach aon thoirt uath, gun aon fhear fuath,
Ann an robh gach buaidh cho fhàsmhorach ;
A phearsa gu leir, a dhreach, 's a cheill ;
Ann 's nach bu leir dhuinn failigibh ;
Mach o'n Eug du chuir an ceill,
Nach bheil gach crè ach bàsmhorach.

Tha do chairdean fal', a's feola,
'S do luchd eolais cianalach,
Airson do ghearraidh a's an t saoghal,
Mu'n robh a h-aon diu riaraicht' dhiot.
'S e cùis am broin, nach d'fhag thu beo dhuinn,
Fear co og, 's co ciallach riut ;
Mu scriobhar cliu do bheath air t'uaimh,
Gur lionmhoir' buaidh, na bliadhnaichean.

Ged bhiodh do ghnuis air duine bàth,
Cha bhiodh a bhàs neo-thùrsach dhuinn ;
A's dheanadh d' fhoistean, a's do chail,

Am fear bu graist' cho cuirteach dhuinn,
An tuigse gheur a liutha sgeul,
'S a' ghibht a b' fhearr gu 'n cuimseachadh;
'S tu seud bu lain', tighinn huig gach la,
De 'n t-slig' a b' àilte cuimteachd.

'S lionmhor cridhe a thuit a bhàn,
Mu'n cuairt air la do thiolacaidh,
Bha 'g earbsa cinnteach ri do linn
Bhi suight' an inntinn shior-bheartaich,
Bha ioma ceud dhe t'fhinneadh fein
Ag deanadh feum mar iomhaigh dhiot;
Ach dhearbh an leim so dhuinn gu leir,
Nach bheil fudh 'n ghrein ach diomhanas.

Co an duine thug ort barr
Am breith, am pairt, 'san iûnnsachadh;
Na co an aon a sheasas t'ait
Dhe'n th'air an cradh ga d' iondrain?
Gach beag, a's mor, gach sean, a's og,
Le gul, a's deoir ga 'n ceannsachadh,
Ge tric le bròn bhi tuisleach oirn,
Cha tig an corr le aon duine dè.

Tha sinn uile 'n ioma truas,
Na bha mu'n cuairt do d' Theaghlaich-sa;
Bhi gun aon a measg an t-sluaigh
Gu deanadh suas do chall-sa dhuinn,
Do thomult mor, do chomann còir,
Do chomas deonach, gealtanach,
Chuir buile bhròin 's na huile pòit,
'S a chuir gach ceol o Bhealthein uainn.

TILLEADH a Mholaidh mhasgulaich leis a Bhard cheudna*.

THA cuid de na Bardaibh,
Aig a' mease th'a cheard, na'n t-sealbh;
Cuid nach amais air firinn,
'S cuid eile dhiu dh'innseas i searbh,
Moladh bheartaich tha lathair,
'S a' cuimhneach a chairdean tha marbh;
'S luaith' 'n teanga na maistreadh,
Cur faobhair a mhasguil air falbh.

Mac co-altaidh Choirneil,
Thuirt Alastair so ghradhach riut,
Thug e'n tiodal mar b'eol da,
O nach b'aithne dha'n còrr a thoirt duit;
Ach 'n'air rinn e do sheideadh,

* The Bard, in this satire, endeavours to expose those groveling poets, who do not make the proper distinction between virtue and vice; but are ready to prostitute their talents to extol the most unworthy, provided they have a prospect of being rewarded for their trouble.

Bha do sheubh ri dheudaichs' na phut ;
Ciod sam bith rud a's fhiach thu,
Gheibh thu mach gur e 's crioch dha'n glut.

Tha mise fein dol air m'uilean,
Ged tha na ceudan a' cumail rium taic,
Ge do sheidinn fear t'onairs',
Tha mi geur ann am barail nach peac',
Bithidh mo cheard duit na's daoire
Na bha 'm bard ud, ge caomh leis tombac,
Ach dheanain moladh nach b'fhiach thu,
Chionn 's gu mathadh tu'm bliadhna dhomh 'm Prac.

Bharabra nighean Iain, ge ard thu,
Cha do shaoil mi gn'n d'fhas thu co baoth,
'S gu'm biodh bleidireachd mholaidh
Togail t'aignidh o'n talamh le gaoith,
Cha deach mathas ort aireamh,
Mach o t'fheabhas gu baraigeadh bidh ;
Faodaidh buaidhean co moltach
Bhi san aon nach eil beartach, 's nach bi.

Ge math biadhtachd teallaich
'S ioma gniomh th'ann ar comas na's mò,

'S buaidh a's minic a dh'eirmis
Air bhi'n cuideachdas farmad, a's tnuth,
Iads' bhitheas beartach de starnaibh,
Ni iad fialachd ardanach ùr;
Gheibh iad cus a bheir rum dhoibh,
'S bithidh gach glutair na thrompaid d'an cliu.

'Nuair a mhol e do bhrathair,
Cha robh dig mu na d'fhag e de chloinn;
Ach o's tus' a bh'air laraich,
'S do bhuailtean lan sa' cheart am;
'G radh gu'n d'rainig e'n tard Righ,
Gu dearbh cha chreidinn an sgeul sin a cheann;
Fear nach robh anns an aite,
'S nach eil cinnte gu brath e dhol ann.

'S beag orm fhein am fear Dàna,
Bhiodh ga m' sheideadh ged fhasadh mo staid,
Na sior mholadh mo shinsir,
Ged bhiodh pairt diu re'n linn cur ri gaid.
Ach far am bi ea troman eanchainn,
Ged robh aodan co seanacair ri creig;
Dhe'n stoc cha tig unsa air,
Nach bi leantuin sin pund de na bhleid.

'S ioma cloic chlaighean falamh,
Th'air a chuibhrigeadh geal as gach pac,
Agus treun phearsa fhiughail,
Th'air eideadh le luireach nan rag;
Iads' tha reasandach ciallach,
Ge do thàr iad na ciadan na'n glaic;
Leis gach breitheamh tha iunnsaicht,
'S mò 'm meas air na th'annd, na na th'ac.

'S e mo bharails' ort ardain,
Gu'm bheil cuid ann an gradh air do bheus;
'S lionmhor cruth anns an tàr thu,
Gus t'uaill a chàradh na'n crè;
'N'air bhitheas pearsachan fiughail
Ga do chartadh o'm buthanan fein,
Bithidh tu cinnteach a cònuidh
Anns na h-inntinnean gorach gun cheill.

MARBH-RANN do Rob Donn, Primh-Bhard na h-Airdetuath, le Deorsa Morison.

Naigheachd fior, a chaidh aithris
Nuas thar a Bhealach an de,
Leam a's duilich a chlaistin,
Nach robh 'n sgeul ud na bhreig.
Tha e dearbh nach cum pairtean,
Na ciall Naduir o'n Eug ;
A's Rob Donn air a chàradh
'S an ùir, aig Bàs air a chlaoidh.

Fhir bu chomasaich inntinn,
A bha gu cinnte de'n àls',
A reir a cho-throm a fhuair thu,
C'ait' an cualas na b'fhearr ?
Measg do cheadfadhan buadhach,
'S tu fhuair an tiodhlac a b'aird ;
Beul a dheanadh, 's a sheinneadh,
Gu ro ghrinnail an dàn.

Thainig smal oirn le cianalas,
O na thriall thu do'n ùir,

Fhir bu chuimseich', 's bu chiallaich',
Bu mhor t'fhiach anns an duthaich,
O'n bha nadur co fial riut,
Tabhairt ciall dhuit, a's iuil,
Thog luchd teagaisg, a's riaghlaidh,
O do riaghailteans' iuil.

'S minig shoillsich do dhànaibh
Ni bheir aireamh fudh smal,
'S co b'e leanas do Shaothair,
Chi e fein gur ro ghlan,
Gu'n robh do chomasan arda
Os cionn aireamh dol thar,
Mar tha cliu na Reul tuatha
Thar gach reannag tha shuas a toirt car.

Filidh cialiach na h-Aiba,
Rinn na marbh-rainn a b'fhearr,
Leughar ulaidhean t'inntinn
A measg seinn do chuid Dàn;
Cha chan mise mu d' chliu-san
Leath 's a b'fhiu thu gu bràth,
O nach togt' as an ùir thu,
Thabhairt iuil domh na b'fhearr.

B'e mo thoil gu'm biodh t'orain,
A's do chòradh 'n robh chiall,
Air an cur ann an ordugh,
A's an clodh le deagh rian ;
Chum 's gu'm faiceadh an saoghal
Meud na maoin a bha d' chliabh,
'S gu'm b'e 'n rùn na deagh bheusan,
Rinn thu fheuchain gu fial.

Smaointean beartach, ro ghniomhach,
Air siubhal diamhair a leant',
Tional ailleagan naduir,
Gu rusgadh aill' do gach neach.
'S tus' an seillean gle chùraidh,
Bha taitneach, iular, ro mhion ;
Cha robh luibh air an suibh'ladh,
De nach driuchdadh tu mil.

'Nuair bhitheas uaislean na siorrachd
A' dlu thional le'n cuirt ;
Cuid de'm miann, a's de'n aidhir,
Thu ga'n taoghal gu dlu ;
Chuireadh cuimse do cheill-sa
Ceol nan teudan air chùl ;

Ged tha thu gu h-iosal
An aigh di-chuimhn' na h-ùir.

Bu mhor do rum anns an t-sreath,
'N'air shuidheadh maithean le cheile;
'S mor a' bhearn thu an comhdhail,
Latha moid, agus feill,
Eadar comasan t'inntinn,
Agus doimhnead do cheill,
Co chuireadh ort toimhsean
Ann an còradh le beul?

An duine 's maiseich' ri fhaotuin,
Cha'n fhear eas' tha gun lochd,
'S duine foirfe am beusan
'S deacair fhaotuin an nochd.
Gu'm bheil cuid air deagh bhuaidhean
Nach dean luaidh, 's nach toir toirt,
Ach mar chuileagan fiaghaich
Ruidh, 's a' pianadh nan lot.

Co luath sa chaochail am bàs thu,
Chaill luchd dhànaibh am *prop*.
Cha robh foill do na Bardaibh

Bhi ga t'arachs' mar *thop.*
Na'm biodh tomhas na d'fhoghlum
Do reir do cheill an robh stoc,
'S e mo bheachd gur tu fein
Aon a's geir' thig air Pope.

Bu tus' an duin' a bha eudmhor
Airson eacoir a chlaoidh;
'S tric a chronaich thu geur i
Ann am beusan an daoi;
'S minig fhuair thu do shàrach,
'S bhiodh tu craiteach da chionn;
Bhiodh iad dhuit-sa nan naimhdean,
'Nuair b'e cairdeas bha t'uigh.

Tha do shaothair co pailt,
'S nach eil i 'n airc mo chuid rann;
'S na'm biodh an còrr ann mo chomas,
B'e mo chomain a bh'ann.
Bithidh mi 'g aithris na rinn thu,
O'n bha toillteanas ann;
'S mò chuireas e chliu ort,
Na na chuineas mi m' cheann.

RAINN do Mhaistir Donull Mac Neacail, Ministeir a bha ann an Lismor, le duin' uasal araid 'nuair a bha è na sheasamh ag uaimh.

Neonan bhàn a's ailli snuadh,
Sgaoil gu cairdail thar 'n uaimh,
Na shine 'n so tha 'n laoch-treun,
Bu mhor a mhath, 's bu bheag a bheud.

Tha Cheolradh brònach air gach taobh,
Cha chluinn iad tuille chòra gaoil,
'Na chadal trom tha 'm Fiughaidh còir,
Bu grinne beus, 's bu caoine glòir.

Cha'n fhaic an taineol tuill' a ghnuis,
A sgaoileadh fuachd, 's a ghluaiseadh rùn,
Tha'n gaire bla, 's an fhailte gun fheall,
Air caoch'ladh dreach, san cleachd' air call.

Faodaidh 'm fear a thig an cein,
A sgeul a dhathadh reir a bheus,

Dh'innseadh dha gun threig am beul,
A mhaoladh gath nan teanga breig.

Fhir a Shiubhlas thar an raon,
O! faic an còan boidheach aoil,
Thig as doirt an sud do dheur,
B'airidh easan tha fudh 'n fheur.

Eoin a's moiche dhuisgeas fonn,
Taomaibh 'n so ar ceolan trom,
Bitheadh ar guth gu tiamhaidh tric,
Bu bhinn a bheul-san tha fudh 'n lic.

Ghrian a's ailli ceuman shuas,
Doirt do ghathan bla mu'n uaimh,
Samhla do dhearsa cridhe 'n trein,
A chi thu 'n so fudh smachd an Aoig.

Bhean na ceille, 's caoine snuadh,
Na biodh do dheoir a' ruidh co-luath,
Cha mhair an cadal so a chaoidh,
Chi thu fhathast rùn do ghaoil.

Chi thu è san t-saoghal chian,
Mar dhearsa grein' nach caochail sian,

'N sin sguiridh bròn, as sileadh dheur,
'S cha sgar am bàs sibh chaoidh o cheil'.

Chlann mo ghraidh, a's ailli dreach,
Na bithibh 'n cònuidh chòir nan leac,
Ged chaill sibh athair, baighail, ciuin,
Tha aguibh fhathast reul 'g ur stiuir.

'S ni 'n alla ghlan, gun smal, gun smur,
A d'fhag e air an taobh so 'n ùir,
Cairdean duibh sgach aite an teid,
Cha'n eagal duibh, 's leibh gradh nan speur.

RAINN do Bhaintighearna chliuiteich ann an Ceanntire, le duin' uasal araid.

Dhiult a Cheolradh an còra binn,
A's cliu nan treun cha'n eirich leam,
An lannaibh boisgeil cha'n eil m'uigh,
A's fiath am feirg cha deilbh mi chaoidh.

'S ann tha mo thlachd, 's mo ghean 's an uair,
Ag fàs o'n aill' a thàr gach buaidh,
Bean thug barr air mnaibh 'n t-saoghails',
Co fad' 's tha ghrian oscionn nan Reul.

'S e gliocas, tuigse, mais', a's beus
Toradh na geig' a's caoine cruth,
Tha cridhe fial mur ghrian nan speur,
'S a run ga reir nach caochail tnuth.

Mur àin' an la tha bla shuil ghrinn,
Ag dusgadh sòlais ann sgach cridh',
Tha seirc na h-aodain chaomh, ghil, uir,
A bhuinigeas gradh, 's a tharruingeas run.

Tha cneas mur shneachd san fhireach ard,
'S a gruaidh mur chaor'n air bharr nan dos.
Tha muineal bàn mur chanach càir,
'S a bilibh blà air dhreach nan suth.

Tha mala chaol nach caochail gruaim,
'S a h-inntinn shuarce faor o ghoimh,
Tha mile buaidh, nach tar mi luaidh,
Cuir sgeimh na gluasad, 's uaill na gean.

O chlann an t-saoghails' gluaisibh ciuin,
'S na lubaibh 'm fuiran ùrghlan caoin,
Dearcaibh le h-iongna air a gnuis,
Ach seanaibh a cliu le run gun bheud.

O Fhlaitheas ard' le sgaile caomh,
Sgaoil amach mu ceumaibh aidh,
'S le feile reir a cridh' 's a beus,
Doirt mu'n cuairt d'i chaoidh do ghras.

Mur reul air talamh fag i cian,
A chum 's gu'n triallamid na boisge,
'S gu'm foghlumaid o gluasad aillt',
Na ceumaibh 's fearr dhuinn anns an t-saoghal.

Do bheul a's blasda a labhras gloir,
Do chridhe còir 's nach cònuich ceilg,
B'e mo mhiann gach ial ri m' bheo,
Bhi 'g eisdeachd ri do chòra soirbh.

Tha iochd, a's gradh, a's fiughantas,
Ag fàs gu dlu na d' chridh',
Tha blas, gras, as carantachd,
Gun dealach uat a chaoidh.

Cha b'iongna leam do nòs bhi coir
'S na curaidh mhòr o'n d'rinn thu fàs,
B'e 'n abhaist riamh bhi fial le deoin,
'S le cridhe soghradhach làn baigh.

Bithidh mo ghuidh-sa dhuit gu buan,
Am fad' sa ghluaiseas mi fudh 'n ghrèin,
Gu'm faith gach sòlas ort a bhos,
Le sith a's fois oscionn nan speur.

DAN le Eachann Mac Leoid, a bha ann an Uist a Chinn a Deas.

Moch madain Cheitein ri ceo,
'N am do'n ghrein togail o neul,
Chunnaic mi sealladh sa' bheinn,
'S eibhinn ri eisdeachd mo sgeul.

Bha dearsa le teas ag cur smuid
A bruachan molach fraoich,
'S bha dealradh nan gathanan bla
Cur sgeimh air cuirnibh nam braon.

Bha dealt ag druichdadh gu grinn,
'N am sgapadh do dhubhachd o cheo,
Na paidirean air an fheur,
Mar leug fudh sgeimh an òir.

Bha maghanan milteach feoir,
Bu mheilbheagaich', dhitheanaich' bla,
Air gach taobh dhe'n uisge chruaidh,
Bu luath mu thuath a ruidh balbh.

Bha neonan, a's sobhrach gu dlu,
Creamh, agus biolair ag fàs,
Air aileanaibh aimh-reidh, 's air loin,
Far 'm bu lionmhoire ros geal, a's dearg.

Bu ceolmhor, ceileireach eòin
Air ghriananaibh eireachdail ard',
Ag freagradh a cheile gu grinn,
Cha'n fhaighte 'n cuirt righ na b'fhearr.

Chunnaic mi'n uaigneas leis fein,
Ag eisdeachd ri torghan nan eun,
Air leam, de'n chruthachd bheo,
An aon duin' og a b'àillidh sgeimh.

O nach robh de fhearaibh chaich,
Ach easan, a's mi fein sa' ghleann,
Smuainich mi gu'n gabhuin sgeul,
Co e fein, na'm faighin de caint.

Thainig e gu tosdach, mall,
Gu foidhidneach, foistineach, ciuin;
Labhair e fosgarach, readh,
A ghabhail sgeil a' thainig thu.

Mu 's math leat naigheachd a thoirt uainn
Gu maithean Albain gu leir,
Amhairc gu geur fada uat,
'S chi thu na sluaigh na'n lan fheirg.

Chunnaic mi'n fhairge mar choill'
Le crannaibh loingeis làn ard,
Le brataichean onasach, ùr,
Air leam, gu'm b'ann as an Spainn.

Chunnaic mi cabhlach ro mhor,
Gu gàireach gabhail gu tìr,
Bu luchdmhor, làn athaiseach iad,
Suaicheantas Francach na'n croinn.

Thainig na sluaigh sin gu tìr,
'S cha b'uaigneach an gluasad o thraigh,
Bha lamhach nan Canan, 's am fuaim,
Ag gluasad air chrith na'm beann ard'.

Chualadh mi Coileach 's e gairm,
'S e bualadh a sciathan gu cruaidh,
A's thuirt an duine math sin rium,
Nach cluinn thu Coileach an Airdetuath'.

Chunnaic mi tighinn air thùs
Stiuartaich, cinneadh an Righ,
Na'm bocanan gioraig san leirg,
Dhearg an airm le fuil san stri.

Thainig Clann Donuill na'n deigh,
Mar chonaibh conaidh gun bhiadh,
Na'm beuraichean guineach, geur,
Ann an guailibh a cheile gu gniomh.

B'àluinn, dealbhach, am breid sroil
Air a cheangal ri crann caol,
An robh caisteal, bradan, a's long,
Lamh dhearg, iolair a's craobh.

Bha fraoch os cionn sin gu h-ard'
Ceangailt' am barr a chrainn chaoil,
Bha sin ann, a's leoghan dearg,
'S cha b'àite tearmaid a chraos.

Tharruingeadh na sloigh air sliabh Fife,
An coinneamh ri cath a chur,
Fhuair iad brosnacha fior mhear,
Thug cirigh le buirbe na'm fuil.

Chlannaibh Milidh mosgailibh,
Is somalta, cian ur cadal,
Teannaibh ri dioladh Chuilodair,
Dh'at na fiachan so fada.

Toisichibh gu h-ardanach,
Gu bras, rioghail, mordhalach,
Gu mear, leumnach, dearg-chneadhach,
Gu luath-lamhach, treun-bhuilleach.

Gu aigneach, ain-sgianach,
Gu an-athach, namhadach,
Gu mion-chuimhneach, dioghaltach,
Gu gruamach, fiata, an-trocaireach.

Gun tearmann, gun mhathanas,
Gun ath-truas, gun bhuigeachas,
Gun imnidh, gun eagal,
Gun umhail, gun fhaicill.

Gun fhiamh, gun an-mheisnich,
Gun chùram, gun ghealtachd,
Gun taise gun fhaiteachas,
Gun saidealtachd, gun uamhann.

Gun eisiomail, gun umhlachd,
Gun athadh do namhaid
Ach a gabhail romhaibh thoirt iuir
Ag coisneadh na cath-laraich.

Chunnaic mi air leath o chach
Tri leoghain a b'fharsuine craois
Thug iad tri sgairtean co ard'
'S gu'n sgain creagan aig mead nan glaodh.

Bha leoghan diu sin air chreig ghuirm,
Dh'a'm b'ainm Iain Muideartach òg,
O'n Chaisteal tirim, 's o Bhorgh,
De shliochd nan Collaidh bu bhorb colg.

Thog sean leoghan Iuath a cheann,
'S a chas rioghail an Duntuilm,
Dh'a'm bu shean eireachdas riamh,
Buaidh nan sliabh an càs a chruin.

Thainig an treas leoghan diu
O'n choill', 's o gharaidh nam bàrc,
A's dh'orduigh iad pairt dhe'n cuid sluaigh
Dhol a thiolacadh nam marbh.

San an sin a thaogh iad Oifigich an-diaghaidh, an-trocaireach, an-aobhach, an-athach, an-iochdmhor. Agus thaogh iad cuideachd de bhorb, bhrothach bhodach, dh'a'm b'airm chosanta spaidean, agus sluasaidean, gu tiolacadh nam marbh, agus gu glanadh na h-araich.

Aonas amharra a Eigneag, Calum crosda a Gruluinn, Eoghann iargalta a Crasabhaig, Dughall baloch a Gallabaidh, Nial eangharra a Raimisgearaidh, agus Donull durrgha a Geras.

Chunnaic mì'n Gleann soileir uam,
An robh eireachdas thar gach gleann,
B'airde cheileirich', cheolmhoir' fuaim,
Glaodhaich nan cuach os a chionn,
Theid fargradh feadh Bhreatain gu leir;
Eirigh gu feachd fir gu leoir,
Chi sibh na Gail ag triall
Le rioghalachd mar bu còir.

MOLADH do Choileach Smeoraich leis a Bhard ceudna.

Moch madain shamhraidh, am mios fàs nam meas,
'N'air bu ro aluinn fudh sgeimh gach lus,
Bha cuibhric, air dhreach criostail de an dealt,
Na dhlu bhrat ag còmhdach gach cnoic.

Anns an àm sin, am molaiche le duilleach gach craobh,
'S ro bhoidheach gach tullaich fudh bhlath,
A's nuallanach gach uile spreidh,
A' geimnich ri cheil', iad fein, 's an cuid àil.

An ceann leath dara mios an t-samhraidh,
'Nuair is grianan gach aon ardan,
'S gach fiadhair gu mion-bhreac, boidheach,
Le meilbheig, le noinean, 's le slan lus.

Bithidh crùn air gach cnocan mointich,
Dhe'n driuchd fudh 'n lùb gach gas sithanach,
Mu'n grioglaich am paideirean boidheach,
Bithidh cuirn air gach feornan mar airgid.

'Nuair bhitheas seillean lan sòlais
Deilleanachd a measg nan dithean,
Cop meala mu ghob a chrònain,
Ag deogh'ladh nan geugan mine.

'Nuair bhitheas gach ailean, 's gach doire,
Le blath uaine fudh lan toraidh,
A's meanglain gach craoibh sa' choille
Cromadh fudh throm nam meas milis.

Chualas co-sheirm binn, ceolmhor,
Beagan roimh eirigh na greine,
Aig coltas coileich na smeoraich,
'S maistir mac stallaidh 'g a bheusadh.

'S ann an sin a chualadh mi'n ceileirean binn,
Bu curaideich seinn, gu cuimir, 's gu luath,
Air feadan ga m'fhreagradh, gach sealan sa' bheinn,
Ann an eirigh na greine, 'sa' mhadain di-luain.

B'e sin an ceol caoin gun tuchan, gun sgread,
Gun eislean, na stad na chliabh, na na ghob,
Bu mhilse na binneas nan teud air fad,
'N'air ghearradh e fead an deireadh gach puirt.

'S iad sin na puirt a bha binn, mion, bras,
Neo shaoth'reach ri'n seinn, gun ochain, gun chnead,
Bu glan sgeimh eadaich an eoin, ge bu lag,
An robh na h-urrad de thlachd,'s e na luidh air an nead.

B'annsa leam na fiodhall, a's piob,
Bhi tamul dhe m'aimsir na m'shuidh na choir,
O's ann aig tha na puirt a b'fhior channaiche rainn,
'S bu ro ealanta seinn gun aon bhuile meoir.

Bheirinn comhairle trà air gach nighin, a's mnaoi,
Gach laidir, gach lag, gach beartach, 's gach bochd,
Iad a mholadh Oid-iunnsaich an eoin, gu beachd,
Le h-inntinn cheart, gu h-an-moch, 's gu moch.

CORADH eadar Fear turais, agus sean Chaisteal Inbhir-Lochai.

F.

Aibhist fhuar! gun tuar, gun dreach,
'S mor an caoch'ladh th'ort air teachd,
Bha thu uair na d' aros Righ,
A's tu gu stuaghach, arda, grinn;
Tha thu 'n diugh na d' bhuaile bhò,
'S còineach uain' teachd roimh do chòis,
Feur mu d' mhullach shuas a' fàs,
'S do bhalla claonadh sios gu làr.

C.

'S aobhar broin do chòra leam,
'S mi 'n so mar cheo a chòir nam beann,
Fudh thàir gach neach a tha fudh 'n ghrein,
'S fudh thaom gach sian a thig o'n speur.
Tha daoine suarach, beag na tir,
Gun tamh gam' reubadh, 's gam' chuir sios,
Cha nàr leo clach a thoirt am' sgè,
'S a cuir na'm bothain bhrusgach fein.

F.

'S cinnte leam gur fior do sgeul,
'S e sin tha t'aogas cur an ceill,
Gu'm bheil gach aon aig toirt dhuit bèum,
O tha thu aosd', a's tu gun fheum ;
Ach c'uim' nach cuireadh tu na'n smùr
Gach neach a gheibheadh tu'm mi-rùn,
'S nach eil aig cuimhneachadh nan treun,
A chònuich uaireigin fudh d' chle.

C.

'S usadh a radh, na chuir an gniomh,
A laoich ghlain, nach facadh trian
Dhe na d'fhuilig mise a bheud,
O theich mo chairdean uam an cein.
Tha mo naimhdean air gach laimh
Am meas, 's a' miagh aig siol nam fanm ;
An canmhuin cha tuig mi gu brath,
Cha'n ann na m' bheanntaibh rinn iad fàs.

F.

'S deacair leam gu'm faod' mi ràdh,
Gur tric am chluais an fhuaim nach àill,

Ach 's eigean giulan leis san àm,
O tha ar gairdeanan co-fànn ;
Ach 's duilich leam mar tha do dhoigh,
Aois 'g a d' chlaoidh gun chaomh a d' chòir,
Gun duil am feasd ri sliochd nan treun,
A b'uaisle gnàs, 's a b' àilli ceum.

C.

Dhuisg mo bhròn le d' chòra graidh,
'S tha deoir aig ruidh o m' shuilean fàs,
'S caomh leam iomradh air na trein,
Ge fad a ghluais iad uam an ceum.
Bha uair a bha mi aluinn, ùr,
Righrean, 's Flaithean ann mo Mhùr,
Na'm faiceadh tusa fein an lò,
Cha b'iongna leat an diugh mo bhròn.
Ach threig na trein, a b'fheili gnàs,
A's d'fhag iad mise falamh, fàs,
Gun neach san t-saoghal dh'a'm bheil suim,
Ge d' chite mi na m' laraich luim.
Ach innseam dhuits' a mhacain bhig,
'S na ceil' e air an àl, a thig,
Gu'm faicear mise na m' thigh Righ,

Mu'n tig an saoghal so gu crich.
Nis beannachd leat, a's gabh do cheum,
A's aithris anns gach tìr da'n teid,
Gur ann an so a bha na trein,
Nach eil an samhla' an diugh fudh'n ghrein,
'S nach bi gu'n till mo ghineal fein.
Beannachd leat sann diu thu fein,
'S mu bhitheas tu beo bi tric aig m'fheisd.

MARBH-RANN do Rob Ruaidh Mac Ghrigoir.

Rinn mi suidh' aig a charn,
Ghabh mi mulad nach gann
Mu'n sgeul, thain' a nall an rathad so.
Rinn mi, &c.

Gu'n robh gaisgeach mo ghaoil
Na luidh air a thaobh,
Mo chreach! rinn an t-Eug thug farraid ort.

Na'm biodh teanga na m' cheann,
Dheanain labhairt san am,
'S cha bu duilich an rann so gabhail domh.

O'n a dh'eirich a ghaoth,
Leis na leagadh a chraobh,
Tha sinne gu caointeach, gearanach.

Bu tu seabhac an t-sluaigh,
Ris an cainte Rob Ruadh,
'S math thig breacan mu'n cuairt, a's claidhe dhuit;

Mar ri dag a chinn òir
Air a chriosan, bu bhoidhich',
Cha bu tais ann an tòs catha thu.

Sàr mharcach nach fann
Air cursain nan srann,
Srein mhaiseach na'n ceann b'e t-aidhir e:

Tha do chinneadh gu leir
Fudh mhulad na d' dheigh,
Ach 's e 's truaighe do cheile mna dhe.

Ge do mhairtheadh i og,
Mar a bha i an tòs,
C'ait' am faigh i ri beo do leithid-sa?

Cha toir fiodhall, na dan,
Air a cridhe gu brath
Dol a ris co ard' 's a chaidh e.

Bha thu borb ann an strì,
Bha thu ciuin ann an sìth,
Bu cheannard roimh mhile claidhe thu.

Tha Grigoir glun dubh an tràs,
Fudh mhulad, 's fudh chràdh
Nach d'fhuair e teachd trà gu t'amhare-sa.

'S amhail sin tha mi fein ;
Ach do mhacaibh tha d' dheigh,
'S e mo bharail nach treig iad fhathast mi.

Cuiream Colla air thùs,
Agus Seumas nan Tùr,
Agus Raibeard b'e 'm fiuran flathail e.

Agus Raonull mo ghaoil,
Bheireadh giubhas a craoibh,
Sud an suaithneas, nach caochail dathanan.

D'fhalbh sealladh nan sul,
A's stad an teanga a b'fhearr luth,
'S tha'n t-sluasaid, 's an uir a' feitheadh ort.

Mar tha Biobal na'm buadh,
Ag labhairt gach uair,
Nach mairth duine buan 's a' bheath-so.

Gur gile do thaobh
Na'n sneachd air an raon,
Bha uails' anns gach taobh o'n gabhar thu.

Bu bhoidheach sealladh do shul,
Cha'n eil Morear, na Diuc,
Air nach buinigeadh tu'n cuisibh seadhachais.

Ge do shiubhlain leam fein
Gu iomall an t-saoghail,
Cha'n fhaigh mi a chaoidh do leithid ann.

Mach o oighre Dhuin-cuach,
A bhitheas a nise fudh ghruaim,
'Nuair a chluinneas e'n fhuaim nach aidhir leis.

Ach mar tigeadh am bàs,
Co ath-ghearr na d' dhàil,
Gheibheadh tu onair na b'airde fhathast uaith.

END OF FIRST VOLUME.

NAL LIB